

FACULTEIT
RECHTSGELEERDHEID

RECREATIEDOMEINEN:

Een analyse van overlast, de maatregelen en de betreffende regelgeving

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de criminologische wetenschappen
door (00700769) **Mieke Vos**

Academiejaar 2013-2014

Promotor:
Dr. Antoinette Verhage

Commissarissen:
Elien Colman
Marlijn Peeters

Deze pagina is niet beschikbaar omdat ze persoonsgegevens bevat.
Universiteitsbibliotheek Gent, 2021.

This page is not available because it contains personal information.
Ghent University, Library, 2021.

WOORD VOORAF

Deze masterproef wordt geschreven om de vierjarige opleiding Criminologische Wetenschappen te vervolledigen en af te ronden. Alvorens hiermee te starten wens ik een aantal mensen te bedanken.

Vooreerst gaat er een grote dank uit naar mijn promotor, Dr. Antoinette Verhage. Het geloof in het onderwerp was al een eerste kleine duw in de richting van de thesis. Verder deden de bemoedigende woorden in combinatie met het sturen in de juiste richting mij geloven in dit gehele project.

Daarnaast wil ik graag mijn respondenten bedanken. Zonder hun tijd en energie was het niet mogelijk geweest om deze thesis te vervolledigen.

Verder wil ik graag mijn vrienden bedanken die de afgelopen jaren steevast aan mijn zijde stonden en mij motiveerden om door te gaan. Hierbij denk ik aan de wase poppetjes en het pastateam. Ook mijn vrienden waarmee ik de laatste jaren heb gestudeerd wil ik graag bedanken: Jolien, Amedeo, Charlotte, Tine, Carolien, Lieselot en Veerle. Zij waren een ongelofelijke steun. Een speciaal woord van dank gaat naar Efiën, Stephanie, Eline en Pieter. Zij stonden paraat op momenten dat ik dit het meeste nodig had, zowel tijdens het schrijven als om te ontspannen.

Graag wil ik ook mijn ouders, Stijn, Mieke en Koen bedanken. Ze hebben mij de afgelopen jaren permanent gesteund in alles wat ik deed, in het bijzonder in mijn studies. Tot slot nog een speciale bedanking voor Griet, voor de steun en het nalezen van al mijn schrijfwerk.

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf	I
Inhoudstafel	II
1 Inleiding	1
2 Methodologie	4
2.1 Selectie	5
2.2 Kwalitatief interview	7
2.3 Criminologische relevantie	11
3 Literatuur	12
3.1 Theorie	12
3.2 Overlast	15
4 Recreatiedomeinen	21
4.1 De Ster	21
4.2 De Nekker	22
4.3 Verwachte problematieken	23
5 Regelgeving omtrent bestrijding van overlast	24
5.1 Wetgeving	24
5.1.1 Partners	24
5.1.1.1 Wet op het Politieambt	24
5.1.1.2 Wet op de private en bijzondere veiligheid	24
5.1.1.3 Wet op de gemeenschapswacht	25
5.1.2 Nieuwe Gemeentewet	25
5.1.3 GAS-wetgeving	26
5.1.4 Privacy	28
5.1.4.1 Privacywetgeving	28
5.1.4.2 Camerabewaking	28
5.2 Beleid	29
5.2.1 Kadernota integrale veiligheid	29
5.2.2 Omzendbrief	30
5.2.3 Algemene Directie Veiligheid en Preventie	31
5.2.3.1 Brief aan de burgemeesters	31
5.2.3.2 Toolbox Recreatiedomeinen	31
5.2.4 Nationale veiligheidsplannen	31

5.2.5	Sint-Niklaas	32
5.2.5.1	Zonaal veiligheidsplan Sint-Niklaas	32
5.2.5.2	Politierglement	33
5.2.6	Mechelen.....	33
5.2.6.1	Zonaal veiligheidsplan Mechelen	33
5.2.6.2	Algemene Bestuurlijke Politieverordening Mechelen.....	34
5.3	Conclusie	34
6	Vormen van overlast	35
6.1	Soorten overlast	35
6.2	Veroorzakers	38
6.3	Wanneer?	38
6.4	Conclusie	40
7	Maatregelen tegen overlast	41
7.1	Materiële maatregelen.....	41
7.1.1	Omheining	41
7.1.2	Infrastructuur	42
7.1.3	Lockers.....	42
7.1.4	Camerabewaking.....	43
7.2	Intern reglement	44
7.2.1	Identiteitscontrole.....	46
7.2.2	Inkomgeld.....	46
7.3	Medewerkers	47
7.3.1	Allochtoon of autochtoon?	47
7.3.2	Communicatie	48
7.3.3	Opleiding	48
7.3.4	Registratie.....	49
7.4	Gemeentelijke Administratieve Sancties	49
7.5	Samenwerkingsverbanden	50
7.5.1	Politie.....	50
7.5.2	Private bewakingsfirma	53
7.5.3	Gemeenschapswacht	54
7.5.4	Openbaar vervoer	55
7.6	Conclusie	56
8	Analyse van de maatregelen en de regelgeving.....	57

8.1	Effecten	57
8.1.1	Stijging/daling?	57
8.1.2	Verschuivingen?	57
8.1.3	Negatieve effecten van de maatregelen	58
8.2	Aan welke maatregelen en regelgeving is er nood?	59
8.2.1	Toegang	59
8.2.2	Bewaking	60
8.2.3	Medewerkers.....	60
8.2.4	Camera's.....	60
8.2.5	Blacklist.....	61
8.3	De toepassing van deze maatregelen en regelgeving.....	62
8.3.1	Partners	62
8.3.2	Reglement	62
8.3.3	Privacy	62
8.3.3.1	Privacy met betrekking tot de blacklist	62
8.3.3.2	Privacy met betrekking tot camerawetgeving	63
8.3.3.3	Privacy met betrekking tot bijhouden en noteren van gegevens	63
8.4	Bepaling van het beleid	64
8.5	Conclusie	64
9	Link met de theorie	67
10	Algemeen besluit.....	69
10.1	Discussie	69
10.2	Conclusie	70
11	Bibliografie.....	72
11.1	Wetgeving.....	76
12	Bijlagen	78
12.1	Bijlage 1: Informed Consent	78
12.2	Bijlage 2: Vragenlijst	79
12.3	Bijlage 3: Grondplan De Ster	83
12.4	Bijlage 4: Grondplan De Nekker	84
12.5	Bijlage 5: Symbolen De Ster.....	85
12.6	Bijlage 6: Symbolen De Nekker.....	86
12.7	Bijlage 7: Onderdeel van het Algemeen Politierglement van de stad Sint-Niklaas.....	87

1 INLEIDING

Recreatiedomeinen hebben hun ontstaan aan verschillende doelen te danken. Sommigen vinden hun oorsprong in zandwinningsgebied voor de aanleg van een nieuwe spoorweg op een verhoogde berm of voor een snelweg. Anderen werden gevormd door het industrieel ontginnen van klei. Ze werden uitgebouwd tot heuse ontspanningsparken met speeltuinen, go-carts, klimrekken, glijbanen, trampolines, strand, water ... (Erfgoedcel Mechelen, 2013; Provincieraad van Antwerpen, 2013; Uit in Vlaanderen; Uitstapjes met Kinderen, 2013).

Deze welgekende domeinen zijn de ideale plaats om te ontspannen voor individuen, jong en oud, voor kleine gezinnen en grote families, voor beperkte groepen of voor grote scholen en instellingen. Ze zijn vaak een oase van rust en groen om een pauze te kunnen nemen uit het dagelijkse leven, met mogelijkheden om actief of passief te ontspannen en te genieten (Provincie Antwerpen, 2013; Recreatiepark De Ster, 2013; Toerisme Oost-Vlaanderen). Het zon-zee-strand-gevoel kan er gecreëerd worden, weliswaar zonder zee - en zonder de files - maar met veel zoet water!

Toch zijn deze ontspanningsplaatsen de afgelopen jaren vaak in een negatief daglicht gekomen. Amokmakers kwamen de sfeer verpesten en van ontspanning was voor heel wat mensen geen sprake meer. Groepjes jongeren maken heibel, ze verstoren de rust door pesterijen, vechtpartijen en diefstallen (fo, 2010). Op paasmaandag 2011 was er een zeer groot incident in het Blosodomein van Hofstade. Politieagenten werden aangevallen door naar schatting 200 jongeren, waarbij ze onder meer werden aangevallen met allerlei projectielen (elb, 2011; X, 2011). Dit voorval deed uiteraard heel wat stof opwaaien en de vragen naar betere en strengere maatregelen staken de kop op.

In de nasleep van onder andere deze incidenten dienden domeinen aanvragen in om omheiningen te mogen plaatsen, waarbij rekening gehouden werd met de opmerkingen van omwonenden. Er werden (extra) camera's geplaatst, toegangstarieven werden ingevoerd of opgetrokken, men voerde identiteitscontroles in en op sommige domeinen werd privébewaking ingezet (elb, 2011; jns, 2011). Men pleitte ervoor om over te gaan op een algemeen verbod, waarbij iemand die zich misdraagt in een bepaald recreatiedomein meteen ook in alle andere domeinen en in pretparken de toegang ontzegd zou worden, naar analogie met het stadionverbod. Dit verbod zou ook gekoppeld worden aan een straatverbod zodat de amokmakers de toegang tot het recreatiedomein in een straal van een paar kilometer zou moeten verbieden (Eeckhaut, 2011). Voor heel wat van deze maatregelen is een juridische basis nodig, zoals bijvoorbeeld voor het uitwisselen en bewaren van gegevens (Belga, 2011; Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, 2014a).

Dat overlast en onveiligheid regelmatig het politieke en publieke debat domineren, is duidelijk. De bevolking ervaart de last, de media verdient er geld mee en het is een dankbaar thema voor politici. Echter, een thema dat neerkomt op de veiligheid(sgevoelens) van de burger verdient deze aandacht ook. Een samenleving die zich niet veilig voelt, ontplooit zich niet en keert op zichzelf terug. Dit moet uiteraard vermeden worden (Dewaele, 2008). Daarom is het belangrijk om aandacht te schenken aan dit probleemveld rond overlast op recreatiedomeinen.

De incidenten en de problematieken op recreatiedomeinen doen toch enkele vragen rijzen. Is de kwestie van overlast op recreatiedomeinen ernstiger geworden of is de intolerantiegrens van de burger veranderd? Ook de genomen maatregelen roepen vragen op. Hebben ze vruchten afgeworpen zodat de overlast werd ingedijkt? Houden ze tegelijk niet een deel van het publiek weg dat niets met de overlast te maken heeft? En daarbij komen ook vragen aan de oppervlakte in verband met de reglementering van deze maatregelen. Is er voldoende en relevante regelgeving, indien ja, is ze duidelijk? Zijn de regels bruikbaar en wegen ze op tegenover het gemak van het publiek? Rond bijvoorbeeld de gebruikersmodaliteiten van camera's moeten voldoende afspraken gemaakt worden, maar ook heel de privacywetgeving en regelgeving moet in acht worden genomen (elb, 2011).

Ook voor de (bestuurders van) recreatiedomeinen zelf is het geen sinecure. Welke stappen mogen ze zetten, welke regelgeving is in voegen en hoe kan men hiermee om gaan? Dit is slechts een deel van de problematische situatie waarmee recreatiedomeinen gewrongen zitten.

In de Belgische literatuur is er nog zeer weinig geschreven over overlast specifiek op recreatiedomeinen, uitgezonderd een onderzoek 'Recreatie en (strafbare) overlast', uitgevoerd door S. Van Malderen en G. Vermeulen in opdracht van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid (2007).

Met deze masterproef wordt beoogd om door middel van een praktijkgericht onderzoek een klaar beeld te scheppen over hoe de situatie de dag van vandaag is betreffende de aanpak, de maatregelen en de regelgeving omtrent overlast op recreatiedomeinen. Door ook de noden en de behoeften af te toetsen wordt er getracht om een bijdrage te leveren aan de aanpak van overlast op deze domeinen. Hopelijk kan op die manier gestreefd worden naar een gelijklopend beleid op verscheidene recreatieparken, om zo tot een uniform geheel en een totale integrale aanpak te komen. Dit kan nuttig zijn voor zowel de recreatiedomeinen als voor de beleidsmakers.

Naar dit doel wordt gestreefd door een antwoord te zoeken op de centrale onderzoeksvraag die als volgt luidt: *Is de regelgeving met betrekking tot het beteugelen van overlast op recreatiedomeinen evenredig met de wezenlijke overlast en de maatregelen die genomen worden?*

Evenredigheid gaat over gelijke verhoudingen. Zijn er voldoende regels en wetgeving in verhouding met de overlast die ervaren wordt en de maatregelen die hiertegen genomen worden? Wegen de investeringen die gemaakt worden om overlast te bestrijden op tegen de nadelen die ondervonden worden door de overlast? Hoe wordt de regelgeving toegepast? Worden er inbreuken op de privacy gemaakt? Dit is een balansoefening die in deze masterproef gemaakt zal worden.

In de eerste plaats wordt in deze masterproef getracht om het begrip 'overlast' te omvatten en te duiden vanuit een beperkte literatuurstudie. Wat verstaat men juist onder 'overlast'? Vervolgens wordt er een antwoord gegeven op de vraag: 'Welke regelgeving bestaat er momenteel omtrent de bestrijding van overlast en betreffende de (mogelijke) maatregelen die genomen worden?' Daaropvolgend worden de vragen beantwoord aan de hand van kwalitatieve interviews met verschillende actoren die betrokken zijn bij de recreatiedomeinen en in contact komen met (de gevolgen van) overlast. 'Met welke vormen van overlast krijgen de recreatiedomeinen concreet te maken?' en 'Welke maatregelen worden hiertegen genomen?' zijn de vragen die behandeld worden. Vervolgens wordt er een analyse van de maatregelen gemaakt aan de hand van volgende deelvragen: 'Welke effecten hebben de maatregelen?', 'Aan welke maatregelen en regelgeving is er behoefte?' en 'Hoe wordt de regelgeving toegepast?'

Op deze manier wordt er getracht om tot een conclusie te komen die een antwoord kan bieden op de centrale onderzoeksvraag.

2 METHODOLOGIE

Deze masterproef bestaat uit twee luiken. In het eerste luik speelt de literatuur een voorname rol. Niet enkel voor de onderzoeksoptiek is de literatuur een belangrijke kennisbron, maar zeker ook voor het bureauonderzoek dat het begrip 'overlast' omvat. Dit begrip wordt op basis van een beperkte literatuurstudie geduid om zo een kwalitatieve inhoudsanalyse te maken (Maesschalck, 2010).

De term 'overlast' is een containerbegrip (L. Pauwels, 2008), maar er wordt toch voor geopteerd om het te gebruiken. Deze 'allesomvattende' bewoording maakt op slag helder waar het over gaat, namelijk dat het de eigen invulling is die men eraan geeft die belangrijk is voor wat men ermee doet en hoe de aanpak verloopt. Hiernaast wordt ook de regelgeving besproken op basis van wetgeving en beleidsdocumenten.

Over overlast zijn relatief weinig cijfers bekend, net omdat het overlast is. Het gaat regelmatig over niet-strafbare feiten, waardoor de registratiegraad zeer laag ligt. Daarom wordt er geopteerd om in deze masterproef interviews af te nemen om over gegevens van overlast te beschikken, wat ons naadloos bij het tweede en empirische deel van deze thesis brengt. Deze interviews, die gaan over de overlast, maatregelen en betreffende regelgeving op recreatiedomeinen, komen de haalbaarheidsgraad op onderzoekstechnisch vlak ten goede. Gezien het feit dat de gehele context niet in rekening kan worden gebracht, kan er niet echt over puur causale relaties gesproken worden. Er wordt echter wel gepeild naar de effecten die maatregelen hebben, of toch naar de perceptie daarvan. Het algemene beeld over overlast wordt verengd naar overlast op recreatiedomeinen, de maatregelen die daar genomen worden en de regelgeving die specifiek daarop betrekking heeft. Er is dus geen generalisering mogelijk naar de aanpak van overlast in bepaalde wijken, buurten, steden of dergelijke meer. Deze kleinschalige aanpak met betrekking op overlast op recreatiedomeinen stelt het onderzoek in staat te gaan voor detaillering, complexiteit en een sterke onderbouwing met een minimum aan onzekerheid. Er wordt gekozen voor een kwalificerende en interpreterende benadering waarbij verbaal en beschouwend wordt gerapporteerd en waarbij het taalgebruik een belangrijke rol speelt (Cambré & Waeye, 2010; Decorte, Tieberghien, & Petintseva, 2011).

Dit empirisch deel uit zich in een enkelvoudige casestudy, bestaande uit een beperkt aantal onderzoekseenheden (Decorte et al., 2011; Leys, Zaitch, & Decorte, 2010). De onderzoekspopulatie van deze masterproef betreft twee recreatiedomeinen. Aangezien deze subcases grondig worden beschreven is het eventueel mogelijk om een case-to-case overdracht hierop toe te passen. Door deze cases nauwkeurig uit te schrijven kan de lezer op basis van het onderzoeksrapport uitmaken of de conclusies die getrokken worden ook van toepassing zijn op de casus waarin deze persoon

geïnteresseerd is (Maesschalck, 2010). Er is geen enkele bedoeling om uitspraken te doen in verband met causaliteit, aangezien dit met de gegevens die verworven worden niet gemeten kan worden doordat niet de gehele context in kaart kan worden gebracht. De betrouwbaarheid van een onderzoek betreft de stabiliteit van hetzelfde fenomeen. Aangezien het fenomeen overlast hier gedefinieerd wordt als zijnde 'wat de respondent er onder verstaat' gaat het nooit helemaal over dezelfde interpretatie en zal er dus nooit volledig hetzelfde worden gemeten. Het feit dat dit begrip ondefinieerbaar is, is net een bepalende factor in het hele verhaal. Met behulp van dezelfde gegevens zou een externe onderzoeker echter wel tot dezelfde conclusies moeten kunnen komen.

2.1 SELECTIE

De selectie van de onderzoekseenheden is een cruciaal element in het opzetten van een casestudy. De subcases die hier gebruikt worden zijn recreatiedomeinen De Ster en het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker in Mechelen, beide lid bij het VIR¹. Gezien een persoonlijke motivatie, namelijk het jarenlang werkzaam zijn als jobstudent, wordt er gekozen om recreatiedomein De Ster te betrekken in deze masterproef. Op basis van strategische en weloverwogen argumenten wordt een tweede domein uitgekozen dat hierop gelijkt, om een breder en groter zicht te krijgen op het geheel. In de eerste plaats werd er getracht om het Blossodomein in Hofstade mee op te nemen in deze masterproef. Zij verkozen echter om niet deel te nemen aan het onderzoek. Daarom werd er gezocht naar een ander domein, waarbij het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker uitermate toepasbaar leek. Uiteraard zijn ook enkele andere recreatiedomeinen goede opties, maar het feit dat De Nekker een van de eerste centrum was dat jaren geleden te kennen gaf dat het problemen had en ze ook aanpakte (Croonen, 2003; DN 05, 21-02-2014), was een doorslaggevende factor in de keuze.

Tussen deze twee domeinen zijn uiteraard heel wat verschillen, maar het hoofddoel is om de informatie samen te voegen en niet om een evaluatie te maken. Recreatiedomein De Ster is gelegen aan de rand van de stad Sint-Niklaas en het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker ligt in de stad Mechelen. Beide domeinen hebben ook de nabijheid van een grootstad, respectievelijk Antwerpen en Brussel. Veel van de personen en groepen die overlast creëren, zijn telkens afkomstig van deze grootsteden. De problematieken waarmee de domeinen te kampen hebben, komen hierdoor grotendeels overeen. Op beide domeinen is inkomgeld te betalen voor een vergelijkbare periode, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Sport- en Recreatiepark Blaarmeersen te Gent of

¹ Het VIR staat voor 'Vlaanderen is Recreatie'. Dit is een afdeling binnen het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB).

Provinciaal Domein Puyenbroeck in Wachtebeke. Deze inkom is op De Ster te betalen vanaf 1 april tot en met 30 september, in De Nekker is dit vanaf de paasvakantie tot en met 30 september. Daarenboven zijn de toegangstarieven van beide domeinen deels gelijkaardig. De meest algemene toegangstarief in De Ster bedraagt 5 euro, in De Nekker is dat 4 euro. Dit zorgt ervoor dat dit geen reden kan zijn om of naar het ene, of naar het andere domein te gaan. Net zoals het gelijkaardig toegangstarief dat betaald moet worden, is op beide domeinen het systeem van 'identiteitscontrole' ingevoerd, waarbij iedere bezoeker pas het domein mag betreden na vertoon van de identiteitskaart, onder andere om identificeerbaar te zijn in het geval er zich problemen voordoen.

In het kader van deze masterproef worden mensen geïnterviewd die werkzaam of betrokken zijn op deze twee recreatiedomeinen. Telkens wordt de directeur geïnterviewd omdat deze persoon een zicht heeft op het geheel, zowel wat betreft de overlast, de maatregelen als de regelgeving. Daarnaast wordt een ruim geheel van het personeel bevroegd, zoals een redder en een kassier of iemand aan de receptie, omdat deze personen ook met verschillende vormen van overlast en maatregelen in contact komen. Er wordt eveneens iemand van het onderhoudspersoneel geïnterviewd omdat deze persoon vooral in contact komt met de gevolgen van de overlast, wat een factor is in de maatregelen die genomen worden. Bovendien wordt er iemand van de politie geïnterviewd, net als iemand van de gemeenschapswacht en/of bewakingsfirma die werkt rond en in contact staat met het recreatiedomein in kwestie. De ambitie om van elk recreatiedomein iemand te kunnen spreken die van allochtone afkomst is, wordt ingelost. De reden hiervoor is dat dit een factor is die wordt vermeld in de literatuur. De allochtone medewerkers zouden de communicatie met allochtone bezoekers kunnen bevorderen om op deze manier overlastsituaties te voorkomen of escalaties te vermijden (Van Malderen & Vermeulen, 2007). Door personen met verscheiden functies te bevragen, wordt beoogd een geheel beeld te krijgen van wat er zich op de domeinen afspeelt (Cambré & Waeye, 2010).

De respondenten worden op een persoonlijke manier gecontacteerd. Bij de mensen van recreatiedomein De Ster kan dit op een behoorlijk informele wijze, daar de personen gekend zijn en dit de vertrouwensband ten goede komt. Tijdens een gesprek met de directeur wordt bepaald welke personen in aanmerking zouden komen en gecontacteerd zouden worden. Via deze manier van werken, door gebruik te maken van iemand met enige vorm van aanzien en die toegang en kennis heeft van het onderzoeksveld en mogelijke respondenten, is het eenvoudig om selecties te maken.

Voor het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker wordt na een poging om telefonisch contact te krijgen, de deelname via e-mail gevraagd. Tevens wordt het opzet van het onderzoek en de manier waarop de respondenten geselecteerd worden, uitgelegd. Daarnaast wordt de anonimiteit en de vertrouwelijkheid van de behandeling van de gegevens beklemtoond en het feit dat het

gesprek opgenomen zou worden, wordt vermeld. De directeur contacteert zelf zijn personeel om hun deelname te vragen en gegevens van andere actoren worden uitgewisseld. Bij deze manier van werken moet men zich wel bewust zijn van selectie-effecten, aangezien het geen objectieve manier van selecteren is. Als de personen op deze manier gecontacteerd worden - in dit geval via de directeur - is er altijd een bias. Deze bias kan zich uiten in het feit dat hierdoor mensen gekozen worden die de ideeën bevestigen waardoor de hypotheses en gedachtegang bekrachtigd wordt. De directeur kent het personeel, waardoor de selectie misschien niet volledig objectief is en als negatief kan worden beschouwd. Maar tegelijkertijd is dit positief omdat hierdoor mensen met ervaring en kritische zin geselecteerd kunnen worden, wat een meerwaarde is aan het onderzoek (Leys et al., 2010; Van Gemert, 2010).

De casestudy wordt onder andere gekenmerkt door het feit dat het een zeer arbeidsintensieve benadering is, waarbij regelmatig wordt geopteerd voor face-to-face interviews. Meer nog wordt er gekozen voor methodentriangulatie, waarbij men verschillende methodologieën combineert, zoals bijvoorbeeld een combinatie van individuele interviews met groepsinterviews en participerende observatie (Decorte et al., 2011; Maesschalck, 2010). In dit onderzoek wordt er geopteerd om veertien face-to-face interviews te doen waarbij verschillende methoden worden gecombineerd. Er worden tien individuele interviews afgenomen en vier in groep, telkens in hun natuurlijke omgeving, namelijk op het recreatiedomein of op de werkplek van de betrokken persoon. De triangulatie wordt verder ondervangen door deze interviews, individueel en in groep, te combineren met het bestuderen van voornamelijk literatuur, beleidsdocumenten, briefwisselingen, rapporten en wetgeving. Op deze manier, via datatriangulatie, kan het maximum aan informatie gehaald worden uit bronnen die elk hun eigen sterktes en zwaktes hebben (Decorte et al., 2011; Leys et al., 2010).

2.2 KWALITATIEF INTERVIEW

In een interview komt de informatie door middel van een gesprek, waarbij een vertrouwensrelatie wordt opgebouwd om een open uitwisseling toe te laten, relatief snel tot stand. Via een interpersoonlijke interactie, die zich uit in een gerichte stimulusresponstechniek met een behoorlijk grote stuurbaarheid, kan iemand door de juiste prikkels en vragen de informatie geven die precies nodig is voor het onderzoek. Het is ook een goede manier om een grote diversiteit aan informatie bemachtigen. Deze personen zullen voornamelijk als informant dienen, waarbij ze data verschaffen over gekende situaties en processen. Een nadeel van deze techniek echter is dat men beroep moet doen op het geheugen, waarvan men weet dat het niet altijd even betrouwbaar is (Beyens & Tournel, 2010; Fontana & Frey, 2005; Van Gemert, 2010).

De focus bij kwalitatieve interviews ligt vaak op de belevingsaspecten, de betekenisverlening, het redeneren en de manier waarop de mening van de betrokkenen wordt gevormd. Op deze manier kan men te weten komen welke beslissing iemand neemt. Daarnaast kan ook een licht geworpen worden op het *hoe* of het *wat en waarom* van een beslissing. In de masterproef komt dit ontzettend tot uiting bij de vragen omtrent de maatregelen die genomen worden om de bestaande overlast te bestrijden, alsook tot de definitie van overlast die gehanteerd wordt (Beyens & Tournel, 2010; Fontana & Frey, 2005; Gubrium & Holstein, 2002; Wester, 2005).

De variant van het interview dat gebruikt wordt, is het half-gestructureerde interview. Hierbij wordt na een korte voorstelling van de doelstelling van het onderzoek aan de hand van het overlopen van een informed consent formulier², gebruik gemaakt van een topiclijst of een interviewschema dat een logisch opgebouwde lijst omvat met vragen en topics die aan bod moesten komen tijdens het gesprek³. Hierbij kan de interviewer zonder problemen afwijken van de structuur zodat de volgorde van de behandeling van de topics kan bepaald worden door het verloop van het gesprek. De manier van redeneren van de respondent kan hierdoor volledig gevolgd en/of bijgestuurd worden (Alasuutari, Bickman, & Brannen, 2008; Cambré & Waeye, 2010). In de vragenlijst die wordt opgesteld voor deze masterproef, worden de belangrijkste vragen, met name de deelvragen van deze masterproef, als uitgewerkte vraag geformuleerd. Daarnaast worden belangrijke topics toegevoegd die zeker aangehaald moeten worden maar die bijvoorbeeld niet specifiek in de vraagstelling zitten. Het voordeel van deze manier van werken is dat alle nodige informatie verzameld kan worden, aangezien alle vragen en topics worden voorbereid, maar dat dit op een flexibele wijze kan gebeuren waardoor de respondent vrij is in het denken en redeneren. Indien er, door deze vrijheid, ernstig wordt afgeweken van het onderwerp kan er door de interviewer worden bijgestuurd. De antwoorden die de respondenten geven moeten ook continu geëvalueerd worden. Dit moet niet op het vlak van juistheid gebeuren, maar wel op vlak van bruikbaarheid voor het onderzoek. De interviewer moet zich steeds de vraag stellen of het antwoord al dan niet toereikend is en of het over voldoende valide informatie gaat. Met technieken zoals 'doorvragen' en 'uitdiepende vragen stellen' kan er een bepaalde richting aan het gesprek worden gegeven of kan men op zoek gaan naar een verklaring van wat wordt gezegd. Deze verduidelijkingen mogen echter geen bepaalde richting aan het gesprek geven, het mogen geen suggestieve vragen zijn. Voorzichtigheid is dus geboden. Verduidelijking vragen is echter niet evident, aangezien de evaluatie van de antwoorden zeer snel moet gebeuren en er direct ingespeeld moet worden door nieuwe vragen te stellen of de vraag anders te formuleren en te verhelderen. De vragen worden ruim doch

² Formulier bijgevoegd in bijlage 1.

³ Vragenlijst bijgevoegd in bijlage 2.

concreet gesteld, aangezien algemene vragen vaak clichématige antwoorden blijken op te leveren, wat uiteraard niet de bedoeling is (Beyens & Tournel, 2010; Cambré & Waege, 2010).

De opbouw van de masterproef en de rapportage van de interviews zijn punten waar veel belang aan gehecht moet worden, door het geheel te zien vanuit de situatie van de geïnterviewde. Enige vorm van oplettendheid is geboden, aangezien men zich niet mag vereenzelvigen met de persoon en de situatie. Ondanks het feit dat het de bedoeling is om het veld van binnenuit te begrijpen, is het nodig om een bepaalde afstand te houden zodat men objectief kan blijven oordelen. Het is natuurlijk de interviewer en onderzoeker die de beslissing neemt welke data verwerkt wordt en hoe de interpretatie gebeurt. Om een goed rapport te kunnen maken is het belangrijk om het interview te starten in een sfeer die zo ontspannen mogelijk is, zonder daarbij te familiair te zijn. Daarnaast moet men starten met een goede inleiding, aangezien veel respondenten de bedoeling van het interview reeds vergeten zijn (Beyens & Tournel, 2010; Cambré & Waege, 2010; Fontana & Frey, 2005).

Het welslagen, de betrouwbaarheid en de geldigheid van een interview hangt in belangrijke mate af van de interviewerscapaciteiten. Empathie tonen, vriendelijk zijn, een juiste timing hanteren qua vragen en doorvragen zijn voorbeelden van deze capaciteiten. De openheid van de interviewer kan bijvoorbeeld leiden tot eerlijkere antwoorden, wat de betrouwbaarheid en de validiteit ten goede komt. Dit is echter een masterproef, bijna een eerste kennismaking met deze techniek. Er wordt getracht dit zo goed mogelijk te doen maar hiervoor worden geen speciale trainingen gevolgd. Er moet ook rekening gehouden worden met het feit dat men bepaalde eigenschappen van de respondenten zelf niet in de hand heeft. Sommige mensen zijn verlegen, hebben weinig interesse, willen niet uitkomen voor de eigen mening en dergelijke meer. Ook de motivatie van een respondent om mee te doen aan het onderzoek, kan een invloed hebben op de informatie die gegeven wordt. Dit kan op verschillende manieren tot uiting komen, van bijvoorbeeld in grote mate beklag willen doen tot de interviewer een plezier willen doen en sociaal wenselijke antwoorden geven. Deze eigenschappen en onder andere de motivatie hebben een niet te onderschatten invloed op het interview en op de resultaten die hieruit voortvloeien (Beyens & Tournel, 2010; Cambré & Waege, 2010).

Net zoals de start van het interview belangrijk is, moet er ook aandacht besteed worden aan het einde. De respondent wordt hierop voorbereid door concreet afrondend te zijn bij de laatste vragen. Daarnaast is het belangrijk om ook al vooraf te communiceren over de manier waarop feedback van

het onderzoek wordt aangeboden, wat gebeurt aan de hand van het informed consent⁴. Feedback maakt onderdeel uit van het gehele onderzoek en mag dus absoluut niet worden vergeten (Beyens & Tournel, 2010). Na afloop van het onderzoek ontvangen de betrokken recreatiedomeinen een kopie van de masterproef, alsook de andere respondenten die hiernaar gevraagd hebben.

De interviews worden volledig opgenomen via audio-registratie. De toestemming wordt hiervoor op voorhand aan de respondent gevraagd⁵. De reden hiervoor is dat een volledige registratie belangrijk is voor de betrouwbaarheid en ook voor de analyse, zodat de specifieke woorden die de respondent tijdens het gesprek gebruikt letterlijk geciteerd kunnen worden. Naast de audio-registratie wordt er ook af en toe genoteerd, als geheugensteuntje, om mogelijke bijkomende vragen te noteren zonder het gesprek te storen of om aandachtspunten te noteren. Ook de geïnterviewde kan bepaalde zaken noteren waarvan hij of zij het gevoel had zeker nog te moeten vertellen. Oplettendheid was geboden om de mondelinge interactie hierdoor niet te verstoren. Het is ook mogelijk dat de respondent zich geremd voelt door de opname, al went men normaal snel aan deze situatie. Na de volledige opname worden de gesprekken volledig uitgetypt. Zoals reeds gezegd, is het een van de voordelen van een interview om de redenering van de respondent te kunnen volgen. Door de interviews volledig uit te typen kan deze redenering gevolgd worden en kan ook de context mee in de masterproef opgenomen worden bij de verwerking van de resultaten, waardoor de lezer voeling kan krijgen met het besproken veld (Beyens & Tournel, 2010; Cambré & Waeye, 2010). De verwerking van de gesprekken gebeurt op zeer vertrouwelijke en anonieme wijze. Aangezien veralgemening niet mogelijk is, worden de resultaten wel deels gekoppeld aan het recreatiedomein waarover sprake, om de correctheid te garanderen. Er wordt naar de geïnterviewde gerefereerd door middel van DN of DS, wat staat voor De Nekker of De Ster, gevolgd door een nummer. De nummers worden op willekeurige basis gegeven. De datum van het gesprek wordt ook telkens toegevoegd.

Er wordt getracht om de antwoorden van de respondenten objectief en kritisch te bekijken, net zoals waarom bepaalde respondenten hun antwoord geven. Er moeten lijnen en trends kunnen onderscheiden worden in de antwoorden van de respondenten om categorieën te onderscheiden en zo een algemeen geheel te kunnen vormen (Beyens & Tournel, 2010).

⁴ Zie bijlage 1.

⁵ Zie bijlage 1.

2.3 CRIMINOLOGISCHE RELEVANTIE

Wat maakt nu dat dit onderwerp bestudeerd wordt in het kader van een masterproef voor de opleiding Criminologische Wetenschappen?

Criminologie bestaat uit een aantal deeldomeinen (Hebberecht, 2013). Ze bestudeert het ontstaan en de evolutie van strafrechtsnormen, rechtsnormen of normen. Daarnaast bestudeert ze ook de omvang, de aard, de daders en de slachtoffers van inbreuken op strafrechtsnormen, rechtsnormen of normen. Als derde deeldomein bestudeert ze de informele en formele reacties op inbreuken op strafrechtsnormen, rechtsnormen en normen.

Overlast gaat over normen die al dan niet rechtsnormen en/of strafrechtsnormen zijn en/of worden. De vaagheid en het ondefinieerbare karakter van het begrip zorgen ervoor dat de term regelmatig ergens in de lucht blijft zweven en dat het naar eigen belangen wordt ingevuld en gedefinieerd. Echter, overlast en overlastbestrijding heeft absoluut een bewogen geschiedenis en evolutie. Deze wordt deels besproken bij de bespreking van het begrip overlast en in het deel rond het wetgevend kader.

Wat betreft het tweede deeldomein van de criminologie, zal er in deze masterproef gekeken worden naar de omvang en de aard van de problematiek, maar minder naar de daders en slachtoffers. Er zijn echter weinig (correcte en volledige) cijfers ter beschikking, waardoor dit grotendeels gebaseerd zal worden op gegevens die uit kwalitatieve interviews zullen worden gehaald en dus niet op kwantitatieve gegevens zoals daar zijn tabellen, lijsten of grafieken.

In verband met het derde deeldomein wordt er in deze masterproef gekeken naar de maatregelen die er genomen worden om overlast te beteugelen, wat dus deze formele en informele reacties op inbreuken omvat.

3 LITERATUUR

In het eerste luik, waar de literatuur een voorname rol speelt als bron, wordt de theoretische relevantie van deze masterproef geïdentificeerd. Daarna wordt er een antwoord gezocht op de eerste onderzoeksvraag: Wat verstaat men juist onder 'overlast'?

3.1 THEORIE

Ondanks het feit dat dit onderzoek primair op de praktijk gericht is, heeft het ook een theoretische relevantie. Zowel omtrent de invulling van het begrip 'overlast' als rond de benadering van de maatregelen, met de situationele preventie als achtergrond, kan deze masterproef een bijdrage leveren aan de theorievorming (Decorte et al., 2011).

In deze masterproef kan de link gelegd worden tussen de school van de situationele criminaliteitspreventie en de praktijk. Deze situationele criminaliteitspreventie concentreert zich op gerichte interventies in specifieke situaties. Het heeft betrekking op een breed gebied waar zowel naar de instellingen waar het op ingrijpt kijkt, als naar de technieken die gebruikt worden. Naast deze situationele preventie is er binnen de omgevingscriminologie - waar de basis ligt voor deze school - ook het 'crime prevention through environmental design'. Dit design kijkt meer naar stedenbouwkundige en architecturale ontwerpen en onderhoud. Deze twee scholen staan niet enkel naast elkaar maar overlappen elkaar ook deels. De basis ligt zoals reeds gezegd in beide gevallen onder andere bij de 'environmental theory' - de omgevingscriminologie, ze zijn alle twee bezig met het systematisch aanpassen van de fysieke omgeving om de mogelijkheden tot criminaliteit terug te dringen en ze gaan ook beide uit van de veronderstelling dat het plegen van een strafbaar feit deels gebeurt op basis van een afweging die gemaakt wordt (Clarke, 1995; Haelterman, 2013; Sutton, Cherney, & White, 2008).

De situationele preventie is een vorm van preventie die niet exclusief mag toegepast worden. Ze is pas efficiënt in combinatie en in aanvulling met andere technieken en methoden. De eigen meerwaarde bestaat erin aandacht te besteden aan de fysieke context waarin mogelijks criminaliteit en overlast kan ontstaan. De preventieprogramma's en strategieën, waarin de combinaties van technieken en methoden tot uitgang komen, moeten grootschalig zijn en een integrale aanpak inhouden om tot een optimale werking te komen. De situationele preventie kan op haar eigen manier een steentje bijdragen aan de gehele preventie (Sutton et al., 2008).

De situationele preventie start vanuit het idee om de wereld te bekijken vanuit het oogpunt van een mogelijke dader. Er wordt getracht te begrijpen hoe mensen de kansen waarnemen om criminele gedragingen te plegen, wat onder andere ook gelinkt wordt aan de routine activiteitentheorie. De redenen begrijpen waarom mensen deze deviante handelingen stellen, is een cruciaal element in het implementeren van interventies die wel degelijk een effect hebben (Smith & Cornish, 2003; Sutton et al., 2008).

De routine activiteitentheorie van Cohen en Felson werd ontwikkeld om een verklaring te bieden voor de stijgende criminaliteitscijfers na de Tweede Wereldoorlog (Cohen & Felson, 1979; Kolthoff, 2011). De geaggregeerde versie van de theorie verklaart de ruimtelijke en temporele verschillen in concentraties van criminaliteit, met als belangrijkste wijziging de dagelijkse routineactiviteiten van de mensen zoals het buitenhuis werken waardoor meer doelwitten worden blootgesteld en onbewaakt worden achtergelaten. Daarnaast is er de doelgerichte versie die verklaart waarom bepaalde doelwitten door daders geselecteerd worden en andere niet. Deze verklaring wordt gegeven door te kijken naar de kenmerken van de potentiële doelwitten. Als een gemotiveerde dader en doelwit elkaar treffen in afwezigheid van controle (ingevuld door het begrip 'guardianship'), kan elke vorm van criminaliteit plaatsvinden (Bosse, Elffers, & Gerritsen, 2010; Cohen & Felson, 1979; L. a. Pauwels, 2012). De criminaliteit vindt plaats omdat het gemakkelijk is (Brantingham, Brantingham, & Taylor, 2005).

Tijdens de dagelijkse activiteiten merken daders plaatsen op waar plaatsbeheerders, noch 'guardians' zijn en waar de kans dat 'intimate handlers' tevoorschijn komen zeer gering is. Intimate handlers zijn mensen die betrokken zijn in de levens van de potentiële daders, zoals bijvoorbeeld ouders.

De doelwitten hebben volgens Felson (1998) vier kenmerken die centraal staan. Deze kenmerken zijn de waarde (wat brengt het misdrijf op? Dit wordt bepaald door het standpunt van de dader en kan dus verschillen), de moeilijkheidsgraad (dit wordt bepaald door het doelwit), de zichtbaarheid (bijvoorbeeld geld dat op een tafel ligt) en als laatste de toegankelijkheid (bijvoorbeeld een raam dat open staat).

Bij situationele preventie worden er knelpunten geïdentificeerd om hierop te anticiperen en de omstandigheden te beïnvloeden zodat de mogelijkheden tot criminaliteit dalen. Deze knelpunten kunnen overlappen met de kenmerken die Felson omschrijft als centraal bij de potentiële doelwitten. Daarnaast zegt deze school dat sociaal structurele voorwaarden, zoals bijvoorbeeld armoede, niet moet worden gezien als dé oorzaak van criminaliteit. De 'mogelijkheid', de kans, is minimaal een noodzakelijke voorwaarde om tot criminaliteit over te gaan. Dit kan zelfs vaak op een effectieve manier, zonder al te veel zware kosten, worden aangepakt (Sutton et al., 2008). Waar veel

criminologen zich bezig houden met het proberen begrijpen hoe criminaliteit zich ontwikkelt, focust de situationele school zich vooral op het verklaren van het voorval zelf.

De situationele preventie maakt gebruik van verschillende technieken. Om te beginnen poogt men om de inspanningen om regels te overtreden en risico's die het met zich meebrengt - onder andere de risico's op detectie - te verhogen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door in- en uitgangen duidelijk af te bakenen, te controleren en te bewaken. Daarnaast probeert men de zogezegde beloning te verlagen, alsook de uitdaging weg te nemen. Een andere techniek is om de befaamde excuses om criminaliteit te plegen te reduceren door expliciet regels op te stellen en deze ook duidelijk te maken, door het geweten te prikkelen en het laten naleven van de regels. Controleren op drugs, alcohol en andere middelen die de rationaliteit en het geweten van de mens beïnvloeden, maakt ook deel uit van de technieken (Sutton et al., 2008).

De situationele preventie wordt continu geëvalueerd. Het vermogen van diepgaande probleemanalyses is een factor die overdraagbaar is, maar de gebruikte technieken mogen niet gewoon overgenomen en gekopieerd worden, aangezien elke techniek ontwikkeld en toegepast wordt op zeer specifieke locaties en bij individuele situaties omdat ze dan het meest effectief zijn. Enkel in geval van zeer gelijklopende contexten kunnen dezelfde technieken en methoden worden gebruikt. Het is altijd mogelijk dat een aanpak die in de ene situatie succesvol is, dat niet is in een andere, aangezien subtiele verschillen voor belangrijke afwijkingen in problematieken kunnen zorgen (Smith & Cornish, 2003; Sutton et al., 2008).

Er zijn een aantal kritieken op de situationele preventie. Ze houdt bijvoorbeeld geen rekening met de sociale achtergrondfactoren die bepaalde groepen vatbaar zouden maken om criminele handelingen te plegen. Ze focussen eerder op plaatsen dan op de types of categorieën van personen.

Een andere kritiek omvat het feit dat, door het verwaarlozen van onderliggende sociale factoren, de criminaliteit zich door situationele preventie eerder gaat verplaatsen dan dat ze gaat verdwijnen. Dit wordt ruimtelijke verplaatsing genoemd, wat wordt aangeduid met het waterbedeffect. Door druk uit te oefenen op de ene plaats ontstaat daar een daling. Doordat het volume gelijk blijft komt er een stijging elders (Bernasco, Elffers, & Bruinsma, 2006b; Bruinsma, Bernasco, & Elffers, 2010). 'Devianten' zouden, wanneer ze geblokkeerd worden in het plegen van criminaliteit, zich gewoon aanpassen door andere criminaliteit te plegen of door naar andere minder beveiligde doelwitten op zoek te gaan. De reacties die hierop kwamen werden gehaald vanuit empirische studies, die aanhaalden dat de verplaatsing wel voorkwam maar dat dit nog steeds minder was tegenover de positieve effecten op de bedoelde plaatsen van de situationele preventie zelf. Daarnaast kan het ook dat andere locaties de successen mee ervaren van de maatregelen (Bruinsma et al., 2010). Er werd geconcludeerd dat de interventie dus nog steeds gunstig is. Verplaatsing vermijden is echter

onmogelijk, maar als het zich voordoet zal dat in beperkte mate zijn. Vaak zou het ook tot minder ernstige vormen van criminele handelingen leiden (Bernasco, Elffers, & Bruinsma, 2006a; Guerette & Bowers, 2009; Hesseling, 1994; Sutton et al., 2008).

In deze masterproef zullen de genomen maatregelen getoetst worden aan de technieken en de theorie die de situationele preventie omvat, alsook aan de gebreken en kritieken die aan situationele preventie gelinkt worden.

3.2 OVERLAST

Overlast is een fenomeen dat altijd heeft bestaan (Pleysier & Deklerck, 2006). Het is echter pas midden jaren 90 '(her)ontdekt'. Er was een stijging van de criminaliteit en de storende kleine vormen hiervan konden niet langer ontkend worden (Devroe, 2012; Pleysier & Deklerck, 2006). Het begrip 'overlast' is een van de kernbegrippen van deze masterproef. Hierop wordt nu dieper ingegaan zodanig dat de impact van de invulling van dit begrip duidelijk kan gemaakt worden.

Het woord overlast is een containerbegrip dat nergens eenduidig wordt gedefinieerd. De koepelterm kan zowel strafrechtelijke als niet-strafrechtelijke feiten en gebeurtenissen omvatten (Devroe, 2003). Het begrip wordt te pas en te onpas gebruikt, ondanks het feit dat het niet vast bepaald is. Het wordt daarnaast ook nog gekoppeld aan andere containerbegrippen, zoals bijvoorbeeld onveiligheidsgevoelens, die ook niet te vatten of te meten zijn. Overlast is eerder een subjectief ervaren inbreuk die door de burger wordt gedefinieerd (Berg-le Clercq, 2012; Pleysier & Deklerck, 2006) en de betekenis evolueert naargelang de tijd, de ruimte en de concrete situatie (Vandenhove, 2003). Het is absoluut geen wetenschappelijk concept en er bestaat niet echt een praktisch hanteerbare definitie (De Wree & Van Malderen, 2008; Dewaele, 2008; L. Pauwels, 2008). Dit is enigszins bizar, aangezien het begrip een groot deel van het politieke debat in beslag neemt. Het thema verscheen op de politieke agenda door de gevoelens die bij de bevolking leefden. Deze gevoelens verklaren tevens ook de aandacht die het concept krijgt. Echter, gevoelens zijn moeilijk te operationaliseren. Iedereen weet en voelt waar het over gaat, maar het is moeilijk om de vinger op de wonde te leggen en te benoemen wat nu specifiek het probleem is. De term wordt gewoon verondersteld duidelijk te zijn en er lijkt een maatschappelijk akkoord te bestaan over het begrip en zijn invulling. Volgens Dewaele (2008) zou het consensus echter voornamelijk gedragen worden door de groepen die het beleid maken en die ook de middelen hebben om er invloed op uit te oefenen. Ook volgens Hebberecht (2008) is het een concept dat door de politici werd gecreëerd, maar dan

samen met de politie en de media, in een welbepaalde fase van ontwikkeling van het Belgisch veiligheidsbeleid, waarop hier niet dieper ingegaan wordt.

Conflicten en spanningen over het gebruik van de publieke ruimte maken deel uit van onze samenleving. Over deze samenleving bestaan echter ook verschillende meningen. Zowel op het politieke niveau als op het niveau van verschillende beleidsdiensten, tussen deze diensten en tussen buurtbewoners. Er zijn veel verschillen naar inhoud en autoriteit. Op al deze diverse niveaus bestaan er ook verschillende opvattingen over wat al dan niet het probleem is en welke oplossingen hiervoor zouden kunnen worden aangereikt. Op een bepaald moment leidt de confrontatie van deze verschillende perspectieven tot een besluitvorming waarin bepaalde representaties van de werkelijkheid naar boven treden. Deze processen vinden plaats op verschillende niveaus. Het gaat over de vaststelling van een politieambtenaar, aanpassingen van politiereglementen, omzendbrieven, wetgeving, regeerakkoorden en dergelijke meer. Gezien de verschillende niveaus zal er in de samenleving nooit een algemene consensus zijn over de invulling van het begrip overlast. Echter, de verschillende niveaus hebben een andere waarde, ieder niveau heeft een andere autoriteit. Daardoor kan de ene besluitvorming de andere beïnvloeden, zowel op een versterkende als een beperkende manier (Verfaillie, 2008).

Niettegenstaande het feit dat er geen eenduidige definitie bestaat van de term overlast, werd het begrip wel genoemd en gebruikt. Reeds in de wet van 24 juni 1988 inzake de nieuwe gemeentewet⁶ komt het begrip 'openbare overlast' voor. Het is echter gewoon een vernoeming van de term, zonder enige uitleg. In het wetsontwerp tot invoering van de gemeentelijke administratieve sanctie van 3 maart 1999⁷ heeft men het ook over overlast, meer bepaald over het feit dat men de bevoegdheden van de gemeenten uitbreidt tot het nemen van de nodige maatregelen voor het tegengaan van alle vormen van openbare overlast. Uit deze term blijkt wel dat het openbaar en publiek karakter een cruciaal element is in de overlastdefinitie (Devroe, 2003), gezien het gedrag pas overlastgevend is als anderen het kunnen waarnemen en het daarna als hinderlijk, bedreigend of vervelend ervaren (Devroe, 2012).

⁶ Art. 135 par. 2 al. 7 van de wet van 24 juni 1988 inzake de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 03 september 1988, aangepast op 10 juni 1999.

⁷ Wetsontwerp tot invoering van de gemeentelijke administratieve sanctie, memorie van toelichting, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting, 1998-1999, 3 maart 1999, nummer 2031/1, 98/99.

In de ministeriële omzendbrief van 2 mei 2001⁸, later vervangen door de omzendbrief OOP 30bis⁹, wordt het begrip ‘openbare overlast’ volledig beschreven als zijnde *‘voornamelijk individuele, materiële gedragingen die het harmonieuze verloop van de menselijke activiteiten kunnen verstoren en de levenskwaliteit van de inwoners van een gemeente, een wijk, een straat, kunnen beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt’*. Men tracht om ‘overlast’ te duiden, maar het is echter een omschrijving waar niemand veel wijzer van wordt. Er is wel sprake van een ‘normale druk’ waarmee het sociale leven gepaard gaat. Individuele materiële gedragingen kunnen de levenskwaliteit en het harmonieuze verloop van de menselijke activiteit verstoren waardoor deze ‘normale’ druk overstegen wordt (De Wree & Van Malderen, 2008; Verfaillie, 2008).

Naar aanleiding van de versnippering in initiatieven gericht op overlast, criminaliteit en verkeersveiligheid die dreigde door de complexe problemen die in de samenleving heersten, werkte de regering sinds 2000 overkoepelende veiligheidsplannen uit. In 2000 was dit het Federale Veiligheids- en Detentieplan, in 2004 was dit de Kadernota Integrale Veiligheid¹⁰ (Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2004). In deze nota schrijft men: *“Een strikt omliggende en algemeen geldende definitie formuleren voor overlast is onmogelijk. Deze term is immers een vlag die een brede lading dekt. Binnen de filosofie van een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid verdient het de voorkeur dat er een zeker maatwerk tot stand komt op een zo laag mogelijk, werkbaar, niveau binnen een ruimer geschetst kader. Bovendien belemmert de subjectieve component, die steeds aanwezig is, een algemeen geldende en objectieve definitie. Ook is men afhankelijk van de tolerantiegrens van een individu of een gemeenschap. Een ander element dat het concept van overlast mee bepaalt is de subjectieve situatie (o.a. socio-cultureel en economisch) van elke burger. Wat voor de ene als overlast wordt gecatalogeerd is voor de ander geen enkel probleem. Het heeft dus eveneens te maken met een bepaald individueel definiëeringsproces.”* De federale regering weet het begrip ‘overlast’ dus ook niet eenduidig te definiëren. Het begrip is zeer breed en het wordt gebruikt bij heel wat gedragingen.

Ook in het Nationaal Veiligheidsplan¹¹ van 2008 werd er over overlast geschreven. Er staat: *“Overlast betekent de schade en het ongemak die mensen ervaren als gevolg van bepaalde gedragingen. Dit houdt in dat er een duidelijk causaal verband is tussen de handelingen van één of meer individuen en*

⁸ Ministeriële omzendbrief 2 mei 2001 OOP 30 aangaande de uitvoering van de Wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, B.S. 23 mei 2001.

⁹ Omzendbrief 3 januari 2005 OOP 30 bis aangaande de uitvoering van de wetten van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en de nieuwe gemeentewet en van 17 juni 2004 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet, B.S. 20 januari 2005.

¹⁰ Kadernota Integrale Veiligheid, 2004: 112 - 113.

¹¹ Nationaal Veiligheidsplan, 2008 - 2011: 24.

de schade en het ongemak opgelopen door één of meer andere individuen. Overlast verschijnt in de meest diverse vormen en in de meest diverse situaties en beïnvloedt sterk het onveiligheidsgevoel van de burger. Het is een probleem dat een gepaste prioritaire aanpak vraagt op maat van de lokale situatie. De kans dat mensen er slachtoffer van worden of mee geconfronteerd worden, moet sterk verminderen. Hierdoor zal ook het onveiligheidsgevoel dalen.”. De zeer grote diversiteit aan situaties en handelingen zijn factoren die in de verf worden gezet omdat ze inspelen op de onveiligheidsgevoelens. De aanpak op maat komt hierin ook sterk naar boven, aangezien dit de confrontatie met overlast kan terugdringen waardoor onveiligheidsgevoelens bij de burger zullen dalen (Verfaillie, 2008).

Ondanks de pogingen om het begrip overlast te beschrijven, lijkt er toch een eensgezindheid te bestaan rond het feit dat overlast niet gedefinieerd kan worden. De subjectieve beleving staat een objectieve definitie in de weg. Er zijn verschillende visies op verschillende niveaus. Men is het er echter over eens dat het een probleem is dat moet aangepakt worden door een aanpak op maat, in een geïntegreerd en integraal beleid. Een objectieve federale definitie zou een lokale aanpak in de weg kunnen staan. Daarnaast komt er nog bij dat overlastproblemen niet enkel maatschappelijke problemen zijn die door het subjectieve karakter worden gereduceerd tot de individuele verantwoordelijkheid van de mens, maar het zijn ook veiligheidsproblemen. Overlast zou tot een gevoel van onveiligheid leiden, wat op zijn beurt dan weer een voedingsbodem voor kleine criminaliteit zou zijn. Om die reden moet het overlastbeleid op het lokale niveau ingevuld worden en moet het zich op verschillende niveaus situeren, zowel in vormen van preventie, schadebeperking als in de vorm van risicomanagement. In combinatie van deze factoren komt men uit bij de situationele controle en de rationele keuzebenadering, waarop reeds dieper werd ingegaan (Vandenhove, 2003; Verfaillie, 2008).

De Wree en Van Malderen (2008) zijn van mening dat overlast het best aangepakt wordt op een manier die aangepast is aan het type problematiek, aan het profiel van de overlastveroorzaker en aan de context en setting waarin de overlast zich voordoet. Afhankelijk van de ernst van de feiten moet er al dan niet ingrijpend worden gereageerd. De problematiek moet zeker worden ingedijkt, maar de vraag is of dit altijd beleidsmatig moet gebeuren. In de Kadernota¹² maakt men zich de bedenking dat de tolerantiegrens van de burger ook een bepalende factor is. Mensen voelen zich in veel gevallen onveilig en zien de situatie als overlast omdat hun tolerantiedrempel bereikt of overschreden is. Wanneer deze drempel verhoogd zou kunnen worden, zou dit betekenen dat

¹² Kadernota Integrale Veiligheid, 2004.

situaties die voorheen als overlast gezien werden nu deze stempel niet meer mee krijgen, door het andere perspectief van waaruit gekeken wordt. Gezien het subjectieve karakter van de term 'overlast' moet het beleid de grenzen van de intolerantie duidelijk afbakenen, zodanig dat willekeurige gedragingen niet als problematisch aanzien kunnen worden. De beleidsmakers bepalen welke problemen als 'overlast' genoemd mogen worden en op die manier hebben ze een grote verantwoordelijkheid. Ze beslissen tevens ook welke gedragingen een reactie verdienen en welke niet (Verfaillie, 2008).

In het onderzoek van S. Van Malderen en G. Vermeulen (2007) 'Recreatie en (strafbare) overlast', wordt er naar de definitie uit de Ministeriële Omzendbrief verwezen, maar men gebruikt ze niet, aangezien overlast een veranderlijk karakter heeft en de betekenis afhankelijk is van persoonlijke, plaatsgebonden en tijdstip gerelateerde factoren. Dit is de reden dat men zich in het onderzoek laat leiden door gedragingen die de politie en sleutelinformanten aanbrengen als zijnde overlastgevend en wordt het begrip overlast aan de hand daarvan opgesteld en geoperationaliseerd. Volgens Dewaele (2008) is dit echter een gevaarlijke manier van werken. Hij wil waarschuwen voor de gevaren van een oplijsting van gedragingen die door professionelen en/of burgers als overlast beschouwd worden. Ondanks het feit dat dit waarschijnlijk de meest werkbare oplossing is, wordt de vraag gesteld of alle burgers evenveel middelen hebben om wat zij als overlast ervaren ook zo te laten benoemen. Dewaele ziet in de lijst met daarin bijvoorbeeld bedelen, rondhangen, druggerelateerde criminaliteit, vechten ... een directe link naar de maatschappelijk kwetsbare groepen in de samenleving. Hiermee wordt niet gesteld dat deze de enigen zijn die het gedrag stellen, maar groepen die veel in het straatbeeld aanwezig zijn, hebben sowieso al een slechte naam - met dank aan de media - en ze maken nu eenmaal meer kans om betrappt te worden op dit soort gedrag. De vraag die hierbij dus gesteld wordt is of de lijst er anders zou uitzien indien ook deze groepen hun inbreng zouden kunnen doen met betrekking tot wat als overlast bestempeld wordt. Daarbij komt dat op deze manier, door middel van oplijsting gemaakt door de politie en sleutelinformanten, voornamelijk de (in)tolerantie van de samenleving bepaalt wat overlast is. Overlast kan niet objectief bepaald worden omdat de invulling afhankelijk is van onder andere persoonlijke factoren, zoals bijvoorbeeld de beleving van de gemeenschap en de burger die al dan niet tolerant zijn in de richting van bepaalde fenomenen. Overlast wordt dus deels op een subjectieve manier bepaald door het klimaat van de tolerantie en de verdraagzaamheid ten opzichte van anderen (De Wree & Van Malderen, 2008; Dewaele, 2008; Mulleners, 2003; Van Malderen & Vermeulen, 2007; Vandenhove, 2003).

Echter, onder dit ruime begrip vallen ook gedragingen die wel echt een respons verdienen en vereisen (Mulleners, 2003). Soms gaat overlast ook over criminaliteitsproblemen en daarom mag een

reactie niet uitblijven, maar er moeten grenzen gesteld worden waarbinnen bepaald wordt wat er al dan niet wordt opgenomen in het overlastbeleid. Zoals reeds gezegd moet de aanpak gericht zijn op het type problematiek, wat neerkomt op een overlastbeleid op maat. Heel wat maatregelen zijn immers maar effectief om één type van overlast te reduceren. Ze hebben dus weinig of geen effect om andere vormen van overlast in te dijken. Het potentieel van elke maatregel moet dan ook geduid worden, zonder dat er voorbij mag gegaan worden aan de grenzen waarmee elke maatregel geconfronteerd wordt (De Wree & Van Malderen, 2008). De Wree en Van Malderen zijn ervan overtuigd dat het begrip overlast ontrafeld en opgesplitst moet worden in deelfenomenen om te komen tot een evenwichtige en gerichte aanpak. Ze geloven dat men op deze manier tot de meest adequate aanpak van overlast kan komen omdat men op die manier gebruik kan maken van best practices wat de efficiëntie van het beleid ten goede komt. Dit uiteenrafelen en opsplitsen in deelfenomenen zorgt er ook voor dat de begrippen operationeel worden aangezien ze het containergehalte verliezen. Elke gedraging kan zo in zijn authenticiteit worden bestudeerd waardoor men rekening kan houden met de werkelijkheid en de maatschappelijke situatie, zoals bijvoorbeeld het al dan niet strafbaar zijn van een bepaald gedrag dat als overlast wordt gecategoriseerd (De Wree & Van Malderen, 2008).

Dé manier om overlast aan te pakken, namelijk de GAS-wetgeving, is de laatste maanden frequent naar de voorgrond getreden, er zijn namelijk heel wat voor- en tegenstanders. Argumenten die worden aangebracht zijn dat het systeem zeer willekeurig is en dat het rechtsonzekerheid met zich meebrengt. Ook de jonge leeftijd van veertien jaar die de minimumgrens is om boetes te mogen uitschrijven, is iets wat op veel tegenstand botst. Voorstanders vinden zich volledig in het doel van de wet, met name een maatschappij bevorderen waarin respect hoog in het vaandel wordt gedragen, zowel voor de regels als voor anderen, die de overheid de mogelijkheid geeft om snel, redelijk en evenwichtig te reageren op een manier die aansluit bij de situatie. De bedoeling is om zo overlast of gemengde inbreuken te bestrijden om op die manier straffeloosheid op een snelle en efficiënte manier tegen te gaan. Zo kan een spiraal van criminaliteit worden voorkomen (De Schepper, 2013a, 2013b; Milquet, 2013). Op deze wetgeving wordt later dieper ingegaan.

In deze masterproef zal, net zoals in het onderzoek van Van Malderen en Vermeulen (2007), onder het begrip overlast begrepen worden wat de respondenten zelf aangeven hieronder te verstaan. Het feit dat dit begrip zo ruim is, is net een bepalende factor in het bestrijden ervan. Er zal geen volledige oplijsting gemaakt worden maar er zullen wel enkele voorbeelden gegeven worden.

4 RECREATIEDOMEINEN

Het begrip ‘recreatiedomein’ behoeft ook enige uitleg. De term recreatie betekent volgens Van Dale (2013a) ‘het recreëren’. Recreëren heeft op zijn beurt de volgende betekenis (2013b): zijn vrije tijd besteden; zich ontspannen. Recreatiedomeinen zijn dus voornamelijk ontspannings-domeinen.

De recreatiedomeinen die in deze masterproef besproken worden, zijn De Ster in Sint-Niklaas en het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker in Mechelen.

Deze domeinen zijn aangesloten bij ‘Vlaanderen is Recreatie’ (VIR). Dit is een afdeling binnen het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid (ISB). De missie van het ISB betreft een kwaliteitsvol en waardevol lokaal en regionaal sport- en recreatiebeleid voeren. Het is een ledenvereniging die een spreekbuis en gesprekspartner is naar andere overheden vanuit een rol als onafhankelijk belangenbehartiger. Als kenniscentrum wordt informatie verschaft, net zoals er ondersteuning en duiding wordt geboden aan het werkveld voor iedereen die betrokken is bij het lokale en regionale sport- en recreatiebeleid (Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid, 2013a, 2013b).

Het VIR, als afdeling binnen het ISB, is een ledenorganisatie voor de recreatiesector, waar onder andere kennis wordt verzameld die van belang is voor recreatiedomeinen (Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid, 2013d). Enkele voorbeelden van deze domeinen die lid zijn, zijn het Provinciaal Domein Zilvermeer in Mol, Provinciaal Recreatiecentrum De Schorre in Boom, Provinciedomein Halve Maan in Diest, Blossodomein in Hofstade, De Lilse Bergen in Lille, Provinciaal Domein Bokrijk te Genk, Boudewijnpark in Brugge en Provinciaal Domein Puyenbroek in Wachetebeke (Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid, 2013c).

4.1 DE STER

Recreatiepark De Ster¹³ is een natuurgebied van 67 hectare groot, gelegen aan de gewestbaan Antwerpen – Gent (N70) aan de rand van de stad Sint-Niklaas. Het is vlot bereikbaar met het openbaar vervoer en ook zeer toegankelijk met de wagen, met een totale parkeergelegenheid voor 2600 wagens.

¹³ Zie bijlage 3 voor een grondplan.

De Ster kan het hele jaar door bezocht worden vanaf 9 uur 's morgens via twee ingangen die elk aan de andere kant van het domein gelegen zijn. Het sluitingsuur is afhankelijk van het seizoen en varieert van 17 uur in januari en december tot 22 uur in juli. Tijdens de betalende periode, die loopt van 1 april tot en met 30 september, is er enkel toegang mogelijk op vertoon van een identiteitskaart. Het aantal bezoekers is niet eenduidig te vergelijken. In het jaar 2011 kwamen bijna 113.000 personen op het domein, waarbij kinderen jonger dan 5 jaar en abonnementen niet inbegrepen zijn. In 2012 waren er nagenoeg 73.800 individuen die de toegang betaalden, in 2013 waren dat er 78.873. De cijfers van 2012 en 2013 omvatten echter geen kinderen jonger dan 13 jaar aangezien zij toen geen toegang betaalden. Ook de abonnementen zitten hier niet in vervat¹⁴.

De toegangstarieven zijn voornamelijk afhankelijk van de woonplaats en de leeftijd, waarbij er een onderscheid wordt gemaakt tussen inwoner van Sint-Niklaas of niet, kinderen vanaf 5 tot en met 12 jaar en personen vanaf 13 jaar. Voor de abonnementen wordt hetzelfde onderscheid gemaakt naar leeftijd, maar de woonplaats wordt breder genomen en heeft betrekking op het gehele Waasland. De inwoners van Sint-Niklaas en respectievelijk het Waasland hebben gunstigere tarieven dan inwoners van buiten deze grenzen.

Het recreatiepark is uitgerust met heel wat attracties. In de vijver van 20 hectare is een zwemgedeelte voorzien. Naast een uitgestrekt strand en ligweiden is er ook een kinderboerderij, een treintje, trampolines, minigolf, waterglijbanen, gocarts, minicars, elektrobootjes en een speeltuin voor jong en jonger. Daarnaast is het domein ook uitgerust met looppaden, een atletiekpiste, een sporthal, tennisterreinen, een voetbalterrein, een polyvalent sportterrein, een petanquehal en een ruiterpiste. Er is ook een mogelijkheid tot vissen, duiken, zeilen, windsurfen, roeien of waterfietsen (Recreatiepark De Ster, 2013).

4.2 DE NEKKER

Het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker¹⁵ is een 65 hectare groot recreatiedomein, gelegen in Mechelen en op wandelafstand van station Mechelen-Nekkerspoel. Het domein beschikt over een eigen parking en is vlot bereikbaar met de fiets via het fietsknooppuntennetwerk.

De Nekker is het hele jaar open, uitgezonderd een sluitingsperiode tussen eind december en begin januari. Er is de mogelijkheid om het domein via één ingang te betreden. De recreatiezone, met

¹⁴ Uit correspondentie met de directeur van recreatiedomein De Ster, 25-02-2014.

¹⁵ Zie bijlage 4 voor een grondplan.

onder andere een vijver van 30 hectare, is vanaf de paasvakantie tot en met 30 september betalend en men mag dan het domein enkel betreden op vertoon van een identiteitskaart. Ze is dan toegankelijk vanaf 10 tot 20 uur. De sportinfrastructuur is dagelijks geopend vanaf 8 tot 22 uur, in de weekends en op feestdagen is hiervoor een andere regeling. In de toegangstarieven wordt een onderscheid gemaakt op basis van de leeftijd. Enkel voor het zwembad wordt er een onderscheid gemaakt naar woonplaats, waar de inwoners van Bonheiden een verminderingstarief krijgen, aangezien deze gemeente mee heeft geïnvesteerd in het project (DN 08, 21-02-2014).

In De Nekker zijn heel wat speellandschappen voor kinderen. Er is een binnenspeeltuin en ook op het terrein rond de vijver zijn verschillende speellandschappen te vinden, met een draadcircus, vloten, slingertouwen en een rollenglijbaan. Er is de mogelijkheid om te wandelen, te ontspannen op de ligweide of op het strand, om te zwemmen, te windsurfen, te vissen en te duiken.

Daarnaast is er een uitgebreide sportinfrastructuur, zowel indoor als outdoor. Buiten is er een atletiekpiste, een aantal voetbalterreinen, tennisterreinen, omnisportvelden, een skatepark, een oriëntatieloopparcours en een touwenparcours. Verder is De Nekker voorzien van spiegelzalen, squashterreinen, een sporthal. Sinds 2013 is er ook een geheel nieuw zwembad. Er is een ruime cafetaria met terras aanwezig, net als er faciliteiten zijn om te verblijven op De Nekker (Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum “De Nekker” vzw, 2012; Provincie Antwerpen, 2014).

4.3 VERWACHTE PROBLEMATIEKEN

De problematieken die op basis van bovenstaande gegevens te verwachten zijn, zijn volgens de onderzoeker voor beide domeinen redelijk gelijklopend aangezien er op zonnige dagen een enorme concentratie van mensen aanwezig is. De overlast die mogelijks veroorzaakt wordt is het lastigvallen van andere bezoekers, waarbij in sommige gevallen vooral meisjes het moeten bekopen. Daarnaast is geluidsoverlast storend, bijvoorbeeld door het spelen van luide muziek. Ook diefstallen, vandalisme en sluikstorten zijn zaken die te verwachten zijn op deze domeinen.

Daarnaast heeft ieder domein waarschijnlijk nog zijn eigen problematiek. Op De Ster kan het verhuren van roeiboten wel voor enige mate van overlast zorgen, aangezien men op het water niet evident is om toezicht te houden. Op De Nekker heeft men daar tegenover dan weer veel sportterreinen. Het onrechtmatig betreden van deze terreinen is iets wat mogelijks binnen het overlastgedrag ligt.

5 REGELGEVING OMTRENT BESTRIJDING VAN OVERLAST

In het volgende deel wordt getracht een antwoord te bieden op de volgende deelvraag: Welke regelgeving bestaat er momenteel omtrent de bestrijding van overlast en betreffende de (mogelijke) maatregelen die genomen worden? Achtereenvolgens worden de wetgeving en het beleid besproken.

5.1 WETGEVING

In dit deel wordt de wetgeving besproken die te maken heeft met de overlast en de (mogelijke) maatregelen die hiertegen genomen worden op recreatiedomeinen.

5.1.1 Partners

De partners waar de recreatiedomeinen al dan niet mee samenwerken hebben hun eigen wetgeving die hun taken en bevoegdheden duidelijk stelt.

5.1.1.1 Wet op het Politieambt

De wet op het Politieambt¹⁶ (WPA) van augustus 1992 is nog steeds dé pijler waarop de werking van de Belgische politie steunt. Het bevat de regels voor een correct optreden van de politie. Het behelst onder andere de opdrachten van de politiediensten, zoals bijvoorbeeld artikel 22 dat bepaalt dat de politiediensten zich ophouden in de nabijheid van elke grote volkstoeloop en dat zij de gepaste maatregelen nemen voor het rustig verloop ervan. Daarnaast bepaalt de wet onder andere ook de vorm waarin en de voorwaarden waaronder de opdrachten worden vervuld. Zo bepaalt artikel 26 dat de politieambtenaren steeds op de voor het publiek toegankelijke plaatsen alsook de verlaten onroerende goederen het terrein kunnen betreden om toe te zien op de handhaving van de openbare orde en de naleving van de politiewetten- en verordeningen.

5.1.1.2 Wet op de private en bijzondere veiligheid

De bewakingsagenten van een private firma opereren ook binnen een wettelijk kader. De wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid¹⁷ wordt ook wel de wet Tobback genoemd, naar de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken. De wet is van toepassing voor elke rechtspersoon of natuurlijke persoon die toezicht op en bescherming van roerende of onroerende goederen als taak heeft, alsook bescherming van personen, toezicht en bescherming van waarden, beheer van

¹⁶ Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, *B.S.* 22 december 1992.

¹⁷ Wet van 10 april 1990 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, *B.S.* 29 mei 1990.

alarmcentrales, toezicht op en controle van personen met het oog op het verzekeren van veiligheid, verrichten van vaststellingen, begeleiden van groepen met het oog op verkeersveiligheid of begeleiding van uitzonderlijke voertuigen op zich neemt¹⁸.

5.1.1.3 Wet op de gemeenschapswacht

Het inzetten van menselijke middelen werd sinds het begin van de jaren 90 belangrijk in het preventiebeleid in België. In 1996 ontstonden de veiligheidscontracten, die in de loop van de jaren werden aangevuld met preventiecontracten en regelmatig van naam veranderden. Intussen zijn dit strategische veiligheids- en preventieplannen, wat in feite contracten zijn tussen de federale overheid en de steden en gemeenten om aan het lokaal niveau de mogelijkheid te bieden om aan criminaliteitspreventie te doen. Ongeveer gelijklopend met de veiligheidscontracten ontstond de functie van stadswacht. Sinds 2007 werd dit de gemeenschapswacht en werd de functie geregeld in een wet¹⁹. De gemeenschapswacht heeft voornamelijk preventieve functies, maar kan ook inbreuken vaststellen. Recent werd de wet tot wijziging van de wet op de gemeenschapswachten²⁰ gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Hierin worden onder andere de bevoegdheden en de taken uitgebreid, de kwaliteit van het profiel en de opleiding van de gemeenschapswachten wordt verbeterd en er worden maatregelen geïmplementeerd om de harmonisatie en de toepassing van de wet te optimaliseren (De Visscher, 2009; Hebberecht, 2012; Veiligheid en Preventie, 2014).

5.1.2 Nieuwe Gemeentewet

In de Nieuwe Gemeentewet²¹ wordt de term 'openbare overlast' zeer kort vernoemd, namelijk in het hoofdstuk 'bevoegdheden van de gemeenten in het algemeen'. De gemeenten hebben de taak, zo zegt de wet, om te voorzien in een goede politie, om met name te waken over de zindelijkheid, de gezondheid, de veiligheid en de rust op openbare wegen en plaatsen en in openbare gebouwen, dit ten behoeve van de inwoners. Een aantal zaken van politie, voor zover de aangelegenheid niet buiten de bevoegdheid van de gemeenten is gehouden, worden aan de waakzaamheid en het gezag van de gemeenten toevertrouwd. Zo bijvoorbeeld ook 'het nemen van de nodige maatregelen, inclusief politieverordeningen, voor het tegengaan van alle vormen van openbare overlast', zoals vermeld staat in artikel 135, paragraaf 2, alinea 7.

¹⁸ Art. 1 van Wet van 10 april 1990 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, *B.S.* 29 mei 1990.

¹⁹ Wet van 15 mei 2007 tot de instelling van de gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswacht en tot wijziging van het artikel 119*bis* van de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 29 juni 2007.

²⁰ Wet van 13 januari 2014 tot wijziging van de wet van 15 mei 2007 tot instelling van de functie van gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119*bis* van de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 30 januari 2014.

²¹ Art. 135 par. 2 al. 7 van de wet van 24 juni 1988 inzake de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 03 september 1988, aangepast op 10 juni 1999.

5.1.3 GAS-wetgeving

Reeds in 1989 hadden de gemeenten de bevoegdheid om gemeentelijke reglementen van inwendig bestuur en gemeentelijke politieverordeningen op te maken, door artikel 119 van de Nieuwe Gemeentewet²². In 1999 werd er een wetsontwerp²³ ingediend tot de invoering van gemeentelijke administratieve sancties. Dit moest de gemeenten meer bestuurlijke bevoegdheden geven om een lokaal veiligheidsbeleid concreet vorm te geven (Devroe & Ponsaers, 2011). Door de wet van 13 mei 1999 tot invoering van de gemeentelijke administratieve sancties²⁴ werd het artikel 119*bis* ingevoerd in de Nieuwe Gemeentewet, waarbij de gemeenteraad straffen of administratieve sancties kon bepalen voor het overtreden van die reglementen of verordeningen. Deze invoering kwam er omdat er volgens de wetgever een probleem was met de handhaving van de politiereglementen. De politie verbaliseerde nog maar zelden overtredingen op het politiereglement. Indien er wel een proces-verbaal werd opgesteld, werd dit dikwijls zonder gevolg geklasseerd. De straffeloosheid zorgde voor frustraties zowel bij de burger als bij zij die de inbreuken moesten vaststellen (Klinckhamers, 2003). Om onder andere die reden werd de mogelijkheid in het leven geroepen om de besturen zelf de verantwoordelijkheid te geven om in te staan voor de handhaving van hun politieverordening (Van Heddeghem, 2006). Deze verordeningen hebben tot doel om de gemeenten toe te laten de openbare orde *sensu lato* te handhaven op het lokale vlak en alle vormen van overlast aan te pakken. Dit gaat dus over minder zware zaken in verband met het strafrechtelijk kader, maar het zijn gedragingen die als storend worden ervaren door de bevolking²⁵. Ondanks het feit dat artikel 119*bis* van de Nieuwe Gemeentewet voorziet dat er sancties mogen opgelegd worden, is dit toch geen volledige vrijheid. De beperking hieraan verbonden, is dat dit enkel kan indien er voor dezelfde overtreding door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie geen straffen of administratieve sancties worden bepaald. De administratieve sancties die opgelegd mogen worden, worden limitatief opgesomd in de wet. Het betreft een geldboete, een schorsing, een intrekking of een sluiting (die tijdelijk of definitief kan zijn). De administratieve geldboete wordt opgelegd door een ambtenaar die door de gemeente wordt aangewezen. Dit mag niet dezelfde ambtenaar zijn als degene die de feiten vaststelt. De schorsing, intrekking of sluiting kan worden opgelegd door het college van burgemeester en schepenen²⁶. Door de beperking die aan de wet gekoppeld was, was het toepassingsgebied zeer gering. De wet werd in

²² Wet van 24 juni 1988 inzake de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 03 september 1988.

²³ Wetsontwerp tot invoering van de gemeentelijke administratieve sanctie, memorie van toelichting, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting, 1998-1999, 3 maart 1999, nummer 2031/1, 98/99.

²⁴ Wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, *B.S.* 23 mei 2001.

²⁵ Wetsontwerp tot invoering van de gemeentelijke administratieve sanctie, memorie van toelichting, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting, 1998-1999, 3 maart 1999, nummer 2031/1, 98/99.

²⁶ Art. 3. par. 2 van de wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, *B.S.* 23 mei 2001.

2004 voor het eerst grondig gewijzigd, in 2005 kwam er een reparatiewet²⁷ die knelpunten wegwerkte en wat op zijn beurt nog werd gevolgd door een aantal aanvullingen en wijzigingen (Van Heddeghem, 2006). De laatste wijziging gebeurde in 2013 en is op 1 januari 2014 in werking getreden. Hierin werd onder andere de lijst van gemengde inbreuken waarvoor een administratieve sanctie mogelijk is, uitgebreid, mits het Parket daarmee instemt. Daarnaast wordt ook de lijst van administratieve sancties en alternatieve maatregelen voor deze sancties uitgebreid. De administratieve geldboete bedraagt voortaan maximaal 350 euro voor de meerderjarigen en maximaal 170 euro voor de minderjarigen, terwijl dit voorheen respectievelijk 250 en 125 euro was. De administratieve schorsing en intrekking van een door de gemeente verleende toestemming of vergunning en een tijdelijke of administratieve sluiting van een inrichting blijven hetzelfde. Er wordt ook een gemeenschapsdienst van maximum vijftien uur voor minderjarigen en maximum dertig uur voor een meerderjarige voorzien als alternatieve maatregel voor de geldboete. Bovendien is bemiddeling een alternatief op de sanctionering. Deze bemiddeling is verplicht voor minderjarigen en facultatief voor meerderjarigen. Verder werd ook de minimumleeftijd naar beneden gehaald. De gemeenteraad had reeds de mogelijkheid om te beslissen om de GAS toe te passen op minderjarigen, voorheen was de minimale grens zestien jaar, nu is die veertien jaar. De gemeenteraad kan dus zelf beslissen om de GAS toe te passen vanaf veertien jaar. Er werd ook aan toegevoegd dat organen die een adviesbevoegdheid hebben in verband met jeugdzaken, dat die hun advies mogen geven over het algemeen politiereglement wanneer ze voorzien in een toepassing van het systeem van de administratieve sancties op minderjarigen. Daarenboven werd er ook een pedagogisch systeem voorzien dat zorgt voor garanties voor minderjarigen conform het internationaal verdrag voor de rechten van het kind, zoals bijvoorbeeld een informatieplicht voor de gemeente die beslist om minderjarigen te sanctioneren, een procedure voor ouderlijke betrokkenheid, een verplichting van het aanbod tot bemiddeling en een voorstel van gemeenschapsdienst indien de bemiddeling mislukt. Dit zijn maar enkele van de aanpassingen op de wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (Minister van Binnenlandse Zaken Milquet J., 2013; Vandresse, 2006).

Het beleid kan dus van gemeente tot gemeente verschillen en wordt specifiek aangepast aan de noden en behoeften die er zijn. Dit mag echter niet leiden tot willekeur (Vandenhove, 2003).

²⁷ Wet van 20 juli 2005 houdende diverse bepalingen - Ambtenarenzaken en Grootstedenbeleid - Gemeentelijke administratieve sancties (art. 21-22), B.S. 29 juli 2005.

5.1.4 Privacy

5.1.4.1 Privacywetgeving

De Privacywet²⁸ is de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. Deze wet beschermt de burger tegen misbruik van zijn gegevens. De wet omvat algemene voorwaarden voor de rechtmatigheid van de verwerking van persoonsgegevens, de rechten en de plichten van de persoon wiens gegevens verwerkt worden, alsook de rechten en de plichten van de verwerker. De wet dateert van 1992 en werd al enkele malen aangepast, onder andere door de verregaande informatisering van de maatschappij, alsook door Europese richtlijnen met als doel de bescherming van persoonsgegevens gelijk te stellen in de hele Europese Unie. Door deze wet werd ook een onafhankelijk controleorgaan opgericht, met name de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, beter gekend als de Privacycommissie. Zij ziet erop toe dat persoonsgegevens conform de wetgeving worden gebruikt en beveiligd, zodat de privacy van de burgers gegarandeerd kan worden (Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, 2014b). Volgens aanbevelingen van deze Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is de eenvoudige fysieke voorlegging van de identiteitskaart geen gegevensverwerking op zich waarop de privacywet van toepassing is. De reden is dat het niet gaat over een automatische gegevensverwerking, noch over een a priori verwerking van gegevens die bestemd zijn om in een bestand te worden opgenomen (Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, 2011).

5.1.4.2 Camerabewaking

Vroeger moest bij het installeren van een bewakingscamera gewoon de Privacywet gevolgd worden. Naderhand bleek dat er een specifieke wetgeving voor nodig was (Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, 2014a). De wet van 21 maart 2007²⁹, laatst aangepast in 2012³⁰, regelt nu de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's. De wet wordt onderverdeeld in een aantal hoofdstukken. Vooreerst worden er een aantal definities gegeven. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen 'niet-besloten plaatsen', 'voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen' en 'niet voor het publiek toegankelijke besloten plaatsen'. De wet is dan ook enkel van toepassing met het oog op bewaking en toezicht op deze omschreven plaatsen. De recreatiedomeinen zelf kunnen ondergebracht worden bij 'voor het publiek toegankelijke besloten plaats', waaronder elk besloten

²⁸ Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, *B.S.* 18 maart 1993.

²⁹ Wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, *B.S.* 31 mei 2007.

³⁰ Wet van 3 augustus 2012 tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's met het oog op het versterken van de veiligheid in het openbaar vervoer en de nucleaire sites, *B.S.* 31 augustus 2012.

gebouw of elke besloten plaats verstaan wordt die bestemd is voor het gebruik door het publiek en waar diensten aan het publiek kunnen worden verstrekt. Bewakingscamera's worden gedefinieerd als elk vast of mobiel observatiesysteem dat tot doel heeft misdrijven tegen personen of goederen of overlast in de zin van artikel 135 van de nieuwe gemeentewet³¹ te voorkomen, vast te stellen of op te sporen, of de orde te handhaven en dat hiervoor beelden verzamelt, verwerkt of bewaart. De verantwoordelijke voor de verwerking³² neemt de beslissing tot het plaatsen van een of meer bewakingscamera's, deelt die beslissing mee aan de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de korpschef van de betreffende politiezone en zorgt er in de context van een voor het publiek toegankelijke besloten plaats voor dat er een pictogram bij de toegang geplaatst is dat aangeeft dat er camerabewaking plaatsvindt. Deze camera's mogen niet specifiek gericht worden op een plaats waarvoor hij de gegevens niet zelf verwerkt. De beelden in real time bekijken is uitsluitend toegestaan om onmiddellijk te kunnen ingrijpen bij misdrijven, schade of ordeverstoring. De beelden opnemen is enkel toegestaan om bewijzen te verzamelen van feiten die misdrijven opleveren of schade veroorzaken en daders, ordeverstoorers, getuigen of slachtoffers op te sporen en te identificeren. Indien de beelden hiertoe geen bijdrage kunnen leveren mogen ze niet langer dan één maand bewaard worden. De bewakingscamera's mogen niet heimelijk gebruikt worden en de personen die toegang hebben tot de beelden, hebben een discretieplicht omtrent de persoonsgegevens die de beelden opleveren. De beelden kunnen overgedragen worden aan de politiediensten of de gerechtelijke overheden, indien er feiten vastgesteld worden die een misdrijf vormen. Hiermee kan een bijdrage geleverd worden aan het bewijzen van de feiten of aan het identificeren van de daders.

5.2 BELEID

In dit deel worden enkele beleidsdocumenten besproken waarin de aanpak van overlast op recreatiedomeinen wordt behandeld. Dit wordt gerangschikt van het federale naar het lokale niveau.

5.2.1 Kadernota integrale veiligheid

De kadernota integrale veiligheid werd uitgewerkt door de Ministers van Justitie en Binnenlandse zaken en wordt door de gehele regering gedragen. De ambitie is om hiermee een integraal en geïntegreerd veiligheidsbeleid uit te bouwen, als basis voor het nationaal veiligheidsplan, waarbij ze

³¹ Wet van 24 juni 1988 inzake de nieuwe gemeentewet artikel 135 par. 2 al. 7., B.S. 03 september 1988, aangepast op 10 juni 1999.

³² Dit wordt in de wet gedefinieerd als zijnde "de natuurlijke persoon of rechtspersoon, feitelijke vereniging of het openbaar bestuur die alleen of samen met anderen het doel en de middelen voor de verwerking van de persoonsgegevens bepaalt".

zowel overkoepelend wenst te zijn bij de uitwerking als bij de toepassing van dit beleid (Minister van Binnenlandse Zaken Dewael & Minister van Justitie Onkelinx, 2004).

Er werd reeds aangehaald dat in deze kadernota van 2004³³ (Minister van Binnenlandse Zaken Dewael & Minister van Justitie Onkelinx, 2004) vermeld wordt dat een strikt omlijnde en algemeen geldende definitie voor overlast formuleren onmogelijk is. Er zijn de subjectieve situaties waarmee rekening moet worden gehouden en daarenboven heeft de tolerantiegrens van de burger en de gemeenschap een zeer belangrijke functie in dit hele verhaal.

De aanpak van het overlastfenomeen is echter wel een prioriteit voor de federale regering, aldus de kadernota integrale veiligheid van 2004. De federale regering wil de lokale overheden stimuleren om hiervoor concrete initiatieven te ontwikkelen. Naast de methodologische en conceptuele ondersteuning wordt er ook een financiële ondersteuning voorzien, waarbij de federale regering tussenkomt in de loonkost van een overlastmanager, die zich daarvoor aan een reeks voorwaarden moet houden.

5.2.2 Omzendbrief

In 2006 schreef Patrick Dewael, toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, een omzendbrief betreffende overlast in recreatiedomeinen (Minister van Binnenlandse Zaken Dewael P., 2006). In deze brief tracht hij provinciegouverneurs en burgemeesters te sensibiliseren om maatregelen te nemen om de overlast in de recreatiedomeinen te bestrijden, door onder andere een aantal van deze maatregelen te omschrijven. In deze omzendbrief wordt bijvoorbeeld aangeraden om een parkreglement op te stellen, dat duidelijk kenbaar wordt gemaakt, eventueel aangevuld met pictogrammen. Daarnaast wordt er geopperd om eventueel bewakingsfirma's in te zetten. Ook sensibilisatie- of preventiecampagnes opzetten, zijn mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden in het kader van de bestrijding van overlast. Samenwerking met de lokale en federale politie werd ook aangestipt. Daarnaast kan het parkreglement ingeschreven worden in het lokale politiereglement, nadat de provinciale en gemeentelijke overheden zich akkoord hebben verklaard. Hierdoor kan het parkreglement aangepakt worden met politiestraffen. Verder kan er ook een toegangsverbod in worden opgenomen. Bovendien worden ook de gemeentelijke administratieve sancties, een samenwerking met de gerechtelijke overheden in verband met het aanpakken van de overlastveroorzakers en een samenwerking met de openbare vervoersmaatschappijen aangestipt.

³³ Zie 3.2 Overlast.

5.2.3 Algemene Directie Veiligheid en Preventie

De Algemene Directie Veiligheid en Preventie is onderdeel van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse zaken. Ze staan onder andere in voor de uitwerking, ondersteuning en implementatie van het integraal veiligheids- en preventiebeleid van de Minister van Binnenlandse zaken en steunen de steden en gemeenten bij de uitwerking hiervan, in het bijzonder in het kader van de veiligheids- en preventiecontracten en de zonale veiligheidsplannen (Belgische federale Overheidsdiensten, 2005-2006).

5.2.3.1 Brief aan de burgemeesters

Zo is er sinds 2005 bijvoorbeeld op regelmatige basis een nieuwsbrief van de Algemene Directie Veiligheid en Preventie voor de burgemeesters die zich hiervoor inschrijven. In deze nieuwsbrief wordt onder andere 'een veiligheidsfenomeen versus tal van lokale oplossingen' besproken. In april 2006 werd de brief 'Overlast bij recreatie: wat doet u eraan?' verspreid. Hierin stonden een aantal voorbeelden uit de praktijk, alsook tips voor een goed recreatiebeleid. Zo werd er bijvoorbeeld vermeld dat het belangrijk is om de partners goed te kennen, alsook de problemen goed in kaart te brengen. Naast het kennen van de partners is het ook belangrijk om de samenwerking te formaliseren, waarbij ook duidelijke en goede afspraken gemaakt moeten worden. Uiteraard is het ook zeer belangrijk om een evaluatie van de samenwerking en van het verloop van de projecten te maken (Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid, 2006a, 2006b).

5.2.3.2 Toolbox Recreatiedomeinen

In mei 2013³⁴ verspreidde de Federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken een toolbox over de veiligheid op recreatiedomeinen. De toolbox brengt de regelgeving samen die toen van toepassing was. Het gaat meer bepaald over regelgeving met betrekking tot bewakingsagenten, veldwachters, de gemeenschapswacht en camerabewaking (FOD Binnenlandse Zaken, 2013; Van Bael, 2013).

5.2.4 Nationale veiligheidsplannen

Het nationaal veiligheidsplan, waarin het politiebeleid wordt vastgelegd, wordt om de vier jaar door de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie opgesteld. Door de krachtlijnen van het beleid vast te leggen, wordt er gezorgd voor een goede werking van de lokale en de federale politie. Dit komt ook de samenwerking tussen deze twee niveaus ten goede, net als de samenwerking tussen politie en justitie. De veiligheidsfenomenen die volgens de regering prioritair moeten worden aangepakt, worden hierin onder andere vastgelegd (Federale politie, 2014).

³⁴ Uit correspondentie met een verbindingsofficier van de FOD Binnenlandse Zaken, Algemene Directie Veiligheid en Preventie op 16 april 2014.

In het nationaal veiligheidsplan 2008-2011 wordt overlast, samen met straatcriminaliteit, vernoemd als een van de veiligheidsfenomenen die als prioritair moeten worden beschouwd. De focus moet liggen op een zonaal lik-op-stukbeleid voor de bijzonder storende aspecten van overlast in de meer verstedelijkte politiezones. Overlast wordt hier beschreven als de schade en het ongemak die mensen ervaren en dit als gevolg van bepaalde gedragingen. Er wordt dus verwezen naar een causaal verband tussen bepaalde handelingen van één of meer individuen en de schade en het ongemak van één of meerdere andere individuen. Het is iets dat het onveiligheidsgevoel van de burger beïnvloedt en in verschillende vormen en situaties kan verschijnen. In dit nationale plan staat er dat de steden die geconfronteerd worden met overlast een integraal en geïntegreerd overlastbeleid kunnen uitwerken, aangezien een goede samenwerking en afstemming tussen de betrokken actoren immers noodzakelijk is voor een adequate aanpak. De lokale politie stemt haar activiteiten af door het overlastbeleid op te nemen in het zonale veiligheidsplan (Minister van Binnenlandse Zaken Dewael & Minister van Justitie Vandeurzen, 2008-2011).

Volgens het nationaal veiligheidsplan 2012-2015 moet de aanpak van overlast opgedreven worden. De aanpak moet integraal gebeuren en dit in samenspraak met alle relevante veiligheidspartners om zo tot een gelijke verhouding te komen tussen een preventieve en reactieve aanpak. Men doet hier de aanbeveling om te komen tot beleid gestoeld op dialoog wat zich kan uiten in samenwerkingsakkoorden. De administratieve sancties wordt hierbij vernoemd, als mogelijk beleidsinitiatief voor de burgemeesters (Minister van Binnenlandse Zaken Milquet & Minister van Justitie Turtelboom, 2012-2015).

5.2.5 Sint-Niklaas

5.2.5.1 Zonaal veiligheidsplan Sint-Niklaas

In het zonaal veiligheidsplan van de politiekezone Sint-Niklaas van 2009-2012 (Zonale veiligheidsraad politiekezone Sint-Niklaas, 2009) wordt er heel wat aandacht besteed aan overlast, zoals bijvoorbeeld aan overlast in uitgaansbuurten of op speelpleinen. Als bijlage in dit zonale veiligheidsplan is een beknopte evaluatie van de politie Sint-Niklaas van 2007 toegevoegd. In een reflectie op het zonaal veiligheidsplan en de lopende actieplannen wordt de recreatiecriminaliteit geplaatst bij niet prioritair veiligheidsfenomenen. De overlastbestrijding op het recreatiedomein De Ster wordt wel dossiermatig aangepakt sinds 2003, maar aangezien de problemen zich voornamelijk voordoen bij goed weer werd het niet als een project opgenomen in het zonale veiligheidsplan, hoewel de methodiek dit zeker wel is. Er werd een commissaris aangeduid die aan een integrale en geïntegreerde aanpak werkte om de overlastproblemen zowel in de breedte als in de diepte in te

dijken. Verschillende interne en externe partners werden betrokken, aldus de evaluatie. Dit gaat over de directie en de interne bewaking van het recreatiedomein, waarbij het personeel wordt gebriefd door de directie en de politie, alsook een samenwerkingsprotocol dat met de directie werd afgesloten waarbij men zich ertoe verbindt om de politie minstens 48 uur op voorhand te verwittigen wanneer er veel bezoekers worden verwacht. Naast de directie werd ook vervoersmaatschappij De Lijn betrokken en meer concreet gaat dit over meer controleurs en vervoerscapaciteit in combinatie met het verplaatsen van een halte op de straat naar de parking van het domein. Ook de cel jongerencriminaliteit van de politie Antwerpen werd betrokken in de aanpak van de overlast op het recreatiedomein, aangezien een groot aantal bezoekers uit (de buurt van) Antwerpen komt. Zij konden de identiteiten bij het vertrek van de bussen op Linkeroever controleren. Indien de jongeren geen identiteitskaart of geld kunnen voorleggen, worden ze terug huiswaarts gestuurd. Daarnaast werkt deze cel in Antwerpen zelf ook met dezelfde doelgroep. Op deze manier wordt de anonimiteit van de groep doorbroken, wat een preventieve werking met zich meebrengt.

In het zonaal veiligheidsplan 2014-2017 (Zonale veiligheidsraad politiezone Sint-Niklaas, 2014) komt De Ster niet zoveel meer aan bod. Er worden cijfergegevens in vernoemd, bijvoorbeeld van het aantal GAS-pv's. De aanpak van het recreatiedomein blijft echter hetzelfde (DS 01, 17-02-2014).

5.2.5.2 Politiereglement

Recreatiepark De Ster wordt vernoemd in het Politiereglement van de stad Sint-Niklaas³⁵. Hierin worden de regels vermeld waaraan men zich concreet moet houden op De Ster en die afdwingbaar zijn door middel van de GAS-wetgeving.

5.2.6 Mechelen

5.2.6.1 Zonaal veiligheidsplan Mechelen

In het zonaal veiligheidsplan van Mechelen staat het Provinciaal Sport- en Recreatiepark De Nekker vermeld. Het wordt omschreven als een aantrekkingspool voor gezinnen met kinderen en jongeren uit de wijde omgeving. Men geeft aan dat net als vele andere recreatiedomeinen ook De Nekker te maken heeft met overlastproblemen. Daarnaast wordt er in het plan vermeld dat er een samenwerkingsakkoord is met het Provinciaal Sportpark De Nekker. De betrokken partijen zijn de lokale politie van Mechelen, het provinciebestuur, de directie van De Nekker, de gemeenschapswachten van de stad Mechelen en een privébewakingsfirma. De samenwerking betreft de organisatie van toezichtsdiensten in de vorm van een publiek-private samenwerking en dit ter voorkoming van overlast op en in de buurt van De Nekker (Zonale Veiligheidsraad Mechelen, 2014).

³⁵ Zie bijlage 7 voor het onderdeel van het politiereglement (20-12-2013) dat specifiek van toepassing is op Recreatiepark De Ster.

5.2.6.2 Algemene Bestuurlijke Politieverordening Mechelen

De Algemene Bestuurlijke Politieverordening (ABP) van de stad Mechelen werd zeer recent aangepast. De nieuwste versie is op 1 maart 2014 in werking getreden (Stad Mechelen, 2014). De artikelen die in de ABP staan met het oog op bestrijden van overlast kunnen ook voor De Nekker worden toegepast, zolang het zaken zijn die op openbaar terrein gebeuren. Binnen de omheining van het domein wordt het huishoudelijk reglement van De Nekker toegepast. (DN 09, 05-03-2014).

5.3 CONCLUSIE

In dit deel werd een antwoord gezocht op de deelvraag: Welke regelgeving bestaat er momenteel omtrent de bestrijding van overlast en betreffende de (mogelijke) maatregelen die genomen worden? Achtereenvolgens werden de wetgeving en het beleid besproken.

Binnen het wettelijk kader kunnen we een aantal dingen opmerken. De wet op het Politieambt, de wet tot regeling van de private en bijzondere veiligheid en de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens zijn wetten die al zeer lang bestaan. Deze wetgevingen zijn zeer strikt en worden verondersteld zo opgevolgd te worden. Daarnaast zien we duidelijk dat de aanpak van overlast meer en meer aan de lokale overheden wordt gegeven, zoals in de nieuwe gemeentewet. De GAS-wetgeving, die hiervoor in het leven werd geroepen, is redelijk recent en wordt nog regelmatig aangepast en bijgesteld, net zoals de functie van de gemeenschapswachten. Hun taken worden ook steeds verder uitgebreid door middel van wetswijzigingen.

Het beleid en de wetgeving gaan uiteraard hand in hand. Ook hierin wordt vermeld dat de aanpak van overlast meer en meer op het lokale niveau dient te gebeuren en dat men moet streven naar een integraal en geïntegreerd beleid. Op dit lokale niveau wordt het beleid uitgewerkt in het zonaal veiligheidsplan. Deze beleidsdocumenten zijn echter niet altijd even volledig. De toolbox, bijvoorbeeld, brengt wel een deel van de wetgeving samen, maar geeft geen richtlijnen in verband met paspoortcontrole of het uitwisselen van gegevens over amokmakers en dergelijke (Van Bael, 2013).

6 VORMEN VAN OVERLAST

Zoals reeds gezegd, wordt in deze masterproef onder het begrip overlast begrepen wat de respondenten zelf aangeven hieronder te verstaan. In wat volgt worden eerst een aantal voorbeelden van overlast gegeven die zich de afgelopen jaren hebben afgespeeld op de recreatiedomeinen, alsook de situatie zoals ze de dag van vandaag is. Daarna wordt er gekeken naar wie deze overlast vooral veroorzaakt, zonder stigmatiserend te willen zijn of dit met exacte gegevens te kunnen staven. Dit gaat over de perceptie van de mensen die geïnterviewd werden en moet dus ook als dusdanig geïnterpreteerd worden. Vervolgens wordt er een beeld geschetst wanneer deze overlast voornamelijk voorkomt, waarbij men dezelfde bemerkingen als bij de overlastveroorzakers in het achterhoofd moet houden. Op deze manier wordt in dit hoofdstuk een antwoord geboden op de deelvraag 'Met welke vormen van overlast krijgen recreatiedomeinen concreet te maken?'

6.1 SOORTEN OVERLAST

In de beginjaren 2000 kwamen er steeds meer incidenten op recreatiedomeinen voor. Op De Nekker kwamen er bijvoorbeeld groepjes jongeren die mensen lastig vielen. Regelmatig waren meisjes daar het slachtoffer van. Daarnaast was er ook vandalisme, wat zich uitte in vernielingen, zaken meenemen, speeltuigen afbreken, luifels in brand steken ... Ook steaming was een materie waar men mee te kampen had (DN 05, 21-02-2014). Fysieke agressie, waarbij een personeelslid werd gestampt, kwam ook uitzonderlijk voor op het domein (DN 06, 21-02-2014). Ook op De Ster waren heel wat overlastsituaties. Er werd vuilnis achtergelaten aan de bushalte (DS 01, 17-02-2014) of op verschillende plaatsen op het recreatiedomein (DS 03, 25-02-2014), men probeerde het park te betreden zonder toegang te betalen, de omheining of andere zaken werden beschadigd, de wachtrijen werden niet gerespecteerd (DN 01, 21-02-2014; DS 01, 17-02-2014), men vertoonde haantjesgedrag, wat kon evolueren naar handtastelijkheden, aanranding van de eerbaarheid en meisjes lastig vallen. Het zijn veel zaken die vooral op het niveau van ergernis zitten. Daarnaast was ook diefstal een problematiek die regelmatig voorkwam, bijvoorbeeld van materiaal dat op het strand was achtergebleven toen de mensen gingen zwemmen, of aan de lockers (DS 01, 17-02-2014).

“Ze creëren een onveilige sfeer door altijd rond die lockers te hangen. Mensen die dan iets uit hun locker wilden halen voelden zich onveilig of werden effectief bestolen. Men neemt iets uit de locker, doet de locker terug dicht en ondertussen werd het gestolen.” (DS 01, 17-02-2014)

Verder was er ook vandalisme, zoals bijvoorbeeld opzettelijk schade toebrengen aan roeiboten (DS 02, 03-02-2014). Er kwamen ook vechtpartijen voor, door rivaliserende jongeren of door mensen die zich getergd voelden door de jongeren. Bij de terugkeer naar huis waren er regelmatig problemen op het openbaar vervoer (DS 01, 17-02-2014).

“Bij de terugkeer was er een ophoping van jongeren en volk aan de bushaltes. De bus komt toe, men vliegt daar op zoals beesten en onderweg zit de bus goed vol. Ze hebben allemaal een hele dag in de zon gezeten. Vaak waren het ook bussen die daar niet op voorzien waren qua capaciteit, maar ook niet qua klimaatregeling, zonder een beetje comfort. En daar moesten ze dan nog een half uur à drie kwartier opzitten, met alle gevolgen van dien. De mensen kropen daar angstig terug af.” (DS 01, 17-02-2014)

Op De Ster is er in 2003 een kantelmoment gekomen.

“In 2003 werd er een keer op het strand tussen een aantal jongeren een mes getrokken. Er werd toen iemand verwond, weliswaar oppervlakkig. Dit had een groot effect. Een klein incident trekt iedereen naar die plaats waar dat gebeurd is. Iedereen ziet dat gebeuren en loopt daar naartoe. Je krijgt echt een volkstoeloop. Van achter uit begon men ook met allerlei dingen gooien, waardoor de mensen zich gigantisch bedreigd voelden. Dit ging zo ver dat de politieploeg, die daar toen toch aanwezig was, de biezen heeft moeten nemen omdat ze het daar niet meer konden beheren.” (DS 01, 17-02-2014)

Na dit incident heeft men gekozen om in een aantal opgezette acties een hardere houding aan te nemen, door onder andere meer te controleren (DS 01, 17-02-2014).

In De Nekker kwam het keerpunt iets vroeger. In 2001-2002 werd bijvoorbeeld het skatepark ‘uitgebaat’ door een groepje allochtonen, het was volledig verloederd. Men heeft dit concreet zelf terug in handen moeten nemen (DN 05, 21-02-2014).

Deze incidenten hebben geleid tot heel wat maatregelen die stap voor stap werden ingevoerd. Hierop wordt later dieper ingegaan.

De overlast die momenteel heerst op de recreatiedomeinen situeert zich voornamelijk aan de toegang (DN 05, 21-02-2014). Een van de maatregelen die genomen werd is het verplicht bijhebben en tonen van de identiteitskaart als voorwaarde om het domein te betreden en dat geeft soms problemen (DN 05, 21-02-2014). Mensen weigeren dit soms, zijn verontwaardigd of beginnen de

kassiers verschillende zaken te verwijten (DN 03, 25-02-2014; DS 03, 25-02-2014; DS 04, 18-02-2014), zoals volgend citaat aantoont:

“Als de mensen hun identiteitskaart niet bij hebben mogen ze niet binnen en dan zijn ze niet goed gezind. Ze vragen dan of bijvoorbeeld het rijbewijs ook niet voldoende is, want daar staat toch ook een foto op? Maar we zeggen dan dat het niet voldoende is. En dan beginnen ze soms wel heel slecht gezind te zijn en vieze woorden te zeggen. We doen dan alsof we dat niet horen.” (DN 03, 25-02-2014)

Ook het feit dat de tarieven en/of de reglementen aangepast worden, zorgt voor heel wat frustraties die luidruchtig geuit durven worden (DS 05, 29-04-2014). Die verbale agressie is iets wat bij velen terug komt. De mensen maken zich kwaad (DS 03, 25-02-2014; DS 04, 18-02-2014) of roepen heel boos (DN 03, 25-02-2014).

“Als ze te lang moeten wachten maken ze tamtam.” (DN 01, 21-02-2014)

In bepaalde situaties uit deze agressie zich in de richting van medebezoekers (DN 01, 21-02-2014), maar meestal gaan de uitbarstingen in de richting van het personeel:

“Het is vooral naar ons omdat ze misnoegd zijn. Ze voelen zich aangevallen omdat ze hun identiteitskaart moeten laten zien.” (DN 04, 21-02-2014)

Verder is er nog steeds overlast op het domein wat zich voornamelijk uit in het niet naleven van het huishoudelijk reglement, zoals bijvoorbeeld vuur stoken. Er wordt ook op verschillende plaatsen vuil achter gelaten, de omheining wordt stuk geknipt (DS 03, 25-02-2014), de wachtrijen worden niet gerespecteerd (DN 01, 21-02-2014), er is misbruik van abonnementen (DS 05, 29-04-2014) en er wordt graffiti gespoten (DN 04, 21-02-2014). Het sanitair gedeelte krijgt het af en toe ook zwaar te verduren (DS 05, 29-04-2014). De mensen doen soms hun behoefte in de douches, wrijven de muren vol met uitwerpselen of verstopen de toiletten bewust om daar de was en de afwas in te doen (DN 06, 21-02-2014). Er is af en toe drugs op de domeinen, maar dit gebeurt niet in grote mate (DS 02, 03-02-2014).

Daarenboven lijken recreatiedomeinen jammer genoeg een ideale plaats te zijn om zedendelicten te plegen. Ook dit is een problematiek waarmee men op de domeinen geconfronteerd wordt (DS 04, 18-02-2014; DS 05, 29-04-2014).

6.2 VEROORZAKERS

De overlast kan echt door iedereen veroorzaakt worden (DS 02, 03-02-2014). Er zijn bijvoorbeeld mensen die in de buurt wonen en met hun hond op het domein komen wandelen (DN 08, 21-02-2014), soms zijn het mensen van 50 jaar, op andere momenten zijn het jonge kereltjes die komen voetballen en daar moeilijk over doen (DN 04, 21-02-2014). Tijdens sportdagen van scholen of bedrijven worden de vuilbakken omgegooid of kapot gemaakt (DN 06, 21-02-2014), schoolkinderen worden aan hun lot overgelaten door de begeleiding waardoor ze kattenkwaad uithalen (DS 04, 18-02-2014), men zwemt of vist op plaatsen waar het niet toegelaten is of sportmensen hebben hun identiteitskaart niet bij omdat ze denken dat men hen kent en het daarom niet nodig is (DN 02, 21-02-2014).

Toch is er een lijn te trekken in de meerderheid van personen die de overlast veroorzaken.

“Het dreigen is meestal door allochtonen. Mensen van hier, Europese origine zal ik dan maar zeggen, die gaan ook wel reageren, maar iets minder agressief. Van hen krijgen we te horen ‘maar we zijn geen vreemden’, dat krijgen we dan als reactie, terwijl het gewoon een regel is die we voor iedereen moeten toepassen.” (DN 08, 21-02-2014)

In De Ster in Sint-Niklaas had men voornamelijk te maken met niet-begeleide jongeren tussen 10 en 17 jaar, die vanuit Antwerpen kwamen. Ze kwamen naar De Ster zonder middelen of met weinig middelen, in groepjes en niet echt georganiseerd. Het waren vrienden of kennissen waarmee men afzakte. Het waren geen georganiseerde groepen van 100 man, al zag het er zo wel uit als ze in grote getalen van een volle bus stapten (DS 01, 17-02-2014).

In De Nekker waren het dan voornamelijk niet-werkende, meestal allochtone Brusselse jongeren die hun ding kwamen doen (DN 05, 21-02-2014).

6.3 WANNEER?

Als de toegang tot het domein niet betalend is, is er weinig controle. Mensen kunnen zonder problemen het domein betreden waardoor er dan af en toe wel inbreuken zijn tegen de reglementen, zoals bijvoorbeeld gebruik maken van terreinen zonder daarvoor betaald te hebben of het betreden van het domein met huisdieren (DN 08, 21-02-2014).

De grootste hoeveelheid overlast komt echter in het betalende seizoen voor (DN 03, 25-02-2014), in de zomermaanden (DN 05, 21-02-2014). De vakantieperiodes zijn zeer gevoelig en het is dan voornamelijk afhankelijk van het weer (DN 09, 05-03-2014). De grote massa stroomt meestal toe vanaf de middag (DS 02, 03-02-2014) en als het heel warm is, zijn de gemoederen vlugger verhit (DN 08, 21-02-2014). Het volgende citaat kan dit goed samenvatten:

“Er is wel één gegeven: als het goed weer is, is er veel volk. En als er veel volk is, is er meer kans op overlast.” (DN 09, 05-03-2014)

Daarbij komt ook dat men in het betalende seizoen de identiteitskaart moeten tonen. Heel wat mensen hebben die niet bij waardoor de toegang geweigerd wordt, wat dan regelmatig verbale agressie tot gevolg heeft. Indien mensen in groep komen en een enkeling heeft zijn of haar identiteitskaart niet bij, is dit dikwijls nog lastiger, net zoals wanneer de mensen van ver komen en al een hele rit achter de rug hebben. Als men dan ook al zeer lang heeft staan aanschrijven aan de kassa komen de frustraties helemaal naar de oppervlakte (DN 08, 21-02-2014).

In het begin van het seizoen moeten de mensen er weer aan wennen dat er inkom te betalen is (DN 04, 21-02-2014), of er zijn nieuwe tarieven en/of maatregelen waardoor het altijd voor iedereen aanpassen is (DS 04, 18-02-2014). Daarnaast is ook juni een belangrijke periode.

“Een kritische periode is het einde van het schooljaar. Dan heb je van die groepjes die voor de fun eigenlijk gaan zien: kunnen we hier amok maken, zonder dat we zelf teveel last gaan krijgen? Of is daar bewaking? En dan zien we bijvoorbeeld jongeren die drugs dealen. Maar als je vanaf het begin laat zien dat er bewaking is, en als je optreedt zoals het moet, [...], dan zeggen ze: hier moeten we niet beginnen want hier hebben we direct problemen. Dat zijn allemaal korte communicatielijnen en bij wijze van spreken zitten we in de bak of worden we opgepakt.” (DN 02, 21-02-2014)

Ook in september kan het lastig worden, omdat de mensen dan dikwijls denken dat het al weer gratis is (DN 04, 21-02-2014; DS 04, 18-02-2014).

Tijdens feestdagen en weekends is het meestal drukker dan op gewone weekdays, dus is er ook meer kans op overlast. Tijdens religieuze periodes zoals de Ramadan is het gewoonlijk iets rustiger (DS 02, 03-02-2014), of toch in de beginperiode (DN 05, 21-02-2014). Op zondag is het doorgaans

drukker dan op zaterdag, aangezien er op zaterdag vaak nog andere activiteiten gepland zijn (DS 01, 17-02-2014).

Daarnaast zijn sommige zaken ook tijdsgebonden. In de cafetaria wordt het vanaf 16u en rond het avondeten iets drukker waardoor de kans op overlast vergroot (DN 05, 21-02-2014; DN 07, 18-03-2014).

6.4 CONCLUSIE

Er zijn heel wat vormen van overlast die op de recreatiedomeinen voorkomen. In het verleden waren het vooral jongeren uit de grootsteden die amok kwamen maken op warme en zonnige dagen. Na het nemen van heel wat maatregelen bevinden de grootste problemen zich nu voornamelijk aan de toegang, waarbij mensen verbaal agressief durven worden indien men niet voldoet aan alle regels om het domein te betreden. De mensen die deze overlast veroorzaken zijn echter niet in één groep onder te brengen, dit kan iedereen zijn. Ook hier is het wel duidelijk merkbaar dat dit voornamelijk voorkomt op zonnige en warme dagen.

7 MAATREGELN TEGEN OVERLAST

In wat volgt worden de maatregelen besproken die genomen worden op de recreatiedomeinen om de overlast tot een minimum te beperken, om de volgende deelvraag te beantwoorden. Deze vraag luidt: ‘Welke maatregelen worden tegen de overlast genomen?’. Deze lijst is niet opgesteld in chronologische volgorde van inachtneming.

7.1 MATERIËLE MAATREGELN

7.1.1 Omheining

Om enige controle te houden op het domein en op eventuele overlast op het domein, is een omheining plaatsen rondom het park een maatregel die genomen kan worden. Zowel De Ster als De Nekker zijn volledig omheind.

In De Nekker hebben ze een zeer stevige omheining.

“We hebben een nieuwe afsluiting gezet. We hebben een omheining staan zoals in de jeugdgevangenis van Mol. Je kan niet over de draad kruipen, want aan de middenzijde is een halve meter à één meter doornstruik geplaatst. Als ze daar wel over geraken zullen ze toch gemerkt zijn. Dus om de indringers buiten te houden. En we kunnen dus ook, als er iets gebeurt in het domein, het domein volledig afsluiten en de dader zoeken.” (DN 05, 21-02-2014)

In De Ster is dit een Bekaertdraad die rond het domein staat (DS 05, 29-04-2014). Hier kruipt men echter regelmatig over of onder (DS 01, 17-02-2014; DS 03, 25-02-2014; DS 04, 18-02-2014), of ze vernielen hem. Op de gevoelige plaatsen is deze draad nog voorzien van extra prikkeldraad (DS 05, 29-04-2014).

“De helft van de bezoekers heeft een kniptang bij tegenwoordig.”(DS 05, 29-04-2014)

“Eigenlijk zou het voldoende moeten zijn. De mensen weten dat ze langs de ingang moeten binnenkomen. Misschien zou het toch iets steviger mogen. Maar dan lijkt het al snel op een burcht. Het zou eigenlijk niet mogen dat het zo omheind moet zijn.” (DS 03, 25-02-2014)

“De omheining van De Ster heeft haar functie en die doet haar functie goed. Je moet al serieuze fysieke inspanningen doen om daar over te geraken. Diegene die dat doet is kwaadwillig en die moeten kunnen gesanctioneerd worden. Als men vanuit De Ster wilt dat er nooit iemand op een onregelmatige manier binnenkomt, je kan u al voorstellen wat er dan moet gezet worden. Dan komen we waarschijnlijk terecht in Israël, waar ze zo een muur van vijftien meter hoog zetten en daar kruipt men er dan onder en maakt men tunnels. Men vindt altijd iets. Die omheining is dus voldoende, ze doet wat ze moet doen: mensen tegenhouden.”
(DS 01, 17-02-2014)

7.1.2 Infrastructuur

Ook de infrastructuur is een belangrijke factor in het overlastverhaal. Propere gebouwen en een deftig domein zijn bevorderlijk voor de sfeer en het beeld van het recreatiepark, wat onrechtstreeks weer effecten heeft op bijvoorbeeld de veiligheid.

De Nekker heeft recent geïnvesteerd in onder andere nieuwe toegangsgebouwen die op hun beurt hopelijk een bijdrage kunnen leveren aan het hele verhaal (DN 07, 18-03-2014).

De Ster probeert zich te profileren als een domein voor de jonge gezinnen en de recreatieve sporters. Door het domein qua accommodatie daarop te voorzien, door bijvoorbeeld een nieuwe speeltuin te installeren die gericht is op kinderen tot veertien jaar, is het voor bepaalde overlastveroorzakers minder aantrekkelijk en minder stoer om nog op het domein amok te komen maken. Dit is ook een strategie om de overlast te doen dalen (DS 05, 29-04-2014).

7.1.3 Lockers

Lockers waar mensen hun bezittingen in kunnen opbergen is een maatregel tegen diefstal.

In De Nekker zijn er lockers in het zwembad, niet op het terrein buiten. De mensen die binnen sporten kunnen de kleedkamers afsluiten met een sleutel om diefstal te voorkomen (DN 08, 21-02-2014). Het publiek en het personeel wordt gesensibiliseerd om zoveel mogelijk achter slot en grendel te steken (DN 05, 21-02-2014).

Op De Ster zijn wel lockers voorzien, aan beide kanten van het domein. Deze lockers staan niet aangeduid door middel van borden, maar hier wordt wel telkens naar verwezen indien er gevraagd wordt of men iets in bewaring kan nemen (DS 04, 18-02-2014). Zoals reeds eerder gezegd hing men regelmatig rond aan de lockers, waardoor een onveilig gevoel gecreëerd werd.

7.1.4 Camerabewaking

In De Nekker hangen, in combinatie met het nieuwe zwembad, een zestig- of zeventigtal camera's, De Ster is voorzien van zes camera's. Op beide domeinen is dit een combinatie van vaste en beweegbare camera's. Zowel de stafmensen als de mensen van de receptie in De Nekker hebben inzage in de live beelden. In de backoffice staan een aantal schermen waar de beelden continu draaien. De beelden worden zeven dagen bewaard. Er wordt niet continu naar gekeken, maar wel in het geval dat het nodig is (DN 05, 21-02-2014). In De Ster kan enkel de directie de beelden zien en worden de beelden veertien dagen bewaard (DS 05, 29-04-2014).

De beelden worden voor allerlei doeleinden gebruikt. De politie maakt gebruik van de beelden om bepaalde feiten te bewijzen, maar ze worden ook gebruikt ter ondersteuning van de politie (DN 05, 21-02-2014; DS 05, 29-04-2014).

“Dikwijls wordt er een klacht tegen de politie neergelegd. Om die dingen te ontkrachten worden de beelden gebruikt. Je zal zien, als er een interventie van de politie is, gaan ze altijd trachten om voor een camera te staan. [...] Als er iets gebeurt op het domein mag je er niet altijd met een politiemacht op komen, want dat is een rode lap op een stier. Ze kunnen dan met die camera's ook de dader volgen.” (DN 05, 21-02-2014)

“De beelden kunnen worden opgevraagd en toegevoegd als bewijsmateriaal, als er een PV wordt opgesteld.” (DN 09, 05-03-2014)

De camera's worden ook voor andere redenen gebruikt, bijvoorbeeld om te kijken of er verlichting aan moet of dat er niemand op de terreinen aanwezig is zonder reservatie (DN 05, 21-02-2014). Door de beelden te bekijken kan de directie een inschatting maken of er veel volk aanwezig is, om extra volk in te schakelen indien nodig en om een correcte evaluatie te maken. De beelden kunnen ook gebruikt worden buiten de drukke momenten. Het kan een zicht geven op wat er allemaal reilt en zeilt op het domein, bijvoorbeeld als er 's nachts wordt ingebroken in een van de gebouwen (DS 01, 17-02-2014).

Naast het praktische gebruik hebben de camera's ook een ontradend aspect.

“Mensen komen binnen en merken dat er camera's zijn, en hopelijk zouden ze hun gedrag daar een beetje op kunnen instellen, in de zin van 'als ik hier iets verkeerd doe, bestaat de kans dat het gezien wordt of dat het gefilmd is en wordt opgenomen'.” (DS 01, 17-02-2014)

7.2 INTERN REGLEMENT

Op beide domeinen is een intern of huishoudelijk reglement van kracht. Dit reglement is eigenlijk een toetredingscontract (DS 01, 17-02-2014), wat opgesteld wordt door de ene partij en waar de andere partij al dan niet mee akkoord kan gaan. In het geval dat de persoon niet akkoord gaat, kan hij of zij het domein niet betreden.

Zowel op De Ster als op De Nekker wordt het reglement duidelijk kenbaar gemaakt. Op De Ster hangt het reglement aan de toegangshekken³⁶ (DS 01, 17-02-2014). Er hangt tevens een extra bord met lichtreclame om informatie door te geven aan de bezoeker (DS 05, 29-04-2014). Op De Nekker is er een inkijkexemplaar van het reglement te vinden aan de toegang. Daarnaast staat het document ook integraal op de website (DN 05, 21-02-2014). Op deze manier is dit reglement duidelijk voor iedereen die het domein bezoekt. Om een paar belangrijke regels van het reglement duidelijk te maken worden beide domeinen nog van extra symbolen voorzien. Op De Nekker wordt de toegang nog extra voorzien van stevige pancartes en vanaf het begin van het seizoen worden er banners opgehangen, waarop nog eens extra staat dat waterpijpen, ballen, radio's en huisdieren verboden zijn, dat men enkel toegang verkrijgt tot het domein mits betaling van de juiste toegangstarieven en op vertoon van de identiteitskaart of de lidkaart en dat kinderen onder de 12 jaar moeten vergezeld zijn van een meerderjarige die in het bezit is van een identiteitskaart³⁷. Ook op De Ster zijn er borden aanwezig die met behulp van symbolen de reglementen duidelijk maken en enkele tips geven, zoals te zien is in bijlage 5.

Ook voor het personeel en de externe partners wordt dit intern reglement duidelijk gemaakt. In het begin van het betalend seizoen wordt op beide domeinen alles nog eens herhaald, uitgelegd en worden de belangrijkste punten nog eens aangestipt (DN 04, 21-02-2014; DS 04, 18-02-2014).

Wat er gebeurt bij niet-naleving van het reglement wordt in beide gevallen duidelijk vermeld.

In het reglement van De Ster staat (Recreatiepark "De Ster", 2011):

Artikel 38: Al degenen die de bovenstaande reglementering overtreden kunnen door de hiervoor bevoegde personen verwijderd worden van het recreatiedomein onafgezien van artikel 44 en burgerlijke vorderingen tot schadevergoeding.

³⁶ Zie bijlage 5.

³⁷ Zie bijlage 6.

De personen die de bepalingen van het reglement van inwendige orde evenals de bepalingen van het algemeen politiereglement meer bepaald de artikels 1 tot en met 7 ondanks verwittigingen van personeel en/of politiediensten overtreden, kunnen de toegang tot het recreatiepark De Ster onmiddellijk ontzegd worden. Deze uitsluiting geldt voor de rest van het betalende seizoen. De identiteit van de uitgeslotene wordt geregistreerd in een database-blacklist teneinde controle over deze uitsluiting mogelijk te maken. De persoon die uitgesloten wordt, zal hiervan schriftelijk op de hoogte gebracht worden via een aangetekend schrijven verzonden naar het adres geregistreerd op de identiteitskaart.

In het huishoudelijk reglement van De Nekker staat (Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum “De Nekker” vzw, 2012):

Art. 3.1. *Bij het niet naleven van de inhoud van dit huishoudelijk reglement kan de directie het volgende beslissen:*

- *1ste inbreuk: administratieve kost van 50 euro;*
- *tijdelijk toegangsverbod tot PSRC De Nekker (maximaal 24 uur geldig)*
- *2de inbreuk: administratieve kost van 150 euro;*
- *3de inbreuk: administratieve kost van 250 euro en een tijdelijk verbod tot het domein, tijdsduur te bepalen door de directie.*

Art. 3.2. *Bij niet-betaling van een betalende activiteit of evenement of een geplande reservatie wordt de dubbele prijs aangerekend.*

Art. 3.3. *Bij diefstal en/of het aanbrengen van schade aan de eigendom van PSRC De Nekker wordt er een minnelijke schikking getroffen door een volledige vergoeding van de geleden schade op basis van een offerteprijs of factuurprijs, vermeerderd met een administratieve kost van 50 euro ofwel wordt er een proces-verbaal opgesteld door de politie en volgt er een eventuele strafrechtelijke en burgerlijke aanklacht.*

Deze administratieve boetes worden niet in combinatie met de GAS-boetes gegeven, De Nekker laat dan de administratieve boete vallen (DN 05, 21-02-2014). Op de GAS-boetes wordt later ingegaan.

Naast deze boetes heeft De Nekker zeer sterk ingezet op een zwart-wit beleid.

“Geen identiteitskaart is niet binnen. Ook al ben je een oud memmetje en hebben al uw kleinkinderen hun pas bij, je komt niet binnen. Ben je binnen geweest en heb je betaald, ben

je dan een pampier vergeten, dan ga je terug naar buiten, en betaal je weer inkom.” (DN 07, 18-03-2014)

Dit zorgt voor minder discussies op een bepaald niveau. Op bepaalde momenten is het heel moeilijk, maar het biedt zekerheden (DN 07, 18-03-2014).

7.2.1 Identiteitscontrole

Op beide domeinen werd het systeem van identiteitscontrole ingevoerd. Dit gebeurt op basis van het huishoudelijk reglement. In deze reglementen staat onder andere dat het verplicht is om de identiteitskaart te tonen om toegang tot het domein te verkrijgen.

In het huishoudelijk reglement van De Nekker staat:

Art. 2.3. [...] Tijdens het betalend seizoen (data zie prijslijst) wordt het domein enkel betreden mits het betalen van toegangsgeld en het tonen van de identiteitskaart. [...] (Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum “De Nekker” vzw, 2012)

Ook in het reglement van De Ster staat dit vermeld:

Artikel 3: Tijdens het zomerseizoen (1 april tot 30 september) wordt het domein enkel betreden op vertoon van de identiteitskaart en het betalen van een toegangsgeld tot een uur voor sluitingstijd. [...] (Recreatiepark “De Ster”, 2011)

Naast het feit dat het personeel van de recreatiedomeinen de identiteitskaart mag vragen op basis van het huishoudelijk reglement en waarbij enkel bedoeld wordt dat zij vragen om dit document te tonen, heeft de politie ook de bevoegdheid om de identiteiten te vragen. Zij mogen echter de identiteit ook echt controleren. Hierop wordt later verder ingegaan.

7.2.2 Inkomgeld

In recreatiedomein De Ster wordt het toegangstarief als maatregel gebruikt. Er is een verschil in toegangstarief voor inwoners van Sint-Niklaas en daarbuiten. Ook dit wordt duidelijk gemaakt in het interne reglement.

Artikel 3: [...] Er zijn toegangsgelden voorzien voor bezoekers wonend in Sint-Niklaas en voor bezoekers wonend daarbuiten. Aan de hand van zijn/haar identiteitskaart dient de

bezoek(st)er te bewijzen of hij/zij woonachtig is in Sint-Niklaas. De woonplaats die geregistreerd is op de identiteitskaart is bepalend voor het tarief. Toegang tot en met 12 jaar gratis. Bij twijfel over de leeftijd van de bezoeker zal steeds het tarief voor volwassenen worden aangerekend. Het is aan de bezoeker om zijn of haar leeftijd te bewijzen.[...] (Recreatiepark "De Ster", 2011)

In recreatiedomein De Nekker wordt dit niet als maatregel gebruikt.

"Ik had vernomen van bijvoorbeeld Walibi in Waver, dat die ook problemen hadden met Brusselse jongeren en die tarieven zijn pakken duurder. Die jongeren betalen daar ook niet hé, ze maken amok aan de kassa of proberen binnen te glippen. Vanaf het moment dat ze aan de kassa zijn beginnen ze amok te maken." (DN 05, 21-02-2014)

Het werd voor De Nekker ook geopperd om een onderscheid te maken tussen Mechelaars en niet-Mechelaars, maar men is hier niet op in gegaan. Het beleid binnen De Nekker is om dit niet te doen, omdat dit een provinciaal domein is en ze bezoekers ontvangen uit de hele provincie (DN 09, 05-03-2014).

7.3 MEDEWERKERS

Een belangrijke schakel in de aanpak van overlast zijn de medewerkers op het recreatiedomein. Het is vooral belangrijk om voldoende personeel te kunnen inzetten (DS 01, 17-02-2014; DS 05, 29-04-2014).

7.3.1 Allochtoon of autochtoon?

In het onderzoek van Van Malderen en Vermeulen (2007) staat dat men uit de praktijk leert dat het nodig is om allochtone medewerkers in dienst te hebben. Dit zou de communicatie en de omgang met allochtone bezoekers ten goede komen, waardoor men overlastincidenten kan voorkomen en zodat men escalaties en conflicten uit de weg kan gaan.

Een aantal respondenten in dit onderzoek spraken dit echter tegen. Veelal wordt er misbruik gemaakt van de allochtone medewerker. Er wordt verwacht dat de allochtone medewerker voor de allochtone bezoeker wel een uitzondering zouden maken en hen zonder identiteitskaart zouden binnen laten, bijvoorbeeld. Volgende citaten kunnen dit staven:

“Ze denken: dat is iemand van ons, die zal ons wel binnen laten.” (DS 04, 18-02-2014)

“Als ik hem niet binnen laat, gaat hij achteraf wel zeggen: wat voor iemand zijn jij? Ge laat uw eigen cultuur niet binnen!” (DN 03, 25-02-2014)

Om deze redenen zijn er allochtone medewerkers die zelfs vragen om in de drukke periodes achter de schermen te mogen werken, omdat ze anders onder een enorme druk komen te staan om voordelen te verschaffen. Indien ze dit niet doen worden ze soms gezien als verraders (DN 05, 21-02-2014).

Er wordt dan ook gewoon in onze landstalen gesproken met die mensen, maar geen Arabisch of Turks bijvoorbeeld. Om informatie te geven, over bijvoorbeeld de prijzen, is dit wel mogelijk, maar in conflictsituaties of als men streng moet zijn, wordt dit niet gedaan (DN 03, 25-02-2014; DS 04, 18-02-2014).

7.3.2 Communicatie

Op beide domeinen is er permanent communicatie tussen de medewerkers via radiocontact.

Op recreatiedomein De Ster is er de mogelijkheid om via twee kanten het domein te betreden. Soms wordt hier misbruik van gemaakt en dan is communicatie cruciaal.

“Als er een groep langs de ene kassa wil binnenkomen, en er zijn er een aantal die geen paspoort bij hebben of willen tonen ... soms voel je dat ze langs de andere kassa gaan proberen binnenkomen. En dan communiceren we met elkaar en dan geven we dat door.” (DS 04, 18-02-2014)

Ook in De Nekker staan alle medewerkers met elkaar in contact via zenders. Over bepaalde onderwerpen wordt er in code gesproken, zodat de bezoekers niet direct weten waarover het gaat of verwittigd worden. Deze codes worden duidelijk gemaakt in een nota die onder de medewerkers wordt verspreid (DN 04, 21-02-2014). Er is ook een operationeel coördinator om alles in goede banen te leiden (DN 07, 18-03-2014). Communicatie is belangrijk om deze job goed te kunnen uitvoeren.

7.3.3 Opleiding

De medewerkers opleiden om met bepaalde omstandigheden om te gaan is belangrijk in de aanpak van overlast en eventuele escalatie van situaties. In De Nekker kreeg het personeel in de beginjaren

cursussen in verband met klantvriendelijkheid en agressiebeheersing. Ook de staf wordt ondersteund met opleidingen. Daarnaast is er een algemene werkingsnota waarin nog enkele tips worden gegeven en de belangrijkste afspraken worden herhaald (DN 05, 21-02-2014). Ook op De Ster kregen de directie en de medewerkers scholing in omgaan met agressie (DS 05, 29-04-2014). Daarenboven krijgt het personeel enkele richtlijnen van de directie om bepaalde situaties correct aan te pakken (DS 04, 18-02-2014).

De opleidingen die de agenten van de private beveiliging gekregen hebben, staat hiermee enorm in contrast. Zij worden uitgebreid en grondig geschoold wat een enorme meerwaarde biedt, omdat dit voor hen op een klantgerichte manier gebeurt. Ze kijken sterk naar de problematiek van de plaats waar zij tewerkgesteld worden om daar optimaal op te kunnen inspelen (DN 02, 21-02-2014). De politie is hiervoor uiteraard ook opgeleid, aangezien dit geïntegreerd zit in de basisopleiding voor de politie (DN 09, 05-03-2014).

7.3.4 Registratie

Op De Ster worden mensen soms geïdentificeerd door de politie indien ze zich misdragen. In dat geval worden de gegevens geregistreerd. Ook in het geval er een procedure voor een GAS-PV wordt opgestart, worden er gegevens geregistreerd (DS 01, 17-02-2014). Door het domein zelf worden er in het kader van overlast geen gegevens bijgehouden, zowel niet over vormen van overlast als over de overlastveroorzakers (DS 05, 29-04-2014).

Op De Nekker worden er dagelijks shiftrappen opgesteld door de bewakingsagenten en de dienstdoende gemeenschapswachten. In deze rapporten wordt alles vermeld wat ze per minuut doen. Dit is een checklist die wordt ingevuld en ter beschikking wordt gesteld van de medewerkers en de staf van De Nekker. Daarbij wordt er door de bewakingsagent per incident een incidentenrapport opgesteld, wat wordt toegevoegd aan deze rapporten (DN 02, 21-02-2014; DN 07, 18-03-2014).

7.4 GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIEVE SANCTIES

Hét middel om overlast aan te pakken zijn de Gemeentelijk Administratieve Sancties, de GAS.

Op het gehele grondgebied van Mechelen is de Algemeen Bestuurlijke Politieverordening (ABP) van kracht in het kader van de GAS-wetgeving. Indien er mensen over de omheining van De Nekker willen binnen klimmen wordt de politie sowieso verwittigd en gaan zij ter plaatse. Op basis van dit ABP

wordt er dan een GAS-sanctie opgelegd. Er zijn nog heel wat andere zaken in de ABP vervat, zoals bijvoorbeeld sluikestorten, of het verbod op alcohol tijdens bepaalde uren. Deze zaken kunnen ook voor De Nekker worden toegepast, zolang je op openbaar domein zit. In het domein zelf is voornamelijk het huishoudelijk reglement van kracht (DN 09, 05-03-2014). De gemeenschapswachten zijn voor een beperkt aantal inbreuken op de ABP bevoegd om GAS-sancties uit te schrijven. Er werd voor geopteerd om de toepassing te beperken tot inbreuken waar geen contact is met de overtreder (DN 07, 18-03-2014). Binnen het personeel van De Nekker is er niemand bevoegd om GAS-PV's uit te schrijven (DN 05, 21-02-2014).

Op De Ster is er wel een personeelslid bevoegd om GAS-boetes uit te schrijven. Dit gebeurt echter zelden. Daarnaast kan de politie de GAS toepassen op De Ster op basis van het algemeen politiereglement van de stad Sint-Niklaas. Dit gebeurt ook niet veel, in één seizoen komt dit neer op 3 of 4 PV's. Als er bijvoorbeeld een PV wordt uitgeschreven voor geknoei aan de roeiboten worden de kosten die De Ster heeft er ook aan gekoppeld. Dat maakt dat er een factuur gekoppeld wordt aan dit PV, waardoor het toch weer een ander verhaal wordt. Daarnaast wordt er een brief gestuurd naar de persoon en eventuele ouders in kwestie, in combinatie met het betalen van de factuur, wat hopelijk een ontradend effect heeft (DS 01, 17-02-2014).

7.5 SAMENWERKINGSVERBANDEN

De domeinen werken samen met een aantal partners. Deze worden achtereenvolgens besproken.

7.5.1 Politie

Op beide domeinen is er een samenwerking met de politie.

In Sint-Niklaas werd de eventuele overlast op het recreatiedomein De Ster op interventieniveau aangepakt door de Lokale Politie. Op het kantelmoment in 2003, waarover reeds sprake, veranderde dit en is men het gaan behandelen als een evenement, 'een dag op het recreatiedomein'. Er zijn een aantal fasen in zo'n dag, met name een periode waarin de meeste bezoekers toekomen, een tijd dat de bezoekers op het domein zijn en een tijd dat de bezoekers vertrekken. Deze onderverdeling is van belang omdat er in de aanpak van overlast nog meer actoren betrokken zijn, zoals bijvoorbeeld vervoersmaatschappij De Lijn die een rol speelt in de eerste fase van het toekomen en de laatste fase van het vertrekken. Deze actor wordt verder nog besproken.

Zoals reeds gezegd, werden er na het incident dat een kantelmoment betekende een aantal acties gedaan en werd er een hardere houding aangenomen. Er werden controleacties gedaan vanaf de

afstapplaatsen. De bestuurlijke overheid had via een uitzonderingsmaatregel toegestaan om systematische identiteitscontroles uit te voeren. Deze acties hadden toch enig effect.

“Dat heeft een beetje een schok veroorzaakt, een schok vooral bij de jongeren: ‘Oei, in Sint-Niklaas gaan ze het precies menen, vanaf nu moeten we onze identiteitskaart bijhebben’.”
(DS 01, 17-02-2014)

In combinatie met deze controlerende houding werd beslist om het recreatiedomein op een geheel nieuwe en meer gemeenschapsgerichte manier aan te pakken. Er werd getracht om de perceptie bij de algemene bevolking te veranderen, aangezien men het domein was gaan bekijken als een ware moordkuil, een gevaarlijke plaats. Het politiereglement dat van toepassing was op De Ster werd maar gebrekkig toegepast. Dit reglement werd aangepast, opgekuist en anders verwoord zodat vooral overlastgedrag gesanctioneerd werd³⁸. Voetballen op zich werd bijvoorbeeld niet verboden, maar als er teveel volk is kan dit wel een gedraging zijn die niet past. Het reglement werd dus herschreven zodat het meer toepasbaar werd. Anderzijds heeft dit ook het effect dat het ‘wolliger’ wordt en het is minder rechtlijnig te interpreteren is. Het is aan de medewerker om een inschatting te maken of het al dan niet overlast betreft. Op deze manier kan men nog op voldoende ontspannen op het recreatiedomein. Dit wordt aangepakt op een progressieve manier, waarbij de jongeren eerst gewezen worden op een aantal zaken, zodat ze er bijvoorbeeld van overtuigd worden om op andere plaatsen te spelen. Pas in laatste instantie zal er maar een maatregel getroffen worden. Concreet komt het er op neer dat er bij Ster-weer, waarbij voorspeld wordt dat het van ’s morgens vroeg een mooie open hemel is en waarbij de temperaturen oplopen naar 25°C en meer, twee ploegen met de fiets aanwezig zijn op het domein vanaf de middag tot 18u of 19u. Tijdens de diensten op De Ster heeft ook iedere ploeg een radio mee van het domein, waardoor zij snel kunnen horen als er iets fout loopt of als iemand de politie nodig heeft. Ze werken binnen een kader om de overlast zo laag mogelijk te houden. Ze begeleiden de jongeren van aan de bus tot aan de kassa tijdens de toestroom van het publiek en zijn aanwezig in de ‘actiezone’, wat zich voornamelijk ter hoogte van het strand situeert en aan de eet- en drankgelegenheden. Deze zone is redelijk klein, waardoor ze altijd zichtbaar zijn en het publiek het gevoel heeft dat er veel politie aanwezig is. Er wordt getracht om alles vanaf het begin te kanaliseren om op een gecontroleerde manier te kunnen optreden in plaats van achteraf een aantal brandjes te moeten blussen. De politie laat zich zien in een stijl die aanvaardbaar is en die past bij het recreatieconcept. De juiste attitude is hierbij zeer belangrijk. Ze

³⁸ Zie bijlage 7 voor een onderdeel van het Algemeen Politiereglement van de stad Sint-Niklaas met betrekking tot Recreatiedomein De Ster.

mogen niet provoceren of de aanleiding geven tot problemen, wat niet altijd eenvoudig is aangezien je zeer snel provocerend kan overkomen bij sommige groepen.

De politie van Sint-Niklaas werkt indien nodig ook samen met de politie van Antwerpen. Toen in het verleden de problemen nog niet echt goed beheerd werden was er een informatie-uitwisseling met de Cel Jeugdcriminaliteit van de politie van Antwerpen. Daarnaast kon men er ook op rekenen als men op De Ster voelde 'dat ze het kwijt aan het geraken waren'. Als dat het geval was, kwamen ze vanuit Antwerpen naar De Ster en liepen ze samen met de politie van Sint-Niklaas over het domein.

“Wat onze doelgroep was, was van die Cel Jeugdcriminaliteit ook de doelgroep. Dus er waren er veel die de doelgroep kenden op het zicht, en omgekeerd ook. Dus de jongeren zeiden “verdorie, wat komt die hier doen, die kent mij...”. En je zag die situatie, die op dat moment groezelig was en je dacht dat je het ging kwijt geraken, zo platvallen door het feit dat er twee politiemannen in burger de doelgroep zeer goed kenden. Het was een soort van spotterswerking, gewoon omdat die zich eens kwamen tonen en zeiden van “ah, zijt gij hier ook?” En dat was voldoende... het was gedaan met spelen. Dat had een zeer goed effect.” (DS 01, 17-02-2014)

Daarnaast wordt er soms ook samengewerkt met de federale politie. De federale politie heeft een eenheid, het bewijsteam, die in burger werken en opgaan in de massa. Ze zijn getraind om in een grote menigte te werken, ze staan met elkaar in contact en coördineren elkaar, maar in het volk zijn ze losse mensen. Ze zijn gespecialiseerd in het op een zo discreet mogelijke wijze mensen identificeren en aanhouden in een massa, zonder dat het gezien wordt, aangezien anders het volk aangezogen wordt. Een aantal jaar geleden werd dit team eens op De Ster gestuurd. Zij konden dan op discrete wijze mensen identificeren en hen op de plichten wijzen. Dit zorgde ervoor dat de jongeren zich bekeken voelen en dat ze niet meer zeker van hun stuk waren, zonder dat het een negatief effect creëerde (DS 01, 17-02-2014).

Op De Nekker is de Lokale Politie niet op een actieve manier aanwezig. Dit wil zeggen dat er afspraken zijn gemaakt dat de ordehandhaving binnen het domein gebeurt door de securityfirma, waarop later dieper wordt ingegaan. Uiteraard zal de politie wel binnen het domein optreden indien daar strafbare feiten gepleegd worden. De politie houdt zich voornamelijk bezig met het aanpakken van de overlast die zich eventueel buiten het domein afspeelt, bijvoorbeeld door bezoekers. Dit kan bijvoorbeeld sluikestorten of vandalisme zijn op de parking, maar ook onderweg tussen het station en het recreatiedomein. Daarnaast is er ook een samenwerking, indien nodig, met de Spoorwegpolitie,

die bevoegd is voor alles wat er op de trein gebeurt, alsook in het station en de onmiddellijke nabijheid van het station. Vanaf daarbuiten begint de bevoegdheid van de Lokale Politie van Mechelen, die dan vooral preventief toezicht doen. Er zijn ook paardenpatrouilles van de federale politie die preventief toezicht doen.

De bevoegdheden van de lokale politie zijn zeer ruim. De burgemeester kan beslissen om op systematische wijze identiteitscontroles toe te laten, wat een afwijking is op de Wet op het Politieambt. In Mechelen wordt deze afwijking toegestaan vanaf het begin van het betalend seizoen tot eind september. De regio waar dit wordt toegelaten is zeer ruim en wordt nominatief opgesomd in het domein. Het dekt de verbindingstraten tussen het Centraal station en De Nekker, het Nekkerspoel station en De Nekker, de directe omgeving van het recreatiedomein en het stadscentrum. Deze identiteitscontroles gebeuren niet als ze niet nodig zijn, maar het is wel een wettelijke basis om direct in te grijpen indien nodig (DN 09, 05-03-2014).

7.5.2 Private bewakingsfirma

Op Recreatiedomein De Ster wordt er niet gewerkt met een private bewakingsfirma. Er werd geprobeerd om dit te introduceren maar de kostprijs was behoorlijk hoog. De politie die actief is op het domein kost uiteraard ook veel naar maatschappelijke kost, maar is dan ook zeer breed inzetbaar (DS 01, 17-02-2014).

Op het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker is er wel een private firma aanwezig. Securitas levert en verzorgt van 1 april tot 1 oktober de security op het domein. Dit kan gaan tot zeven agenten op piekmomenten, bij prachtig weer. De opdracht is vooral gericht naar toegangscontrole waar de eerste maatregelen al preventief kunnen genomen worden, voornamelijk richting het huishoudelijk reglement. Hier wordt bijvoorbeeld gekeken of de bezoekers geen ballen bij hebben, aangezien deze toch niet zijn toegelaten op het domein. Deze preventieve toegangscontrole wordt ook gekoppeld aan preventieve aanwezigheid op het terrein zelf. De agenten doen te voet of per fiets bepaalde rondes waarbij ze ook bepaalde plaatsen moeten taggen. Ze laten hierbij hun aanwezigheid gelden op een verantwoorde manier en komen tussen bij banale feiten. Als de bewakingsagenten verdachte zaken of criminele feiten opmerken wordt de staf van De Nekker erbij gehaald, waarna gezamenlijk beslist wordt of de politie verwittigd wordt. Er wordt getracht om zoveel mogelijk met vaste agenten te werken op het domein, wat een zo goed mogelijke mix is van mannen, vrouwen, autochtonen, allochtonen ... om op zoveel mogelijk verschillende situaties accuraat te kunnen inspelen. Er wordt op gelet dat deze agenten het juiste profiel hebben. Het mogen bijvoorbeeld geen 'machos' zijn aangezien dit een averechts effect heeft bij de

problematieken waarmee men in contact komt. Vooral communicatievaardigheden zijn belangrijk om op de mensen te kunnen inspreken, conflicten op te kunnen lossen en preventief te werken. Tijdens een infosessie in het begin van het seizoen krijgen ze dan de nodige opleidingen in verband met het huishoudelijk reglement, een rondleiding, een initiatie van de brandweer over hoe ze eventueel mensen uit het water kunnen halen en dergelijke meer. Vanuit de bewakingsfirma zelf krijgen deze mensen ook opleidingen in verband met omgaan met agressie, conflicthantering, efficiënt interveniëren, evacuation steward ... zodat deze mensen getraind zijn in het omgaan met allerlei situaties (DN 02, 21-02-2014; DN 05, 21-02-2014).

7.5.3 Gemeenschapswacht

Op beide domeinen is de gemeenschapswacht actief.

In Mechelen verloopt dit via een samenwerkingsprotocol³⁹ tussen de Stad Mechelen en het Provinciaal Sport- en Recreatiedomein De Nekker. De taak van de gemeenschapswacht op De Nekker betreft vooral een toezicht naar netheid en een oogje in het zeil houden op het gedrag van jongeren, wat dan vooral het naleven van het reglement betreft. Het is deels preventief aanwezig zijn (DN 07, 18-03-2014). De gemeenschapswachten observeren en komen dan zaken melden (DN 05, 21-02-2014).

“Het is een heel groot domein waar ze heel vaak ook problemen hebben rond inklimming. Er wordt dan ook gevraagd aan de patrouilles om hier bijzonder op te letten. Het zijn extra ogen die op dat moment het domein passeren en zeggen: tiens, we zien hier twee mensen verdacht uit de struiken komen. Dan proberen ze zo snel mogelijk bewakingsagenten op te roepen, zodanig dat die kunnen overgaan tot controle. Dat is niet iets dat de gemeenschapswacht op dat moment gaat doen. Daarvoor dienen die bewakingsagenten.” (DN 07, 18-03-2014)

Het is wel zo dat het aantal patrouilles de laatste jaren werd afgebouwd op De Nekker (DN 05, 21-02-2014; DN 07, 18-03-2014).

Naast dit toezicht staat de gemeenschapswacht ook in voor de bewaking van de fietsenstalling. Dit gebeurt via het systeem van een vestiaire, namelijk dat er een nummer aan de fiets wordt gehangen en de bezoeker een bonnetje mee krijgt. Af en toe helpt de gemeenschapswacht ook aan de toegang,

³⁹ Het samenwerkingsprotocol is een gevolg van Art. 5 van de wet van 15 mei 2007 tot de instelling van de gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswacht en tot wijziging van het artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet, B.S. 29 juni 2007. Dit artikel bepaalt dat de dienst gemeenschapswachten haar taken kan uitoefenen in provinciale parken die gelegen zijn op het grondgebied van de organiserende gemeenten, op voorwaarde dat een schriftelijke overeenkomst wordt gesloten tussen de organiserende gemeente en de begunstigde provincie.

om de vlotte doorgang te verzekeren. Dit gebeurt dan op aanvraag van de staf van De Nekker (DN 07, 18-03-2014).

Ook op De Ster is de gemeenschapswacht actief. Zij hebben daar een onthaalfunctie en worden ingezet aan de buitenkant van de kassa. Ze kunnen preventief tegemoetkomen aan een aantal praktische problemen die men aan de kassa ondervindt, waarbij bijvoorbeeld een taalprobleem in combinatie met een moeilijke conversatie, door het glas dat de kassier en de bezoeker scheidt, voor heel wat verwarring en ontevredenheid kan zorgen (DS 01, 17-02-2014). Daarnaast zijn ze ook actief op het domein zelf en patrouilleren ze in de drukbezette zones. Ze zijn zichtbaar aanwezig, proberen eventuele problemen onder controle te krijgen en melden de nodige zaken aan de directie (DS 05, 29-04-2014).

7.5.4 Openbaar vervoer

In Sint-Niklaas is er een samenwerking met vervoersmaatschappij De Lijn tot stand gekomen. In het begin van het seizoen voert De Lijn enkele prikacties uit, waardoor personen die niet in orde zijn met de documenten worden teruggestuurd (DS 05, 29-04-2014). Daarnaast werd de afstapplaats herbekeken. Waar er in het verleden drie verschillende afstapplaatsen waren in de buurt van De Ster, werd er voor gezorgd dat er in de drukste periodes één afstapplaats is. Het was moeilijk om bijvoorbeeld politie te voorzien aan de drie haltes en dit dan te coördineren om op die manier de toestroom enigszins onder controle te houden. De nieuwe bushalte, die ongeveer vanaf het betalend seizoen in de weekends en in de maanden juli en augustus dagelijks wordt gebruikt, is voorzien om een grote capaciteit aan bezoekers op een deftige manier te kunnen ontvangen. Daarenboven wordt er getracht om harmonicabussen in te zetten die een grote capaciteit kunnen vervoeren. Er wordt ook een bus standby gehouden zodanig dat de bussen niet overvol geraken. Na een zonnige dag op een overvolle bus zitten heeft al snel misdragingen tot gevolg. Naast de capaciteit van de bus wordt er ook gepoogd om een bus met enig basiscomfort te voorzien zodat de mensen op een aangename manier de bus kunnen nemen en dit geen katalysatoren zijn om overlast te plegen (DS 01, 17-02-2014).

In De Nekker is er geen samenwerking met het openbaar vervoer in het kader van overlast en de aanpak ervan. In sommige gevallen is er wel een samenwerking met de Spoorwegpolitie, maar dit valt onder de categorie Politie. De Lijn heeft echter haar bushalte voor het domein afgeschaft. Deze bushalte werd blijkbaar te weinig gebruikt (DN 08, 21-02-2014).

7.6 CONCLUSIE

In dit deel werd een antwoord gezocht op de deelvraag 'Welke maatregelen worden tegen overlast genomen?'. Beide domeinen nemen niet exact dezelfde maatregelen, maar er zijn toch veel overeenkomsten.

Zo zien we dat beide domeinen omheind zijn, een huishoudelijk reglement hebben en inkomgeld vragen. Daarenboven wordt er gevraagd om de identiteitskaart te tonen bij het betreden van het domein. Het personeel opleiden om professioneel om te gaan met de bezoekers is ook een bepalende factor in het geheel. De recreatiedomeinen zetten naast de camerabewaking sterk in op een zichtbare controle op het domein. Dit kan zowel gebeuren door de politie, private bewakingsagenten als de gemeenschapswacht. Een goede samenwerking is hierbij zeer belangrijk. Ook het openbaar vervoer wordt hierin betrokken. Daarnaast worden de domeinen aantrekkelijk gemaakt om te recreëren. Door een mooie infrastructuur en accommodatie aan te bieden, worden de amokmakers in zekere zin afgestoten.

8 ANALYSE VAN DE MAATREGELEN EN DE REGELGEVING

In dit deel wordt, op basis van wat de respondenten aangaven, een analyse gemaakt van de maatregelen en de regelgeving met betrekking op overlast op recreatiedomeinen. Er wordt een antwoord gezocht op de volgende deelvragen, namelijk ‘Welke effecten hebben de maatregelen?’ ‘Aan welke maatregelen en regelgeving is er behoefte?’ en ‘Hoe wordt de regelgeving toegepast?’. Er wordt ook kort ingegaan op hoe het beleid wordt bepaald op deze recreatiedomeinen.

8.1 EFFECTEN

De juiste effecten van de maatregelen zijn uiteraard niet te meten, aangezien er geen kwantitatieve metingen worden of werden gedaan. Het gaat hier over de perceptie van de respondenten.

8.1.1 Stijging/daling?

Ondanks het feit dat het onmogelijk is om uit dit onderzoek causale relaties af te leiden, kan men toch zeggen dat er een daling is in de overlastzaken. Respondenten geven aan dat dit door de maatregelen komt die genomen zijn in de afgelopen jaren (DN 09, 05-03-2014; DS 03, 25-02-2014).

“Het is nu al zeven of acht jaar geleden sinds het verplicht werd om de identiteitskaart bij te hebben. En sindsdien merken we dat de overlast aan het dalen is.” (DN 05, 21-02-2014)

Het is echter niet door de ene of de andere maatregel, het is een combinatie van de verschillende maatregelen die een vermindering in overlast tot gevolg heeft (DN 05, 21-02-2014). De acties werpen zeker hun vruchten af (DN 07, 18-03-2014).

8.1.2 Verschuivingen?

Op De Ster waren vooral jongeren uit Antwerpen de aanzet van het probleem. Dit kwam door het feit dat er in Antwerpen nauwelijks iets van recreatie ter beschikking was. Op plaatsen waar er wel een vorm van zomerrecreatie was, zoals bijvoorbeeld aan het Sint-Annastrand aan de Schelde, is de politie na een aantal ervaringen strakker gaan optreden. Daardoor namen de jongeren een half uur langer de bus zodat ze op De Ster in Sint-Niklaas waren (DS 01, 17-02-2014). Hier was dus wel enige verschuiving merkbaar. Door het nemen van maatregelen op bijvoorbeeld De Nekker was er echter geen verschuiving naar De Ster in Sint-Niklaas waar te nemen (DS 01, 17-02-2014).

Op andere plaatsen zijn de verschuivingen wel merkbaar.

“Ja, Hofstade is twee of drie jaar geleden serieus in het nieuws geweest. Ze hebben daar nu ook maatregelen genomen. Wij gaan ze nu niet meer krijgen, sinds we een bewakingsfirma in dienst hebben en de maatregelen volgen. Maar andere domeinen... Netepark heeft problemen gehad. Lilse Bergen begint nu ook problemen te krijgen ...” (DN 05, 21-02-2014)

Daarbij is aanpakken van overlast op recreatiedomeinen ook geen geheel integrale aanpak.

“Het is dan ook maar een verschuiving. Als die jongeren op recreatiedomeinen hun ding niet meer kunnen doen, dan gaan ze waarschijnlijk naar de cinema’s, winkelcentra... [...] Geef hen werk, geef hen iets te doen. Dan gaat het misschien opgelost zijn?” (DN 05, 21-02-2014)

Op het domein zelf is de verschuiving op beide domeinen dezelfde. Er zijn nu vooral problemen aan de kassa (DN 05, 21-02-2014; DS 03, 25-02-2014).

8.1.3 Negatieve effecten van de maatregelen

Ondanks de positieve effecten van de maatregelen, kunnen er ook een aantal negatieve kanten aan gekoppeld worden.

Sommige maatregelen creëren zelf overlast. Zo zijn er bijvoorbeeld door het invoeren van de identiteitscontroles veel meer problemen aan de kassa. Een deel van de bezoekers heeft gevoel ‘gestraft’ te worden omdat anderen het vroeger hebben verpest. Iedereen wordt op dezelfde manier behandeld waardoor bijvoorbeeld ook mensen die geen overlast veroorzaken het domein niet mogen betreden zonder vertoon van hun identiteitskaart. Ook zijn de reglementen niet altijd even sluitend, waardoor er soms mensen door net mazen van het net glippen (DS 05, 29-04-2014).

Er worden echo’s opgevangen dat sommige mensen, die meer open staan voor de preventieve aanpak, vinden dat een aantal van die maatregelen te repressief zijn. Ze vinden het niet kunnen dat er mensen geweigerd worden indien ze geen identiteitskaart bijhebben, of vinden het een brug te ver dat er op De Nekker continu bewaking aanwezig is door een privéfirma (DN 09, 05-03-2014).

Het feit dat de bewaking en/of politie zeer zichtbaar aanwezig is kan voor sommige mensen een gevoel van onveiligheid creëren. Men moet opletten voor conclusies zoals ‘Oei, het zal hier wel

onveilig zijn aangezien hier zoveel politie en bewaking aanwezig is' (DN 04, 21-02-2014; DS 01, 17-02-2014).

De maatregelen vergen een enorme investeringen en veel financiële middelen van de recreatiedomeinen. Het zijn middelen die niet meer besteed kunnen worden voor andere doeleinden, zoals speeltuigen of andere zaken (DN 05, 21-02-2014; DS 05, 29-04-2014).

8.2 AAN WELKE MAATREGELEN EN REGELGEVING IS ER NOOD?

In dit deel wordt omschreven waaraan volgens de respondenten nog nood is. De maatregelen en regelgeving wordt hier niet afzonderlijk besproken aangezien dit op sommige momenten verweven is met elkaar.

8.2.1 Toegang

Het is duidelijk dat de meeste problemen zich momenteel voordoen aan de toegang van de domeinen. Er is persoonlijk contact tussen de werknemer van het domein en de bezoeker, waardoor er snel discussies kunnen ontstaan. Om dat te vermijden zouden er wel aanpassingen kunnen gebeuren, zoals bijvoorbeeld een systeem met automaten, waarbij de identiteitskaart moet worden gescand (DS 03, 25-02-2014). Op deze manier zouden er woordenwisselingen vermeden kunnen worden en kan alles vlotter gaan (DN 04, 21-02-2014). Indien men dit systeem zou gebruiken voor abonnementen kunnen de wachtrijen verkort worden. Daarenboven kunnen deze kaarten dan gemakkelijk geblokkeerd kunnen worden, wat een manier is om het systeem van geweigerde toegang af te dwingen en te controleren (DS 05, 29-04-2014). Dit systeem zou echter een enorm kostenplaatje hebben en het is niet voor het hele jaar noodzakelijk, gezien het maar een beperkte periode te betalen is en bijgevolg ook maar een beperkte periode noodzakelijk is om de identiteitskaart te tonen. Daarom is het misschien beter om te kijken wanneer de kritieke momenten zich voordoen en daarop zeer goed te investeren en dat goed te omkaderen. Indien men de toegang op een bekwame wijze aanpakt, wordt aan de bezoeker het gevoel gegeven dat het er professioneel aan toe gaat, waarbij men vriendelijk is maar de bezoeker wijst op de regels die gelden op het domein. Een steward die de onthaalfunctie op zicht neemt, daarbij preventief en ontradend werkt en met de potentiële overlastveroorzakers omgaat, zou ideaal zijn (DS 01, 17-02-2014). Op De Nekker wordt die functie deels ingelost door de bewakingsagenten, die nu bijvoorbeeld al op voorhand vragen om de identiteitskaart klaar te houden (DN 04, 21-02-2014). In De Ster wordt deze functie onder andere aan de gemeenschapswacht toebedeeld (DS 01, 17-02-2014).

8.2.2 Bewaking

Naast de manier waarop men het domein betreedt, is ook de bewaking een belangrijke maatregel. Op De Nekker wordt deze functie uitgeoefend door agenten van een private bewakingsfirma. Een meerwaarde hiervoor zou kunnen zijn dat deze agenten in burger kunnen optreden. Het uniform dat ze dragen heeft wel een ontradingseffect, maar het zorgt er ook voor dat er veel gebeurt vanaf de agent in kwestie gepasseerd is. Een bewakingsagent in burger heeft dit effect niet (DN 02, 21-02-2014). Op De Ster is er echter vraag van sommige respondenten om de 'bewaking' iets anders uit te bouwen. Momenteel gebeurt dit door mensen die zeer vertrouwd zijn met het domein en eerder de functie van parkwachter hebben. Hiervoor hebben ze geen specifieke opleiding gevolgd (DS 05, 29-04-2014), behalve in verband met omgaan met agressie (DS 05, 29-04-2014). Sommigen combineren dit met andere jobs op De Ster en zijn niet specifiek hiervoor aangeworven. Iemand die hier expliciet mee bezig is en een opleiding gevolgd heeft, zou welkom zijn (DS 03, 25-02-2014), net als een uniform dat gezag uitstraalt (DS 01, 17-02-2014). Deze bewaking is er niet alleen voor de onthaalfunctie van het publiek, de fysieke aanwezigheid en de controle op het naleven van het huishoudelijk reglement, maar ook voor de veiligheid van de medewerkers die met geld in de kassa zitten. Hun aanwezigheid is dus ook belangrijk op alle momenten van de dag (DS 04, 18-02-2014; DS 05, 29-04-2014).

8.2.3 Medewerkers

Eenzijds is het zeer belangrijk dat er voldoende personeel aanwezig is (DS 01, 17-02-2014). Dit zorgt er onder andere voor dat men kan inspringen waar nodig en dat de wachtrijen onder controle gehouden kunnen worden. Anderzijds is het belangrijk dat deze medewerkers opgeleid zijn. Opleiding is noodzakelijk, zowel om het personeel een veiliger gevoel te geven als om te zoeken naar een gepaste manier om escalatie van conflicten tegen te gaan (Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker vzw, 2011). Opleidingen in het kader van omgaan met agressie is dus zeker een must (DS 03, 25-02-2014; DS 04, 18-02-2014).

8.2.4 Camera's

Op beide domeinen worden camera's gebruikt in het kader van de aanpak van overlast. Camera's zijn echter een passief middel die actief gebruikt moeten worden. De werking van de camera's, buiten het ontradend aspect, hangt af van wat de mens ermee doet. Op drukke dagen zou het goed zijn mocht een operator continu de beelden controleren, om snel in te kunnen spelen op situaties. Dit is echter de taak van de organisator (DS 01, 17-02-2014). De camerasystemen zijn de dag van vandaag al enorm uitgebouwd. Er bestaat de mogelijkheid dat camera's virtuele rondes lopen op het domein

en waarbij ze detecteren waar er iets fout loopt. In dat geval wordt dit uitvergroet en kan de agent dit direct zien op het computerscherm. Deze systemen moeten dus niet exclusief worden toegepast, maar nog steeds in combinatie met agenten. Uiteraard is dit een zeer dure maatregel, waardoor het niet op de recreatiedomeinen wordt toegepast. Daarnaast moet men zich er ook van bewust zijn dat mensen zich maar een beperkte tijd kunnen concentreren op camerabeelden, zeker als men werkt met multiplex-schermen waarop beelden van verschillende camera's tegelijk te zien is. Het is dan onmogelijk om al die beelden in het oog te houden (DN 02, 21-02-2014).

8.2.5 Blacklist

Al heel wat jaren zijn sommige domeinen vragende partij om de mogelijkheid te krijgen een blacklist op te stellen en bij te houden (DN 05, 21-02-2014). Hierin zouden de gegevens van personen die zich misdragen worden bijgehouden. Het doel hiervan zou zijn om de lijst te kunnen doorgeven aan andere domeinen om op deze manier de personen op alle recreatiedomeinen te kunnen weigeren, naar analogie met het stadionverbod (DS 05, 29-04-2014). Dit zou niet enkel nuttig zijn om de jongeren die stevast overlast willen veroorzaken op recreatiedomeinen te mijden, maar ook om bijvoorbeeld personen die op zoek zijn naar locaties om zedenfeiten te plegen te kunnen weren van het domein (DS 05, 29-04-2014).

De recreatiedomeinen zelf zijn niet bevoegd om gegevens op te vragen en een dergelijke lijst bij te houden aangezien hier geen wettelijk kader voor bestaat (DS 05, 29-04-2014). De politie zou een dergelijke blacklist wel mogen bijhouden. In dit geval zou men dit aangeven bij de Privacycommissie waarbij men duidelijk maakt dat men de geregistreerde gegevens iedere dag wist, behoudens de blacklist die de politie toevoegt. Dit is correct, gezien het vaak gebaseerd is op een uitsluitingsprocedure die vastligt, waarbij de burgemeester een bestuurlijke maatregel neemt. Deze uitsluitingsmaatregel is officieel en gebeurt via een aangetekend schrijven waartegen men in beroep kan gaan. Deze manier van werken vergt echter een goed registratiesysteem van iedereen die het domein betreedt. Dit is de enige mogelijkheid om te controleren of er al dan niet een match is met de personen die op deze blacklist voorkomen. Een praktisch voorbeeld van een dergelijk systeem was recent in het nieuws in verband met La Rocca, een discotheek waar sinds februari 2014 relschoppers worden geweerd. De bezoeker moet de identiteitskaart in een kaartlezer steken, die verbonden is met een databank in het politiecentrum van de stad Lier. Indien men daar geregistreerd staat als relschopper wordt de toegang tot de discotheek geweigerd (Van Rompaey, 2014). Sommige recreatiedomeinen willen echter verder gaan dan dit systeem. Ze willen dat er op federaal vlak een regeling komt, waarbij een nationale database kan aangelegd worden zodat het verbod ineens over alle recreatiedomeinen kan gelden. Hiervoor moeten alle domeinen een gelijkaardig

registratiesysteem hebben, wat uiteraard een zeer duur is. Daarnaast moet er ook een wettelijk kader zijn dat de recreatiedomeinen de bevoegdheid geeft om gegevens op te vragen en uit te wisselen (DN 09, 05-03-2014; DS 01, 17-02-2014).

8.3 DE TOEPASSING VAN DEZE MAATREGELEN EN REGELGEVING

Hier wordt besproken hoe de respondenten aangeven op welke manier de regels en de maatregelen worden toegepast.

8.3.1 Partners

De partners waarmee de recreatiedomeinen samenwerken, met name de politie, de private bewakingsfirma en de gemeenschapswacht, werken conform de wetgeving die op hen betrekking heeft.

8.3.2 Reglement

Op beide domeinen worden de reglementen strikt toegepast. Zoals reeds gezegd, wordt er op De Nekker sterk ingezet op een streng zwart-wit beleid. De regels zijn duidelijk en moeten consequent gehandhaafd worden (DN 07, 18-03-2014). Ook op De Ster is een reglement van inwendige orde van kracht dat wordt nageleefd (DS 04, 18-02-2014), maar het is soms moeilijk om een gezond evenwicht te vinden. Het werd reeds vermeld dat sommige maatregelen ook zelf voor overlast kunnen zorgen. Indien mensen hun identiteitskaart niet bijhebben bijvoorbeeld, wordt er op De Ster af en toe een gedoogbeleid toegepast. Indien men een rijbewijs of ander middel bijheeft waarmee men zich kan identificeren, wordt dit ook geaccepteerd om discussies die eventueel uit de hand kunnen lopen te vermijden. Het consequent afdwingen van alle reglementen vereist aanwezigheid van voldoende personeel, wat ook een struikelblok kan zijn (DS 05, 29-04-2014).

8.3.3 Privacy

8.3.3.1 Privacy met betrekking tot de blacklist

Ondanks het feit dat recreatiedomeinen vragende partij zijn om een blacklist te kunnen opstellen en bijhouden, gebeurt dit niet. Er bestaat geen enkele wet die de toelating geeft en die zegt dat de recreatiedomeinen bevoegd zijn om een dergelijke lijst bij te houden (DS 05, 29-04-2014).

De enige vorm van lijst die er bestaat, is het visueel geheugen van de medewerkers aan de kassa, de receptie of de toegang. Enkel op basis van herkenning kunnen zij weten of mensen al dan niet

geweigerd worden (DS 05, 29-04-2014). Bij De Nekker tracht men zoveel mogelijk beroep te doen op dezelfde bewakingsagenten. Indien er zaken gebeuren, wordt dit systematisch bijgehouden in de shiftrappen en kan op basis hiervan 'bewezen' worden of het telkenmale om dezelfde personen gaat (DN 05, 21-02-2014).

8.3.3.2 Privacy met betrekking tot camerawetgeving

Ook de camerawetgeving wordt strikt toegepast. Er wordt door middel van een pictogram aangeduid dat er camerabewaking plaatsvindt, conform Art. 6 par. 2 van de wet betreffende de bewakingscamera's⁴⁰. Daarbij komt dat alles wat publiek is, afgeschermd wordt op de camera's.

Dus de camera's waar een klein stuk parking te zien is, dat wordt met zwarte blokjes gecensureerd. En dat is wel jammer, omdat op die parking 's nachts heel veel louche zaken gebeuren. (DS 05, 29-04-2014)

Ondanks het feit dat deze parking behoort tot het domein, heeft dit een publiek karakter en mag de camera hier dus niet voor gebruikt worden (DS 05, 29-04-2014).

In De Nekker heeft al het personeel dat aan de receptie zit inzage in de beelden in real time (DN 05, 21-02-2014). Op De Ster is dit (nog) niet het geval (DS 05, 29-04-2014).

8.3.3.3 Privacy met betrekking tot bijhouden en noteren van gegevens

In De Nekker worden dagelijks shiftrappen bijgehouden door de bewakingsagenten en de gemeenschapswacht die aanwezig zijn. Hierin wordt chronologisch bijgehouden wat ze doen, ze maken melding van bepaalde zaken die ze tegen komen zoals bijvoorbeeld gebreken in de omheining en ze noteren zoveel mogelijk gegevens van personen waar problemen mee zijn (DN 02, 21-02-2014). Dit staat in contrast met het feit dat de bewakingsagenten geen identiteitskaarten mogen vragen. Ze kunnen aan de mensen vragen om de identiteitskaart klaar te houden maar mogen niet vragen om deze te tonen. In het geval dat er incidenten zijn, worden de gegevens gevraagd aan de betreffende personen (DN 05, 21-02-2014). Dezelfde grijze zone komt voor bij de gemeenschapswacht aan de fietsenstalling. Indien er iemand het ticket verloren heeft, maar wel kan zeggen hoe de fiets eruit ziet en de juiste sleutel heeft, wordt de fiets meegegeven mits het noteren van gegevens. Indien de

⁴⁰ Art. 2 par. 6 van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, B.S. 31 mei 2007.

persoon dit weigert, wordt dit als verdacht ervaren en wordt de directie erbij gehaald. Daarna wordt er beslist of het nodig is om de politie op te roepen (DN 07, 18-03-2014).

In het verleden werd er op De Ster een kopie van de identiteitskaart gevraagd om bij het abonnement te voegen om op die manier vrijgesteld te zijn van het tonen van de identiteitskaart bij het betreden van het domein. De FOD Binnenlandse Zaken staat echter terughoudend tegenover de aanmaak van een fotokopie, om misbruik zo veel mogelijk te vermijden (Minister van Binnenlandse Zaken Turtelboom A., 2010). Er wordt nu enkel een pasfoto gevraagd om bij te voegen bij het abonnement, het tonen van de identiteitskaart wordt enkel nog gevraagd bij de aanvraag van het abonnement. De kopie kan wel nog bijgevoegd worden op vrijwillige basis, in plaats van een pasfoto (DS 05, 29-04-2014).

Uitgezonderd e-mailadressen van abonnees met de bedoeling hem het volgend jaar opnieuw te contacteren, worden er geen persoonsgegevens bijgehouden op De Ster. Op het einde van het seizoen beschikt de directie enkel over ingetrokken abonnementen van mensen die het huishoudelijk reglement hebben overtreden en waarvoor een intrekking van het abonnement nodig werd geacht, zoals het wordt gesteld in het reglement van inwendige orde (DS 05, 29-04-2014).

8.4 BEPALING VAN HET BELEID

Het beleid wordt op beide domeinen bepaald door middel van het gezond verstand. Op basis van eigen ervaringen worden beslissingen genomen die deel uitmaken van het beleid. Daarenboven is het belangrijk om naar andere domeinen te kijken. De problemen en de aanpak op andere domeinen zijn leerrijk en kunnen nuttig zijn. Voor meer en meer domeinen wordt de bevoegdheid nu overgeheveld van een stad naar een provincie. Dit maakt het gemakkelijker om binnen die provincie ervaringen te delen (DN 05, 21-02-2014; DS 05, 29-04-2014).

8.5 CONCLUSIE

In dit deel werd getracht een analyse te maken van de maatregelen die op de recreatiedomeinen genomen worden en de regelgeving met betrekking tot overlast. Deze analyse gebeurde op basis van wat de respondenten aangaven.

De maatregelen lijken over het algemeen hun vruchten af te werpen. Er is een daling van de overlast merkbaar in beide domeinen. Het is hierbij wel belangrijk dat de maatregelen niet afzonderlijk genomen worden, maar in combinatie met elkaar. Uiteraard kan er een keuze gemaakt worden uit

verschillende maatregelen, het is met andere woorden geen verplichting om de ene of andere maatregel te nemen, maar het is wel aangewezen om enkele maatregelen met elkaar te combineren. Door het nemen van de maatregelen kunnen er enigszins enkele verschuivingen worden vastgesteld. Er zijn verplaatsingen merkbaar naar andere domeinen waar minder controle wordt uitgevoerd. Er zijn ook nadelen verbonden aan de maatregelen. Ze kunnen nieuwe overlastsituaties met zich meebrengen, zoals bijvoorbeeld merkbaar door de verschuiving van de overlast naar de toegang. Daarnaast kosten de maatregelen veel geld waardoor deze middelen niet meer in iets anders geïnvesteerd kunnen worden.

Vervolgens werd er gezocht naar de noden van de recreatiedomeinen in verband met maatregelen en regelgeving. Gezien de problematiek momenteel het grootst is aan de toegang, is het niet verwonderlijk dat er vragen zijn om dit verbeteren. Een systeem waarbij gegevens kunnen worden ingelezen om op die manier de toegang te kunnen verschaffen of weigeren, zou de contactfactor met het personeel wegnemen. Op deze manier is het eenvoudiger om grote discussies te vermijden. Dit vergt echter heel wat aanpassingen, onder andere naar infrastructuur. Daarnaast is het ook zeer belangrijk dat er voldoende personeel is. Het is belangrijk dat dit personeel opgeleid is om te kunnen omgaan met verschillende soorten situaties. Zij voeren tevens een belangrijke controlefunctie uit om de overlast tegen te gaan. Deze controle kan ook door middel van camera's uitgebouwd worden. Deze camera's moeten op een actieve manier gebruikt worden om effectief te zijn. Veelal gaan deze noden dus richting het verder uitbreiden van de maatregelen die reeds genomen worden. Bovendien is er nog een grote vraag naar een blacklist, wat dan op de regelgeving betrekking heeft. De domeinen zouden graag bevoegd zijn om persoonsgegevens bij te houden, zodanig dat men kan afdwingen dat personen het domein niet meer betreden. Daarnaast wil men de gegevens ook kunnen uitwisselen waardoor ze ineens op alle domeinen geweigerd kunnen worden. Dit vergt echter een aanpassing van de regelgeving.

Daarna werd er onderzocht hoe de regelgeving wordt toegepast om tot een antwoord te komen op de volgende onderzoeksvraag. Hierbij kan men concluderen dat de recreatiedomeinen de regelgeving strikt naleven. De camera's tonen geen beelden van openbare plaatsen, er worden geen persoonsgegevens gevraagd of opgeslagen en er wordt geen lijst bijgehouden waarop gegevens worden genoteerd van mensen die het reglement hebben overtreden en aan wie de toegang werd ontzegd. Hiervoor worden op andere wijzen wel oplossingen gezocht. De gegevens worden 'op vrijwillige basis' genoteerd of men doet beroep op het herkenningvermogen van het personeel.

Tot slot werd er nog kort ingegaan op hoe de recreatiedomeinen hun beleid bepalen. Gezien de beleidsdocumenten die vanuit de Federale Overheidsdiensten niet alomvattend zijn, dienen de recreatiedomeinen zelf het beleid uit te stippelen naar eigen goeddunken. Het beleid wordt bepaald op basis van eigen ervaringen in combinatie met de ervaringen van andere domeinen.

9 LINK MET DE THEORIE

Zoals reeds gezegd in hoofdstuk 3.1 Theorie, zullen de maatregelen kort getoetst worden aan de technieken en de theorie die de situationele preventie omvat, zoals die ook in dat deel besproken werd. De situationele criminaliteitspreventie concentreert zich op gerichte interventies in specifieke situaties, wat in deze masterproef overeenkomt met de maatregelen die genomen worden om overlast te beperken op recreatiedomeinen.

De situationele preventie start vanuit het oogpunt van de mogelijke dader. Men tracht te begrijpen hoe mensen kansen waarnemen om criminele gedragingen te plegen. Via de link met de doelgerichte versie van de routine activiteitentheorie wordt er gekeken naar de kenmerken van potentiële doelwitten. Als potentiële doelwitten en gemotiveerde daders elkaar treffen in afwezigheid van controle, kan elke vorm van criminaliteit plaatsvinden. Dit zijn dus drie belangrijke factoren die een rol spelen in het tot stand komen van criminaliteit of overlast. Zowel het doelwit, de dader als de afwezigheid van controle vormen doorslaggevende pijlers in het geheel.

De recreatiedomeinen trachten zeker op twee van de drie factoren in te spelen. Vooreerst trachten ze het doelwit minder aantrekkelijk te maken voor de potentiële daders. Door het recreatiedomein aantrekkelijk te maken voor jonge gezinnen is het minder stoer voor jongeren om hier amok te komen maken (DS 05, 29-04-2014). Ook door middel van de architectuur en infrastructuur probeert men om het doelwit minder aantrekkelijk te maken. Het plaatsen van lockers kan eveneens in dit licht worden gezien.

Daarnaast wordt er op de domeinen zeer sterk ingespeeld op controle, die in de routine activiteitentheorie wordt ingevuld door 'guardianship'. Deze controle wordt door diverse factoren uitgevoerd. Door een zichtbare aanwezigheid van het personeel van de recreatiedomeinen, eventuele bewakingsfirma's, de gemeenschapswacht en de politie is de controle op de domeinen groot. Daarenboven zijn er bewakingscamera's aanwezig. Naast het afschrikwekkende effect, worden ze ook gebruikt om controle uit te oefenen op het recreatiedomein. Het verhogen van het risico op detectie is een gerichte methode die gebruikt wordt binnen de situationele preventie om de criminaliteit en overlast te doen dalen.

Via het plaatsen van een stevige omheining in combinatie met prikkeldraad of struiken moet men al een grote poging ondernemen om het domein te betreden zonder toegang te betalen. Het verhogen van de inspanning om regels te overtreden is een techniek die gebruikt wordt in de situationele preventie. Een andere techniek betreft het reduceren van excuses om criminaliteit te plegen door het opstellen van regels, door deze duidelijk te maken, door het geweten te prikkelen en dan de

regels te laten naleven. Ook deze methode wordt op de recreatiedomeinen grondig toegepast. Op beide domeinen is er een huishoudelijk reglement dat duidelijk kenbaar wordt gemaakt. Aan het overtreden van de regels worden sancties verbonden, wat een manier is om de regels te laten naleven en dus in de eerste plaats een preventieve werking heeft (Boon & Loozen, 2003).

Een kritiek die geuit wordt in de richting van de situationele preventie is dat men de problemen gewoon verschuift op deze manier, van de ene plaats met de maatregelen naar andere doelwitten zonder deze interventies. Dit is een probleem waar ook de recreatiedomeinen zich van bewust zijn. Door het invoegen van maatregelen zijn er verschuivingen merkbaar naar andere domeinen (DN 05, 21-02-2014). Ook op het domein zelf zijn er verschuivingen merkbaar, er zijn nu namelijk meer overlastsituaties aan de toegang. De reactie die daarop volgt is dat men dan ook daar meer maatregelen gaat treffen, onder de vorm van meer personeel en meer controle.

10 ALGEMEEN BESLUIT

10.1 DISCUSSIE

Alvorens tot de conclusie van deze masterproef te komen is het op zijn plaats om enkele bedenkingen te maken, zowel over het inhoudelijke als over de manier waarop deze thesis tot stand is gekomen.

Om te beginnen kan men zich de vraag stellen waarom de problematiek van overlast op recreatiedomeinen de laatste jaren zo vaak in de belangstelling heeft gestaan. Overlast is, zoals gezegd, toch iets van altijd? Problemen in de publieke ruimte zijn er inderdaad altijd geweest. Vroeger was de publieke ruimte een plaats van ontmoetingen en van sociale omgang. Tegenwoordig wordt deze ruimte echter steeds schaarser. Dit brengt heel wat onveiligheidsgevoelens en ook overlast met zich mee (Devroe, 2011). Recreatiedomeinen zijn, ondanks het feit dat ze niet volledig openbaar zijn, nog een open ruimte waar mensen en jongeren kunnen rondhangen, kunnen praten en kunnen ontspannen. De jongeren zoeken dus de plaatsen op die nog over blijven, waardoor ze onder andere terecht komen op de recreatiedomeinen (DN 08, 21-02-2014). Daarenboven zijn de amokmakers niet de enige overlastveroorzakers. Zedenfeiten komen ook voor op de recreatiedomeinen, wat jammer genoeg een geliefde plaats blijkt te zijn. Er zijn heel wat jongere kinderen aanwezig, die daar op een vrij benaderbare manier aanwezig zijn.

Daarnaast moet worden opgemerkt dat het voor de recreatiedomeinen onmogelijk is om sancties af te dwingen (DN 05, 21-02-2014). Zelfs indien zij in het reglement staan, is dit geen evidentie. Het opleggen van sancties heeft voornamelijk een preventieve werking. Het is vooral een stok achter de deur die mensen aanspoort om zich aan de regels te houden (Boon & Loozen, 2003). Indien het noodzakelijk is, moeten de sancties natuurlijk worden opgelegd, anders gaat zelfs de preventieve werking hiervan verloren. Het gaat namelijk snel van mond tot mond indien men met sancties dreigt maar deze niet uitvoert. De bezoekers een administratieve boete opleggen is behoorlijk moeilijk als ze geen geld bijhebben of beweren geen geld bij te hebben. Als personen verzocht worden om het domein te verlaten, kunnen ze gemakkelijk via een andere kassa het domein weer betreden, gezien er nergens gegevens worden ingelezen. Indien het abonnement wordt ingetrokken, kunnen ze via de gewone weg, door toegang te betalen, het domein weer betreden. Hierop kan dus geen enkele vorm van controle worden uitgevoerd. De Gemeentelijke Administratieve Sanctie is iets waarvoor de procedure wel kan worden opgestart. In De Nekker wordt dit toegepast voor inklimming, voor alle andere vormen van overlast doet men beroep op de sancties van het huishoudelijk reglement. Op De

Ster wordt het maar zelden toegepast. Hét middel bij uitstek om overlast te bestrijden wordt in deze context dus niet vaak gebruikt.

Vervolgens moet nog duidelijk gesteld worden dat deze masterproef maar een deel van de volledige context omvat. Om te beginnen zijn er geen cijfers gebruikt om de antwoorden of conclusies te staven. Gezien het zowel over strafrechtelijke als niet-strafrechtelijke inbreuken gaat, wordt er niet van alle overlastfeiten iets bij gehouden. Daarom moet men deze masterproef er zich continu van bewust zijn dat het de perceptie van de respondenten is die verwerkt is in deze thesis. Daarnaast werden niet alle actoren in het verhaal betrokken. De Federale Overheidsdienst Binnenlandse zaken werd bijvoorbeeld niet gehoord in het kader van de overlast op recreatiedomeinen. Ook het Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid met de afdeling Vlaanderen is Recreatie of vervoersmaatschappij De Lijn werden niet gecontacteerd in het kader van dit onderzoek.

10.2 CONCLUSIE

In deze masterproef werd er getracht om de situatie te schetsen zoals ze de dag van vandaag is omtrent overlast, maatregelen en de betreffende regelgeving op recreatiedomeinen. Er werd aan de hand van deelvragen gezocht naar het antwoord op de centrale onderzoeksvraag die luidt: *Is de regelgeving met betrekking tot het beteugelen van overlast op recreatiedomeinen evenredig met de wezenlijke overlast en de maatregelen die genomen worden?* Dit gebeurde door middel van een literatuurstudie in combinatie met kwalitatieve interviews.

Een eerste stap was het duiden van het begrip overlast. De term is een containerbegrip dat vele ladingen dekt. Hij wordt op vele plaatsen gebruikt, onder andere in heel wat beleidsdocumenten, maar nergens wordt het begrip volledig eenduidig geformuleerd. De invulling van het begrip is dus subjectief en hangt af van veel factoren. Dit heeft tot gevolg dat ook de aanpak telkens verschilt. Een aanpak op maat is belangrijk om de specifieke overlastfeiten te kunnen indijken.

Vervolgens werd de regelgeving met betrekking tot het bestrijden van overlast en de maatregelen bestudeerd. De belangrijkste wetgeving die in dit verband bestaat betreft de werking van de partners waarmee de domeinen samenwerken, de nieuwe gemeentewet waarin het begrip overlast voor het eerst genoemd werd, de GAS-wetgeving die als ultieme middel om overlast te bestrijden vooruit wordt geschoven en de privacywetgeving die betrekking heeft op de verwerking van persoonsgegevens en het gebruik van bewakingscamera's.

Achtereenvolgens werd het empirische luik verwerkt om tot antwoorden te komen op de deelvragen met betrekking tot de overlast en de maatregelen op de recreatiedomeinen. De recreatiedomeinen krijgen te maken met heel wat vormen van overlast. Dit gaat van vormen van vandalisme en het onrechtmatig betreden van het domein tot verbale agressie en het plegen van zedenfeiten. Een aantal van deze vormen worden door specifieke dadergroepen gepleegd, voornamelijk jongeren, maar andere feiten worden door een heel ander soort daders gepleegd, zoals bijvoorbeeld de zedendelicten die niet aan deze jongeren kunnen worden toegeschreven. Deze verschillende vormen van overlast vragen dan ook allemaal specifieke maatregelen. Zo wordt bijvoorbeeld Inklimming teruggeschroefd door onder andere de omheining te verstevigen, de reglementen worden zo duidelijk mogelijk gemaakt en men tracht heel wat vormen van overlast weg te houden door het opdrijven van de controle, zowel door personen als door camera's.

Ondanks het feit dat er een daling merkbaar is in het aantal problemen dat de recreatiedomeinen ondervinden, zijn er nog heel wat noden en behoeften. Deze behoeften gaan voornamelijk over het verder uitbouwen van de maatregelen zoals die nu zijn, zoals het verbeteren van het toegangssysteem en het efficiënter gebruik maken van de camera's. Daarnaast is er ook een grote nood aan het afdwingbaar kunnen maken van sancties. Vooral het bijhouden van een blacklist om een toegangsverbod te kunnen doordrukken staat hoog op het vragenlijstje.

Er werd ook onderzocht hoe de toepassing van de regelgeving gebeurt op deze recreatiedomeinen. Hier kan men stellen dat de recreatiedomeinen zich strikt houden aan de regelgeving. Ondanks het feit dat ze manieren proberen vinden om hier omheen te kunnen, zoals het louter herkennen van personen of het noteren van namen en bijgevolg in lichtgrijze zones komen, gaan ze niet in tegen de regelgeving.

Met de antwoorden op de deelvragen indachtig kan er een antwoord positief geformuleerd worden op de centrale onderzoeksvraag of de regelgeving met betrekking tot het beteugelen van overlast op recreatiedomeinen evenredig is met de overlast en de maatregelen die genomen worden. Over het algemeen kan er gesteld worden dat er een gelijke verhouding in te vinden is. De recreatiedomeinen kregen, net zoals heel wat andere plaatsen, te kampen met overlast. Hiervoor werden oplossingen gezocht, wat resulteerde in het nemen van een breed gamma aan maatregelen. De maatregelen die genomen worden, worden ondersteund door een wetgevend kader.

Er kan echter nog geijverd worden om de wetgeving meer uit te breiden, waarbij gedacht kan worden aan de mogelijkheid tot bijhouden van gegevens, alsook tot het uitwisselen van deze gegevens, want dit blijft immers een heikel punt.

11 BIBLIOGRAFIE

- Alasuutari, P., Bickman, L., & Brannen, J. (2008). *The SAGE handbook of social research methods*: Sage.
- Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid. (2006a). *Activiteitenrapport*. Retrieved from http://www.ibz.fgov.be/download/activiteitenverslag_2006/pdf_web_cd/Veiligheid%20en%20preventie_NL.pdf
- Algemene Directie Veiligheids- en Preventiebeleid. (2006b). Elektronische nieuwsbrief voor de burgemeester. *Overlast bij recreatie: wat doet u eraan?* Retrieved from <http://www.vps.fgov.be/newsletter/tilove9/nl/index.htm>
- Belga. (2011, 10-05-2011). Centrale lijst 'lastige klanten' recreatiedomeinen niet voor meteen. *Knack*. Retrieved from <http://www.knack.be/nieuws/belgie/centrale-lijst-8216-lastige-klanten-8217-recreatiedomeinen-niet-voor-meteen/article-normal-22754.html>
- Belgische federale Overheidsdiensten. (2005-2006). Algemene Directie Veiligheid en Preventie. Retrieved 19-04-2014, from <http://www.ibz.be/code/nl/loc/secuprev.shtml#1>
- Berg-le Clercq, T. (2012). Wat werkt bij overlast?
- Bernasco, W., Elffers, H., & Bruinsma, G. (2006a). De methodologie van onderzoek naar ruimtelijke neveneffecten van plaatsgebonden maatregelen tegen criminaliteit. *Panopticon*, 1, 31-45.
- Bernasco, W., Elffers, H., & Bruinsma, G. (2006b). Het waterbedeffect. Ruimtelijke neveneffecten van plaatsgebonden maatregelen tegen criminaliteit. *Tijdschrift voor criminologie*, 48(3), 243-258.
- Beyens, K., & Tournel, H. (2010). Mijnwerkers of ontdekkingsreizigers? Het kwalitatieve interview. In T. Decorte & D. Zaitch (Eds.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 200-232).
- Boon, K., & Loozen, M. (2003). De lust van het samenleven. *De Orde van de Dag*, 39-46.
- Bosse, T., Elffers, H., & Gerritsen, C. (2010). Simulating the dynamical interaction of offenders, targets and guardians. *Crime Patterns and Analysis*, 3, 51-66.
- Brantingham, P. L., Brantingham, P. J., & Taylor, W. (2005). Situational crime prevention as a key component in embedded crime prevention. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice/La Revue canadienne de criminologie et de justice pénale*, 47(2), 271-292.
- Bruinsma, G., Bernasco, W., & Elffers, H. (2010). Ruimtelijke verplaatsing van criminaliteit: theorie, methodologie en empirie.
- Cambré, B., & Waege, H. (2010). Kwalitatief onderzoek en dataverzameling door open interviews. In J. Billiet & H. Waege (Eds.), *Een samenleving onderzocht. Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek* (pp. 315-342).
- Clarke, V. (1995). Situational Crime Prevention. *Crime and justice*, 19(Building a Safer Society: Strategic Approaches to Crime Prevention), 91-150.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 588-608.
- Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. (2011). Aanbeveling (nr 03/11 van 25-05-2011) uit eigen beweis over het nemen van een kopie van de identiteitskaart en over het gebruik en de elektronische lezing ervan. Retrieved 11-05-2014, from http://www.privacycommission.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_03_2011_0.pdf
- Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. (2014a). Bewakingscamera's en onze privacy. Retrieved 24-04-2014, from <http://www.privacycommission.be/nl/bewakingscameras>
- Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. (2014b). De Privacywet. Retrieved 01-05-2014, from <http://www.privacycommission.be/nl/node/3908>
- Croonen, S. (2003, 15-04-2003). De Nekker Mechelen krijgt privébewaking. *Nieuwsblad.be*. Retrieved from http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=NBRA15042003_039
- De Schepper, T. (2013a). Een heldere kijk op de nieuwe GAS-wetgeving. 30-32. Retrieved from Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw website:

- <http://www.vvsg.be/Lists/Nieuws/Attachments/1823/Lokaal2013-05-%20Een%20heldere%20kijk%20op%20de%20nieuwe%20GAS-wetgeving.pdf>
- De Schepper, T. (2013b). Nieuwe GAS-wet goedgekeurd: wat verandert er nu concreet? Retrieved 07-04-2014, from <http://www.vvsg.be/Lists/Nieuws/disform.aspx?id=1823&Source=http%3a%2f%2fwww.vvsg.be%2fveiligheid%2fPages%2fNieuws.aspx>
- De Visscher, K. (2009). *De wet op de gemeenschapswachten. Een succesverhaal of teleurstelling?* . Retrieved from <http://doks.katho.be/do/record/Get;jsessionid=47C849DD34FC894B9F22D1F4BE945E14?dispatch=view&recordId=SKAT8a8182f020b1a25c012115f0d5a3002f&viewType=EtdMS> (21-04-2014)
- De Wree, E., & Van Malderen, S. (2008). Waarheid, durven, doen? Bevindingen over de aanpak van overlast. *Update in de criminologie, Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan*, 25-46.
- Decorte, T., Tieberghien, J., & Petintseva, O. (2011). Methoden van onderzoek: ontwerp en dataverzameling. Een handleiding.
- Devroe, E. (2003). Last van overlast: volle GAS vooruit? *ORDE VAN DE DAG: CRIMINALITEIT EN SAMENLEVING*, 24, 7-32.
- Devroe, E. (2011). Overlast voor of door jongeren? *Belgisch belastingrecht: Belgisch belastingrecht in hoofdlijnen*(2), 115.
- Devroe, E. (2012). A swelling culture of control? De genese en toepassing van de wet op de gemeentelijke administratieve sancties in België.
- Devroe, E., & Ponsaers, P. (2011). Bestuurlijke aanpak van kleine ordeverstoringen in drie Europese landen. *Social disorder*, 221.
- Dewaele, C. (2008). Overlast bestaat niet. *Update in de criminologie, Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan*, 47-55.
- Dienst voor het Strafrechtelijk beleid. (2004). Integrale Veiligheid. Retrieved 13-01-2014, from http://www.dsb-spc.be/web/index.php?option=com_content&task=view&id=38&Itemid=62&lang=dutch
- DN 01. (21-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 02. (21-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 03. (25-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 04. (21-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 05. (21-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 06. (21-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 07. (18-03-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 08. (21-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DN 09. (05-03-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DS 01. (17-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DS 02. (03-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DS 03. (25-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DS 04. (18-02-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- DS 05. (29-04-2014). Overlast, maatregelen en regelgeving op recreatiedomeinen. In M. Vos (Ed.).
- Eeckhaut, M. (2011, 27-04-2011). Zwemverbod voor relschoppers. *De Standaard*. Retrieved from <http://www.standaard.be/cnt/rn39c8s5>
- elb. (2011, 30-04-2011). Bloso gaat camera's plaatsen in Hofstade. *De Standaard*. Retrieved from <http://www.standaard.be/cnt/km39ilc8>
- Erfgoedcel Mechelen. (2013). Weldadig water - Hofstade Plage. Het ontstaan van een recreatiedomein. Retrieved 02-11-2013, from http://www.erfgoedcelmechelen.be/item.php?itemno=19_86_299&lang=NL
- Federale politie. (2014). Nationaal Veiligheidsplan. Retrieved 19-01-2014, from http://www.polfed-fedpol.be/org/org_pns_nl.php
- Felson, M. (1998). *Crime and everyday life*: Pine Forge press.

- fo. (2010, 10-07-2010). Kluisbos pleit voor nationale recreatiepas. *De Standaard*. Retrieved from <http://www.standaard.be/cnt/l72sng86>
- FOD Binnenlandse Zaken. (2013). *Toolbox Recreatiedomeinen*. Retrieved from <https://www.besafe.be/sites/besafe.localhost/files/u1275/toolbox%20finaal-nl.pdf>.
- Fontana, A., & Frey, J. H. (2005). The interview: From neutral stance to political involvement. *The Sage handbook of qualitative research*, 3, 695-727.
- Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2002). *Handbook of interview research: Context and method*: Sage.
- Guerette, R. T., & Bowers, K. J. (2009). Assessing the extent of crime displacement and diffusion of benefits: a review of situational crime prevention evaluations*. *Criminology*, 47(4), 1331-1368.
- Haelterman, H. (2013). Situational crime prevention and supply chain security: theory for best practice: ASIS Foundation Research Council.
- Hebberecht, P. (2008). De bestrijding van overlast: een moreel conservatieve en autoritaire aanpak van sociale problemen. *Update in de criminologie, Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan*, 4, 105-121.
- Hebberecht, P. (2012). *Cursus Criminaliteitspreventie*.
- Hebberecht, P. (2013). *Cursus Theorie en onderzoek in de criminologie. Opleiding bachelor Criminologische Wetenschappen*. UGent.
- Hesseling, R. (1994). Displacement: A review of the empirical literature. *Crime prevention studies*, 3, 197-230.
- jns. (2011, 25-05-2011). Nieuwe bouwaanvraag voor omheining recreatiedomein Hofstade. *De Standaard*. Retrieved from http://www.standaard.be/cnt/dmf20110525_145
- Klinckhamers, P. (2003). Aanpak van overlast: van boven naar onder, van links naar rechts... *De Orde van de Dag*, 47-54.
- Kolthoff, E. (2011). *Basisboek criminologie*: Boom Lemma.
- Leys, M., Zaitch, D., & Decorte, T. (2010). De gevalstudie *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 173-198).
- Maesschalck, J. (2010). Methodologische kwaliteit in het kwalitatief criminologisch onderzoek. In T. Decorte & D. Zaitch (Eds.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 119-145).
- Milquet, J. (2013). *Brief aan de Burgemeesters betreffende de Wet van 13 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties en haar uitvoeringsbesluiten*. Retrieved from <https://www.besafe.be/sites/besafe.localhost/files/wetgeving/Courrier%20GAS%20-%20Communes%20-%2023-12-2013%20NL2.pdf>.
- Minister van Binnenlandse Zaken Dewael, P., & Minister van Justitie Onkelinx, L. (2004). *Kadernota Integrale Veiligheid*.
- Minister van Binnenlandse Zaken Dewael, P., & Minister van Justitie Vandeuren, J. (2008-2011). *Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011*.
- Minister van Binnenlandse Zaken Dewael P. (2006). *Omzendbrief van 17-07-2006 betreffende overlast in recreatiedomeinen*. Retrieved from <https://besafe.ibz.be/newsletter/recreatiedomeinen/1/OM%20OVERLAST%20EN%20RECREATIE.pdf>.
- Minister van Binnenlandse Zaken Milquet, J., & Minister van Justitie Turtelboom, A. (2012-2015). *Nationaal Veiligheidsplan 2012-2015*.
- Minister van Binnenlandse Zaken Milquet J. (2013). *Wet van 13 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties en haar uitvoeringsbesluiten*. Retrieved from <https://www.besafe.be/sites/besafe.localhost/files/wetgeving/Courrier%20GAS%20-%20Communes%20-%2023-12-2013%20NL2.pdf>.
- Minister van Binnenlandse Zaken Turtelboom A. (2010). *Omzendbrief van 03-11-2010 betreffende de aanmaak van een fotokopie van eenelektronische identiteitskaart - Strijd tegen identiteitsfraude*. Retrieved from

- http://www.ibz.rrn.fgov.be/fileadmin/user_upload/CI/eID/4%20Circulaires/nl/031110_strijd_identiteitsfraude.pdf.
- Mulleners, F. (2003). Overlast: een postmoderne kwaal? *De Orde van de Dag*, 33-38.
- Pauwels, L. (2008). Problematische vrijetijdsbesteding van jonge adolescenten in context. *Update in de criminologie, Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan*, 3-23.
- Pauwels, L. a. (2012). *Op zoek naar de oorzaken van criminaliteit? Een inleiding in de etiologische criminologie*: Academia Press.
- Pleysier, S., & Deklerck, J. (2006). Over hondenpoep en hangjongeren. *Tijdschrift voor Veiligheid*,(5), 1, 5-20.
- Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum "De Nekker" vzw. (2012). *Huishoudelijk Reglement*.
- Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker vzw. (2011). *Veiligheidsproblematiek Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum "De Nekker" vzw*.
- Provincie Antwerpen. (2013, 23-09-2013). Provinciaal Recreatiedomein De Schorre. Retrieved 20-10-2013, from http://www.provant.be/vrije_tijd/domeinen/de_schorre/
- Provincie Antwerpen. (2014, 06-01-2014). De Nekker. Retrieved 08-04-2014, from http://www.provant.be/vrije_tijd/domeinen/de_nekker/
- Provincieraad van Antwerpen. (2013). *Oprichting Autonoom Provinciebedrijf Provinciaal recreatiedomein De Schorre*. Retrieved from http://www.provant.be/binaries/7-2%20DAB-GRIF_tcm7-180553.pdf.
- Recreatiepark "De Ster". (2011). Reglement inwendige orde op het Recreatiepark "De Ster".
- Recreatiepark De Ster. (2013). Een recreatiepark voor jong en oud. Retrieved 20-10-2013, from <http://www.recreatiepark-de-ster.be/recreatiepark/>
- Smith, M. J., & Cornish, D. B. (2003). *Theory for practice in situational crime prevention*: Willan publishing.
- Stad Mechelen. (2014). *Alegemene Bestuurlijke Politieverordening van de stad Mechelen*.
- Sutton, A., Cherney, A., & White, R. (2008). *Crime prevention: principles, perspectives and practices*: Cambridge University Press.
- Toerisme Oost-Vlaanderen. Sport- en Recreatiedomein Blaarmeersen. Retrieved 20-10-2013, from <http://www.tov.be/instelling.aspx?id=180572>
- Uit in Vlaanderen. Provinciaal Recreatiedomein Zilvermeer. Retrieved 02-11-2013, from <http://www.uitinvlaanderen.be/agenda/a/provinciaal-recreatiedomein-zilvermeer/1E77E0B1-CB8E-5346-D1EE4E6DF580E2D8>
- Uitstapjes met Kinderen. (2013). Recreatieparken en recreatiedomeinen. Retrieved 20-10-2013, from <http://www.uitstapjesmetkinderen.be/ontspanning/recreatieparken-en-recreatiedomeinen.html>
- Van Bael, F. (2013). Nieuws uit de recreatiesector. Retrieved 18-04-2014, from <http://isb.colob.be/doc/Artik/Vts/237/recreatie2.pdf>
- Van Dale. (2013a). Recreatie. Retrieved 13-12-2013, from <http://vandale.nl/opzoeken?pattern=recreatie&lang=nn#.UqsEVPTuKfg>
- Van Dale. (2013b). Recreëren. 13-12-2013, from http://vandale.nl/opzoeken?pattern=recre%C3%ABren&lang=nn#.UqsEc_TuKfg
- Van Gemert, F. (2010). Kwalitatieve databronnen in de criminologie. In T. Decorte & D. Zaitch (Eds.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 148-172).
- Van Heddeghem, K. (2006). Bestuurlijke aanpak van overlast: de gemeentelijke administratieve sancties. *Panopticon*, 27(2), 30-40.
- Van Malderen, S., & Vermeulen, G. (2007). *Recreatie en (strafbare) overlast*: Maklu.
- Van Rompaey, C. (2014). La Rocca is omgevormd tot Safe Party Zone. *Gazet Van Antwerpen*. Retrieved from <http://www.gva.be/regio-antwerpen-zuid/lier/la-rocca-is-omgevormd-tot-safe-party-zone.aspx>
- Vandenhove, L. (2003). Aanpak van overlast: prioritair voor de bevolking! *De Orde van de Dag*, 55-63.
- Vandresse, C. (2006). *Mineurs et sanctions administratives: une nécessaire incompatibilité?* J. Dr. Jeunes.

- Veiligheid en Preventie. (2014). Wijziging van de wet op de gemeenschapswachten. Retrieved 21-04-2014, from <https://www.besafe.be/nl/criminaliteitspreventie/wetgeving/wijziging-van-wet-gemeenschapswachten>
- Verfaillie, K. (2008). Zijn beleidsmakers overlastveroorzakers? Over verantwoordelijkheid en reflexiviteit in beleidsprocessen. *Update in de criminologie, Overlast en de maatschappelijke aanpak ervan*, 83-103.
- Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid. (2013a). Ledenvereniging en kenniscentrum voor een kwaliteitsvol lokaal en regionaal sport- en recreatiebeleid. Retrieved 13-12-2013, from <http://www.isbvzw.be/>
- Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid. (2013b). Over ISB. Retrieved 13-12-2013, from <http://www.isbvzw.be/nl/477/collections/465/over-isb.html>
- Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid. (2013c). Recreatiedomeinen. Retrieved 13-12-2013, from <http://www.isbvzw.be/nl/512/content/7908/recreatiedomeinen.html>
- Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid. (2013d). VIR Vlaanderen is Recreatie. Retrieved 13-12-2013, from <http://www.isbvzw.be/collections/487>
- Wester, F. (2005). De methodenparagraaf in rapportages over kwalitatief onderzoek. *F. Wester, H. Boeije, and T. Hak, Methodische keuzen in kwalitatief onderzoek. Tweede Kwalon Jaarboek*, 814.
- X. (2011, 25-04-2011). Herrie op het Bloso-domein Hofstade. *De Redactie*. Retrieved from <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/vlaamsbrabant/1.1010680>
- Zonale Veiligheidsraad Mechelen. (2014). *Zonaal Veiligheidsplan 2014-2017 PZ Mechelen*.
- Zonale veiligheidsraad politiezone Sint-Niklaas. (2009). *Zonaal Veiligheidsplan 2009-2012*.
- Zonale veiligheidsraad politiezone Sint-Niklaas. (2014). *Zonaal Veiligheidsplan 2014-2017*.

11.1 WETGEVING

Wet van 24 juni 1988 inzake de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 03 september 1988.

Wet van 10 april 1990 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid, *B.S.* 29 mei 1990.

Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, *B.S.* 22 december 1992.

Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, *B.S.* 18 maart 1993.

Wetsontwerp tot invoering van de gemeentelijke administratieve sanctie, memorie van toelichting, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting, 1998-1999, 3 maart 1999, nummer 2031/1, 98/99.

Wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, *B.S.* 23 mei 2001.

Ministeriële omzendbrief 2 mei 2001 OOP 30 aangaande de uitvoering van de Wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, *B.S.* 23 mei 2001.

Wet van 20 juli 2005 houdende diverse bepalingen - Ambtenarenzaken en Grootstedenbeleid - Gemeentelijke administratieve sancties (art. 21-22), *B.S.* 29 juli 2005.

Omzendbrief 3 januari 2005 OOP 30 bis aangaande de uitvoering van de wetten van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties, van 7 mei 2004 tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming en de nieuwe gemeentewet en van 17 juni 2004 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 20 januari 2005.

Wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, *B.S.* 31 mei 2007.

Wet van 15 mei 2007 tot de instelling van de gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswacht en tot wijziging van het artikel 119*bis* van de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 29 juni 2007.

Wet van 3 augustus 2012 tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's met het oog op het versterken van de veiligheid in het openbaar vervoer en de nucleaire sites, *B.S.* 31 augustus 2012.

Wet van 13 januari 2014 tot wijziging van de wet van 15 mei 2007 tot instelling van de functie van gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119*bis* van de nieuwe gemeentewet, *B.S.* 30 januari 2014.

12 BIJLAGEN

12.1 BIJLAGE 1: INFORMED CONSENT

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

RECREATIEDOMEINEN:

EEN ANALYSE VAN OVERLAST, DE MAATREGELEN EN DE BETREFFENDE REGELGEVING

INFORMED CONSENT

In het kader van een masterproef voor de opleiding Criminologische Wetenschappen aan de Universiteit Gent werd, in combinatie met een beperkte literatuurstudie, een praktijkgericht onderzoek opgezet. De bedoeling hiervan is om een bijdrage te leveren aan de aanpak van overlast in recreatiedomeinen, door na te gaan hoe de situatie omtrent overlast, maatregelen en regelgeving momenteel gesteld is, alsook door de noden en behoeften af te tasten.

In dit onderzoek worden de recreatiedomeinen De Ster (Sint-Niklaas) en het Provinciaal Sport- en Recreatiecentrum De Nekker (Mechelen) onder de loep genomen, waarbij er getracht wordt meerdere personen per domein te interviewen.

De resultaten van de interviews worden verwerkt in de masterproef. Deze thesis zal integraal aan de directeurs van de recreatiedomeinen worden bezorgd, na een volledig anonieme en vertrouwelijke verwerking van de informatie. Er zal mogelijks wel verwezen worden naar het desbetreffende domein om de correctheid te garanderen.

Onderaan wordt de toestemming gevraagd om het interview te mogen opnemen met audio-registratie.

Indien er zaken onduidelijk, incorrect of onvolledig zijn of indien u twijfelt, stel gerust vragen.

Er is altijd de mogelijkheid om dit interview te stoppen. U zal hierdoor geen nadeel ondervinden.

Ondergetekende verklaart al het bovenstaande begrepen te hebben en hierbij wordt

- toestemming gegeven voor audio-registratie tijdens het interview.
- geen toestemming gegeven voor audio-registratie tijdens het interview.

Datum

Handtekening

12.2 BIJLAGE 2: VRAGENLIJST

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

RECREATIEDOMEINEN:

EEN ANALYSE VAN OVERLAST, DE MAATREGELEN EN DE BETREFFENDE REGELGEVING

VRAGENLIJST

Samen overlopen van informed consent.

Wat is uw functie binnen het recreatiedomein? Sinds wanneer werkt u hier?

Met welke vormen van overlast krijgt u op recreatiedomeinen concreet te maken, zowel persoonlijk als de medewerkers?

- Welke vormen van overlast komen voor op en rond het domein?
 - o Materiaal / materieel
 - o Fysiek
 - o Verbaal
 - o Drugs
 - o ...
- In welke periodes is er vooral overlast?
 - o Tijd van het jaar
 - Seizoen, geen seizoen
 - Weekend
 - Feestdagen
 - Religieuze periodes
 - ...
 - o Tijdstip op de dag
 - o ...
- Wie zijn de overlastveroorzakers?
- Worden hier gegevens van bijgehouden? Overlast – overlastveroorzakers - ...
 - o Blacklist
 - o Onder collega's
 - vb uiterlijke kenmerken
 - vb kledingstijl
 - ...
 - o ...
- Is er meer/minder overlast het laatste jaar?
- Intolerantie van de burger?
 - Ten opzichte van overlast
 - Ten opzichte van de overlastplegers
 - Komt later nog aan bod: Ten opzichte van de maatregelen

- Klachten via ombudspersonen?
- Verzekeringszaken?

Welke maatregelen worden er tegen de overlast genomen?

+ hoe wordt dit beleid en deze maatregelen bepaald?

- Verschillende vormen
 - Vb tegen diefstal – onrechtmatig betreden domein – niet respecteren van het reglement – verbale overlast - ...
 - Materiële maatregelen
 - Omheining
 - Lockers
 - Camerabewaking
 - ...
 - Medewerkers
 - Opleiding
 - Directie
 - Medewerkers
 - Cursussen die verspreid worden
 - Richtlijnen via directie naar personeel?
 - ...
 - Intern reglement
 - Duidelijk voor iedereen?
 - Publiek – hoe wordt dit gecommuniceerd
 - Medewerkers – hoe wordt dit gecommuniceerd
 - Wordt dit regelmatig herhaald of wordt het geacht gekend te zijn?
 - Laatste herwerking?
 - ...
 - Samenwerkingsverbanden
 - Politie
 - Private firma
 - Stadswacht
 - Openbaar vervoer
 - ...
 - Toegangstarief

- Identiteitscontrole
 - GAS
 - ...
- Is er verschuiving merkbaar / weet van verschuiving?
 - Naar andere plaatsen op het domein – buiten het domein
 - Andere domeinen?
 - ...
- Welk effect hebben de maatregelen?
 - Tov overlast
 - Tov medewerkers
 - Tov publiek
 - ...
 - Positief? Minder overlast?
 - Negatief? Mensen die wegblijven door de maatregelen zoals tonen van identiteitskaart?
 - ...
- *Wegen de maatregelen op tegen de effecten die ze hebben?*

Heeft u enig idee hoe andere domeinen dit aanpakken?

Welke regelgeving bestaat er momenteel omtrent de bestrijding van overlast?

Welke regelgeving bestaat er betreffende de (mogelijke) maatregelen die genomen worden?

- GAS
- Camera's
- Privacy
 - Identiteitskaart – abonnementen
 - Pasfoto's
- ...
- Is de regelgeving duidelijk en nuttig?
- Is ze relevant en concreet?

Met welke grenzen wordt men geconfronteerd bij het uitvoeren van de maatregelen?

Aan welke regelgeving is er behoefte?

- Qua overlast
- Qua maatregelen
- Qua beleid
 - o Vb, is er zwarte lijst nodig?

En als laatste vraag, voldoen de bevoegdheden aan de noden die er zijn?

Heeft u zelf nog vragen of suggesties, of ben ik nog een belangrijke vraag vergeten met betrekking tot het thema?

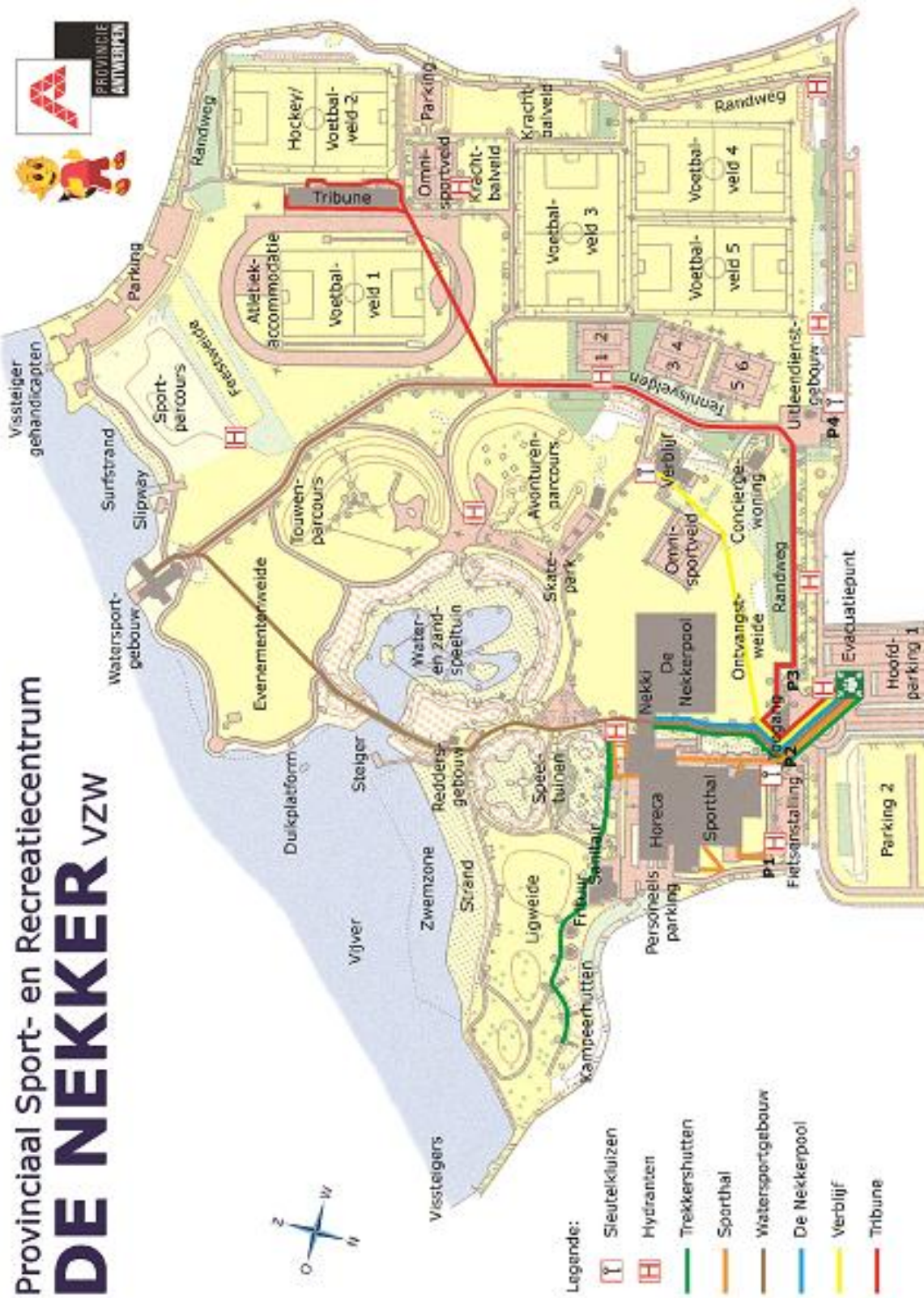
Wenst u de uitgetypte versie van het gesprek na te lezen?

Dan rest er mij alleen nog om u hartelijk te bedanken voor de medewerking aan het interview.

12.3 BIJLAGE 3: GRONDPLAN DE STER

12.4 BIJLAGE 4: GRONDPLAN DE NEKKER

12.5 BIJLAGE 5: SYMBOLEN DE STER

12.6 BIJLAGE 6: SYMBOLEN DE NEKKER

12.7 BIJLAGE 7: ONDERDEEL VAN HET ALGEMEEN POLITIEREGLEMENT VAN DE STAD SINT-NIKLAAS

Inhoudsopgave

Hoofdstuk I – Algemene bepalingen

Hoofdstuk II – Rust en veiligheid

Hoofdstuk III – Inname van de openbare weg en openbare plaatsen

Hoofdstuk IV – Publiektoegankelijke inrichtingen en plaatsen

Afdeling 1 – Horecazaken

Afdeling 2 – Stedelijke inrichtingen en infrastructuur

Onderafdeling 1 – Gemeenschappelijke bepalingen

Onderafdeling 2 – Recreatiepark De Ster

Onderafdeling 3 – Stedelijke begraafplaatsen

Afdeling 3 – Vaststelling van de minimumnormen inzake brandpreventie met betrekking tot publiektoegankelijke inrichtingen

Afdeling 4 – Uitbatingsvergunning voor vzw's en feitelijke verenigingen die een drank- en/of eetgelegenheid uitbaten

Afdeling 5 – Uitbatingsvergunning voor nachtwinkels en private bureaus voor telecommunicatie (opgeheven en vervangen door het politiereglement op bel- en nachtwinkels van 21 december 2012)

Hoofdstuk V – Reinheid, gezondheid en milieu

Hoofdstuk VI – Ruimtelijke ordening en huisvesting

Hoofdstuk VII – Bevolking

Hoofdstuk VIII – Sancties, procedure en slotbepalingen

Onderafdeling 2 – Recreatiepark De Ster

Artikel 4 - Lawaaihinder

Er mag geen hinderlijk lawaai worden gemaakt door middel van elektronisch versterkte muziek.

Artikel 5 - Hinderlijk(e) spel en spelactiviteiten

Op de ligweiden en op het strand mogen geen balspelen of andere spelen worden beoefend waarbij een voorwerp wordt geworpen, op momenten dat dit hinderlijk kan zijn voor andere gebruikers.

Artikel 6 - Baden en zwemmen

Baden en zwemmen zijn alleen toegelaten in de bewaakte sectoren van de strandbadzone, aangeduid met een groene vlag. Bij zwemwedstrijden, door het stadsbestuur georganiseerd of toegelaten, mogen de deelnemers ook in het daartoe afgebakend deel van de roeivijver zwemmen.

De zwemmers en baders moeten de aanwijzingen van het reddingspersoneel en het stadsbestuur naleven.

Artikel 7 - Bevroren vijvers

Bevroren vijvers mogen niet worden betreden.

Artikel 8 - Roeiboten, kano's en waterfietsen

In roeiboten, kano's of op waterfietsen mag niet worden rechtgestaan, noch mag eruit worden gehangen. Evenmin mag vanuit de vaartuigen in het water worden gesprongen. Er mogen geen acties worden ondernomen die het vaartuig (tijdelijk) onbruikbaar kunnen maken. Het vaartuig mag niet worden achterlaten op andere plaatsen dan de aanlegsteiger van vertrek. In- en uitstappen is alleen toegelaten aan de aanlegsteiger van vertrek. Andere gebruikers van vaartuigen mogen niet opzettelijk worden gehinderd.